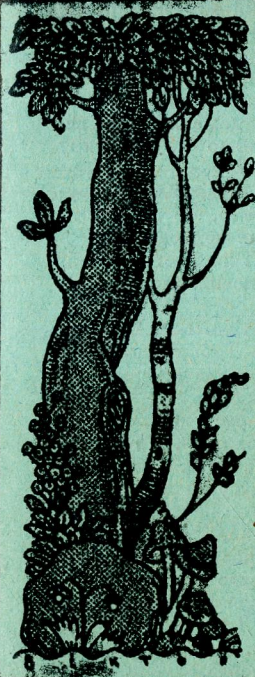

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 7.

ЛИПЕНЬ 1927.

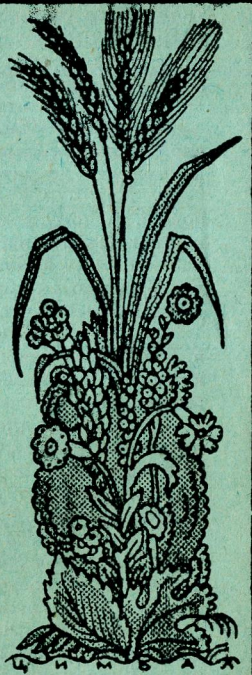
РІК VIII.

ЗМІСТ:

1 Літо йде!	193
2 Чобітки з медунки і шапка з блавату	194
3 Ріпка	197
4. Березовий гайочок	200
5. Казка про пори року	201
6. Чим люди кормяться?	203
7. Чим я буду?	204
8. Казка про Гончаренка	205
9. Добра рада	208
10. Діточа молитва	208
11. Байка	209
12. Іспит	210
13. Як Дністер дійшов до моря?	211
14. Як лиш стопиться сніг	213
15. Журавель	214
16. Корова	216
17. Про білого цапа, зелену папугу та чо ного котика	217
18. Не дермуй!	218
19. Коло двох керниць	219
20. Додержуй слова!	220
21. Загадки	222
22. Розгадки загадок з ч. 4	224

Ціна 1 зл.

ПАМ'ЯТАЙТЕ
що „Світ Дитини“
повинен бути в кожній
українській хаті де є
діти.

ПЕРЕПИСКА З ЧИТАЧАМИ

ПАМ'ЯТАЙТЕ
при кожній нагоді про
збірку датків на пресо-
вий фонд „Світа Ди-
тини“.

Маруся Сірецька в Гаврилівці: Книжечки вислано і певно наспіли вони ще перед святами! Чи прочитала їх уже і як вони Тобі подобалися? Я знаю, що певно „Бжолі“ найбільше припали до вподоби... Чи так?! На днях вийшла нова книжечка того самого автора п. з. „Стрілець Тріска“. Се дуже смішна історія про одного стрільця, що зловив медведя... на коркотяг. За святотні побажання прийми від „Світики“ щирю подяку!

Мирослав Опир і Павло Музичка в Количинцях: Уложені Вами загадочки мають деякі неточности і мусілиб бути посправлявані. Деякі подібні загадочки — має „Світик“ у своїй скриночці редакційній. Тому лише 1 або 2 загадочки із сих, що Ви їх прислали, будуть надруковані.

Петро Цуркан у Городенці: Числа „Світа Дитини“ 21, 22 і 23 з 1921 р. вичерпані. Деякі загадки будуть надруковані. Адреса Нуся Думіна така: село Літиня, почта Мединичі. Розв'язки пиши старанніше і всі на одній картотці, бо се потрібне для льосовання.

Семен Іжик у Жукотині: Свідомство пересилаємо в листі. Листів для передачі іншим установам на наші руки не присилай, а звертай їх прямо на ту адресу — кому належиться. Значок за 20 сотиків — сеж прецінь не так великий видаток.

Василь Фіжделюк у Ростоках: Твій листик дуже гарно уложений. Про всі справи, які Ти написав у листику, пам'ятай. А чи возьмеш зі собою на полонину й книжечку до читання? Як закінчився шкільний рік у Ростоках?

Ученики V відділу школи в Любелі: Загадочки, які ви надіслали, надруковані. А чому розв'язок не надсилаєте? Ребусів тепер не друкуємо, бо це дорого коштує. Пишіть частійше і подавайте, що Вам у газетці найліпше подобається.

Гая Головацька в Майдані: З жалем читав „Світик“ Твій листик, довідавшись про смерть бл. п. Наді. Бракуючі числа „М. України“ посилаємо. За надіслані бажання прийми щирю подяку.

Михась Штефлюк у Перехрестні: „Світик“ незмірно тішиться, що має в Твоєї особі такого пильного й милого читача. Як дядик дасть Тобі грошки на книжечку про звірів — то пришли квоту: 8 зл. і 80 сотиків на пересилку, переказом. Може вже в слідуючій році буде виходити „Світик“ кожного тижня.

Гая Площанська в Княжолуці: Скажи Оксаночці й Марусі, що „Світик“ не любить таких „читачок“, які його дурять... Нехай отже поправляється, а тоді настане між нами згода. Ти певно вже перейшла до IV класу? „Світик“ тішиться, що щасливо перебула його маленька приятелька небезпечну недугу тифу. Уважай отже добре на себе!

Леонід Маківка в Холмі: Холм — се дуже гарне містечко, тому не знаю, чому Тобі там скучно! Що? Тиб певно хотів до Львова? Попроси Татуся, щоби записав Тебе до української гімназії у Львові. Тут з Волиня багато хлопчиків уступає до ріжних шкіл. Віршів не посилає. Передплату маєш заплачену до кінця року.

Марійка Михаліха в Шкіді: Через ошибку пропущено Тебе в списі надісланих розв'язок з ч. 2. Не гнівайся за се і будь доброї думки, а певно вкоротці й для Тебе припаде премія за добрі розв'язки. На все прийде черга.

Роман Рибак у Нарті старім: Твій гарний листочок з далекого заточення „Світик“ містить рівночасно на іншому місці, щоби всі читачі зрозуміли, як то гірко й сумно жити далеко від рідних сторін. Будь певний, Ромчику, що прийде час, коли Ти, разом з Мамусею, повернеш назад у рідні сторони. Тому незабувай української мови і читай пильно книжечки.

Даруся Сидір у Кніселі: Ти написала листик так гарно, як, щонайменше, учениця IV класу. А тимчасом бачу, що Ти кінчиш доперва I класу. Тішуся отже, любя Дарцю, що так гарно пишеш. Відтепер отже пиши частійше, бо Ти вже певно перейшла до другої класу. Як будеш постійно розв'язувати загадки, то може одержиш якусь гарну премію.

СВІТ ДИТИНИ

Літо йде!

Втішаймося, діти,
Вже літечко йде, —
Хто пильно учився,
Той мило спічне.

Скінчилась наука
І весь шкільний труд,
Свобідно відітхне
Школярська грудь.

Мов пчоли роями
У той літний час —
На ниви, на села
Полинемо враз.

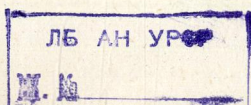
І мов ті пташата,
Співучі, дзвінкі.
Наповнимо співом
Всі луки й гаї.

І втішиться нами
Вкраїна уся —
І скаже: „Ви, діти,
Надія моя!“

„Квічайтеся цвітом,
Вдягайтесь в розмай,
Хай ваше серденько
Цвите, наче рай!“

„Купайтесь в бистрих
Потоках гірських —
І сил набирайтесь
До трудів нових!“

Ю. Ш.

Чобітки з медунки і шапка з блавату.

(Сільським школярчикам під розвагу).

I.

Ой, як набідився малий Івась через оцю зиму, набідився! Нема вже татуня — а мамуня ледви стільки заробили, що було на прожиток, та на топливо... А про чобітки, чи кожушок ані думати! А тут до школи так далеко, та ще й через річку перебрести треба!

— Ти, не богацький син, вистане нам обоїм моїх чобіт — взувайся лишень та йди до школи, бо спізнишся — каже мама до Івася.

Взуває Івась оці чоботища; напхає до середини соломяних віхтів, завине ноженята по самі коліна маминими онучами, тай добре впріє, заки взує чоботи. А відтак тягнеться — шкандибає болотяною дорогою. Потім бродить через річку, тай ще добрий кусень до села і до школи.

Ой, набідився бідненький, а мамуня нераз наплакались, коли прийшло осінню скидати Івасеві заболочені чоботи та розтирати закостенілі ноженята хлопчини.

А в школі?

Кілько то насміялися, — от хочби Кіндратів Михайлик, або Лосикова Параня — з Івасевих чобіт!

— А дивись, які пігнені холяви!

— Глядіть, яке велике висить вухо!

— Ось, вже Івась на саннях заїхав!

— А бідний Івась хухав у сині рученята, а часом й заплакав. — Чому вони так сміялися з нього? Адже не він винен, що його мамуня бідна — дуже бідна... Сама не мала в що зодягнутися...

Але не гадайте собі, що Івась все був сумний. Входив учитель до кляси — і смуток Івася щезав. Він дуже любив свого учителя. Ще року нема, як прийшов до них, а всі його полюбили. А вже ніхто більше, як Івась. Учитель все щось нового їм розказував, — такі гарні — прегарні річі, а часом, то ще й образки показував, та розповідав всякі дива. А коли у них заложив ще й також правдиву „Спілку-Кооперативу“, що в ній самі ученики продавали, то вже всі дуже полюбили свого молодого учителя.

Минула зима, минули й весняні болота — розтопи, а Івась й діждатися не міг того дня, коли вже босо побіжить до школи. Надійшов вкінці той день, та на жаль не приніс Івасеві великої радості, хіба смуток і сльози.

Гарно сонячко світило, гріло, наче сміялося до Івася, а він до нього — бо отсеж він вже босий біжить з книжечками під пахою до школи.

Аж тепер вже весна буде, бо Івась вже сани лишив дома! — заглузував собі богацький син, Михайлик — а всі діти, що стояли коло фіртки, зареготались хором. Івась, що з радістю і вті-

хою біг до своїх товаришів, став, наче вкопаний. Відвернувся і мовчки, серед сміху недобрих дітей, пішов до кляси і тут розплакався...

II.

Радісно було днесь в школі. Прийшли поштою ті книжечки, що їх учитель аж зі Львова, з редакції „Світа Дитини“, для дітей записав. Будуть всі читати. А декотрі, що дали ще й свої гроші, також зараз свої книжечки дістали. Всі тішилися, лише Івась сидів дальше сумний.

Михайлик не лише має чобітки нові й гарні, а ще ссь і книжечок чотири дістав. На них він дав учителеви аж два золоті! Але його батько багач, а Івась бідний. Він любив дуже читати, але хтож дасть йому бідному гроший на закупно книжечок, коли його мамуня й на чобітки не має гроший. Крізь сльози глядів Івась, як інші оглядали гарні образочки; тішилися казочками, розглядали „Котика у чобітках“ і „Попелюшку“.

Та нараз пан учитель сказав дітям поховати книжечки і поручив пильно уважати.

— Діти, — промовив учитель — вже весна до нас загостила. Весело всюди, сміються і діти, і птачки і цвіти. Цвіти всіх звеселять: навіть хорих до здоровля приводять, а бідним в нужді можуть допомогти!

Чи знаєте як? Послухайте!

Багато у нас росте цвітів і зілля, що з них виробляють різні ліки. Ви всі певно знаєте: полин, липовий цвіт, румянець, центурію й інші. Цвіт декотрих рослин можна продати і заробити за се гарні гроші. До найдорожчих належить: цвіт білої медунки (глухої кропиви), блавату, полевого маку, конвалії, грибок, що росте на житних колосках, а зветься він: **матка**, полеві братчики і багато інших. Треба їх лише пильненько збирати, сушити в тіні на стриху. Відтак приносить зібране зілля до шкільної кооперативи, а вона гуртом вишле те все поштою до Львова, звідки пришлють за зілле гроші. Кождий з вас зможе легко в цей спосіб придбати собі за весну, літо і осінь кільканицят, а навіть кількадесять золотих. і купити собі щось пожиточного, приміром книжечки, до читання, чобітки, а навіть одежу.

Діти вислухали слів учителя і захопилися тою думкою.

А Івась?

Івась вже мало не зірвався з лавки, щоби зараз таки бігти на збірку зел. Його цілого заняла одна думка: „На осінь мушу мати чобітки, а може й шапку, таку чорну, баранкову з синім дном, як має Михайлик! — І ніхто більше з мене не буде сміятися! А може ще й на книжечки остане!“...

— Чи видержав Івасик в своїй постанові? — Чи осягнув він свою мету?

А ось — нехай він вам сам про це напише...

III.

Листик Івася до Редакції «Світа Дитини» у Львові.

Дороженький Світику!

Пишу до Тебе цей лист, бо хочу, щоби Ти прислав мені три книжечки з такими красними байками, але таких, яких ще ніхто у нас немає. Пан учитель дадуть мої гроші і той лист на пошту і обіцяли навчити мене: як то посилається замовлення й гроші на книжечки. Я собі хочу купити всі книжечки, але ще не маю тільки гроший — аж на другий рік буду мати.

Але Ти, «Світику», не знаєш, як я дістав так багато-багато гроший, що і Михайлик ще не мав тільки?

Як нам пан учитель сказали про зілле, то я собі зараз погадав, що назбираю багато, продам і куплю собі чоботи і шапку, таку як має Михайлик і книжечок багато

Багато з наших школярів зачали збирати зілле, але потім перестали. Були такі, що сміялися з нас і казали, що ми нічо з того не будемо мати. Однак тільки я з Хрущовою Маринею збирали що дня ціле літо і сушили зілле на поді, а кожної суботи зносили сухе вже зілле до нашої Спілки. А потім, як ми знов в осени зачали ходити до школи, то пан учитель раз кажуть, що вже прийшли гроші за зілле.

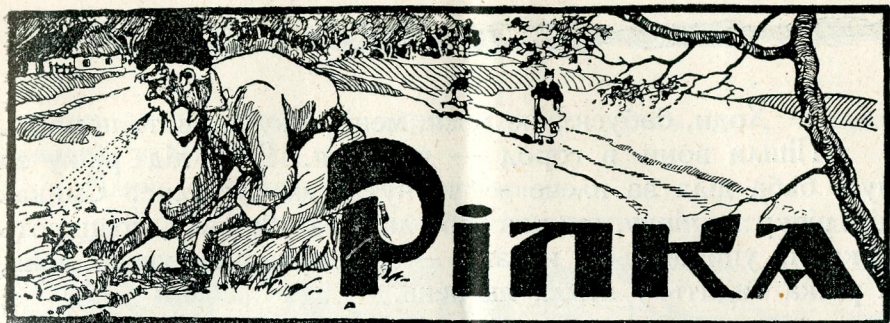
І насамперед дали мені 24 золотих, а Мариня дістала 17 золотих; а ще інші менче. А Петрусь Химчин дістав 9 сотиків, бо назбирав найменче. А ті, що сміялися, були дуже злосні й казали, що на другий рік будуть збрати цілу весну і літо і осінь. За ці гроші купили мені мамуня чоботи і шапку, а ті 3 золоті посилаю Тобі на книжечки, — але такі, яких ще ніхто у нас не має. Мамуня казали, що як будуть коли мали час, то мені ще допоможуть збирати медунку. А ми не знали, що це така дорога цвітка, тота медунка і навіть ніхто не дивився на неї

Вже всьо! Як назбираю знов матки і дістану гроші, то знов мені пришлеш „Світику“ книжечок, щоби я мав на зиму багато що читати.

Твій пильний читач:

Івась Лісний (уч. 3 класи).

Був собі дід Андрушка, а в нього баба Марушка; а в баби донечка Мінка, а в дочки собачка Хвінка; а в собачки товаришка, киця Варварка, а в киці годованка, мишка Сіроманка. Раз весною взяв дід рискаль та мотику, скопав у городі грядку велику, гноем трохи попринадив, грабелями підгромадив, зробив пальцем дірку — тай посадив ріпку. Працював дід не марно: зійшла ріпка гарно. Що-день ішов дід у город, набравши води повен рот, свою ріпку підливав, їй до життя охоти додавав. Росла дідова ріпка, росла. Зразу така, як мишка була, потому, як кулак, потому, як буряк, потому, як два, а на кінці стала така, як дідова голова.

Тішиться дід, аж не знає, де стати.

— Час, — каже, — нашу ріпку рвати.

Пішов він у город — гуп, гуп. Узяв ріпку за зелений чуб; тягне руками, уперся ногами, добуває сил усіх, сопе,

як ковальський міх — мучився, потів увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе дід бабу Марушку:

— Ходи, бабусю, не лежи, мені ріпку вирвуть поможи.
Пішли вони в город — гуп, гуп. Взяв дід ріпку за чуб, баба діда за плече — тягнуть, аж піт тече. Смикає дід ріпку за чівку, смикає баба діда за обшивку, працюють руками, упираються ногами — промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе баба дочку Мінку:

— Ходи, доню, не біжи, нам ріпку вирвати поможи.
Пішли вони в город — гуп, гуп. Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку; тягнуть руками, упираються ногами, промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе дочка собачку Хвінку:

— Ходи, Хвіночко, не біжи, нам ріпку вирвуть поможи.
Пішли вони в город — гуп, гуп. Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за обшивку, дочка бабу за запаску, собачка

дочку за спідничку — промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе собачка кицю Варварку:

— Ходи, Варварко, не лежи, нам ріпку вирвать поможи.

Пішли вони в город — гуп, гуп. Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка дочку за спідничку, киця собачку за хвостик. Тягнуть і руками й зубами, упираються ногами; промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе киця мишку Сіроманку:

— Ходи, Сірко, не біжи, нам ріпку вирвать поможи.

Пішли в город — гуп, гуп. Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка

дочку за спідничку, киця собачку за хвостик, мишка кицю за лапку — як потягли, тай покотилися.

Упала ріпка на діда Андрушку, дід на бабу Марушку, баба на дочку Мінку, дочка на собачку Хвінку, сучка на кицю Варварку, а мишка — шусть у шпарку.

І. Франко.

Галя.

Березовий гайочок.

А у цариці — у лісової — було сім дочок, краси дивної...
Ой, то не дочки, то русалочки — то шебетушки, то ластівочки.

До сходу сонця коси чесали, в чистім ручаю личка вмивали,
Росою жили і ягідками — листем вбирались і квіточками.

У бір ходили за ягідками, а в ліс дубовий тай за грибами,
А у гайочку, наче в садочку — спати лягали у холодочку.

Із дітьми пасли білі овечки — винаходили круті стежечки,
А заблуdiv хто — вели до дому; стерегли броду, стерегли злому.

Сім дочок мала лісна цариця — їхали люди, щоб подивиться;
Їхали хлопці, князі, бояри — просили панни, просили пари.

Лісна цариця гостий приймає: їдлом і питвом стіл заставляє;
Найстаршу дала за боярина, а друга взяла княжого сина.

Тій ліс дубовий в приданім буде — старий, багатий, най знають люди!
Там мох сивезний, гнізда орлині — дуби кріслаті, з старости сині.

А друга візьме той бір сосновий; там звір всілякий, для князя лови;
Там із козлятем брикає ланя; там птах гніздиться, і суп, і каня...

Третій на віно буде грабина; там над ручаєм цвितе калина,
Грибів та ягід є там до волі — нехай не прагне ліпшої долі!

Четверта візьме ліс смерековий, пята яловий, шеста вільховий...
Ліси багаті в звірів та води; славні з достатків, славні з уроди.

Коли вже дочкам майно роздала, сіла цариця й засумувалась —
Семій, найменшій із усіх дочок — лиш березовий оставсь гаючочок.

Чудний гайочок! Свіжий, зелений; кора як сніжно-білі пелени
Дітий маленьких. — Верх кучерявий, як ті головки, що зі сну встали.

Ходить царівна по тім гайочку. — Милує мати єдину дочку.
В красу богата, у віно вбога — жде рік князенка, жде два — небога.

Ой! вже не їдуть князі, бояри — буде царівна жити без пари,
Зілле збирати, вінки сплітати, на тиху воду у світ пускати...

* * *

Сім дочок мала лісна цариця, їхали люди, щоб подивиться...
З тих шість віддала, долю придбала, а наймолодша сама остала.

Як в тиху нічку місяць за бродом, зачне сходити повільним ходом,
Лісна царівна гаєм блукає і на весілля дружок скликає...

А ті дружечки, білі берізки, спустили коси — тоненькі різки,
А срібні роси тихо спадають і сльози-перли мох окривають...

Білий гайочок плаче, сумує — білій царівні лихо віщує:
Буде царівна весь вік блукати — у тиху нічку долі шукати.

Казка про пори року.

Баю - баю, думаю - гадаю, трошечки розважу тай казочку скажу.

Був собі — тай є, недалеко жие старий дідусь Рік, недовгий вік, ні звір, ні чоловік. Має він чотири дочки як голубочки та вшив їм чотири сорочки. Тай поскликав їх у гостину, щоби звеселити родину... Тай говорить, тай питає:

— Хто з вас яку працю має?

От каже перша:

— Я Весна, пресвітла, красна, ясна. Я квітки плекаю, зелену травку підливаю, сине небо відчиняю, сніг - леди стопляю і тепле сонце шлю в кожде віконце. — Та є ще в мене, у Весни, три сини! Вони мені помагають в роботі по своїй добрій охоті.

Ось, синок Березень, берези будить, лісами блудить, по левадах ходить, ряст — фіялки за рученьки водить. А другий Квітень, дуже пильний, у весняні квітки обильний, ним усе радіє, сміється, зеленіє.

А третій Травень, це синок розкішний, веселий, буйний, втішний. Він усі комахки оживляє, яблоні, груші цвітом обсипає, ним радуються всі людські оселі, в ньому і старці і молоді веселі!

От каже друга:

— Я, Літо зовуся, по сестричці Весні до праці беруся. Усе засіяне і посажене жде з тугою на мене. Ось і у мене є три синове, волосячко у них шовкове...

Ось, перший Червень, соняшний, пахучий, мов той потік рвучий усему додає сили; здіймає жито похиле, каже цвисти калині і черемшині, на пшениці зерно плодить, з трояндами танок заводить, сам іде попереду, — пчолам додає меду. Він у школі науку кінчає, дітий до дому пускає.

Ось, другий Липень працьовитий, вспів липам цвіт відчинити, збіжам помагає дозрівати, посилає женців у поле жати.

Ось, третій Серпень, пече припікає, стома серпами пшеницю дожинає, у копи складає.

От каже трета:

— Я Осінь, богата пані, у мене повні скрині мальовані; що мої сестри сіяли від краю до краю, я до stodil збираю.

Та й у мене є сини три, бистрі, як буйні вітри.

Ось, перший Вересень, в полі бараболюку копає, на вози мішки саджає, готовить у stodoli токи, буде зерна на три роки. Він дітий знову саджає в школі, бавилися собі доволі! Він спілі яблочка зриває, на зиму ховає.

Ось, другий Жовтень, пестрий, барвистий, до вітру поривистий. У ньому все мовкне, листячко жовкне, птички відлітають, квітки вянуть — всихають.

Ось, третій Падolist холодний, та він ніколи не голодний. Збіжа молотить і меле, страшить ловцями зайчєна веселе. З дерев листя обриває, часом інеєм сіє-засіває.

От каже четверта:

— Я, Зима біла та студена, зле мається в мене дитина пещена, хоч не хоче ні не просить, вушка й носик відморозить

Ось, мої синки посідали на санки:

Перший Грудень, зимну руку має, все в груді стинає, все криє снігами, гуляє полями. Та дітям не шкодить: Св. Миколая привозить

Ось, другий Січень, січе морозами, ціпить ріки ледами, бере дітий на санчата, у нього кутя богата і красна Ялинка: втішиться дитинка!

Ось, третій Лютий, острокутий, лютиться — шаліє, котить сніговії, завіває снігом пороги, Березневи не дає дороги!

— Ну — каже Рік, недовгий вік, — працю вашу бачу, пильну, не ледачу. Тож нате вам, кождїй дочці, по сорочці: Тобі, Весно, зелену, тобі, Літо, білену, тобі, Осєни, жовтєньку, а тобі, Зимо, білу-білєсєньку! А вам, любії внуки, я надам більше добра в руки, щоб ви людий не страхали, на малих діточок уважали, гаразд і добробут на світ ісилали.

Так сказав Рік — недовгий вік, вклонилися чотири дочки, узяли чотири сорочки, вийшли разом із синами тай полетіли світами!

Чим люди кормляться?

— Що є нашим найчастішим кормом, який ніколи не знудиться і заєдно смакує? — запитав учитель учеників третьої класи.

— Хліб! Хліб! — закликали майже всі ученики.

— Так! А що їмо ще звичайно крім хліба?

— Кашу! — каже один.

Бараболю! — говорить другий.

— М'ясо! — кличе третій.

— Яйця, сир, молоко, масло! — каже син молочарника.

— Рибу, раки! — каже син рибачка.

— Кури, гуси, качки, індик! — кличе хтось в останній лавці.

— Горох, фасолу, капусту, редьков, моркву, бураки!...

— Правда! — каже учитель. — А з чого робиться хліб?

— З жита, пшениці й іншого збіжжя!

— А що є жито?

— Ростина!

— Так! А каша? Наприклад гречана?

— З гречки! Також ростина!

— Добре! А бараболя, горох, фасоль, капуста, редька, морква, бураки?

— Це все рослини! — кличуть ученики.

— А м'ясо з чого?

— Зі звірят!

— А яйця, молоко, сир, масло?

— Також зі звірят! — Яйця від птиць, молоко від коров!

— Отже бачите говорив учитель — наш корм становлять рослини і звір'ят! Нічого іншого не можемо їсти, бо наприклад каміння, хочби це були й дорогі діаманти, можна їсти?

— Ні, ні! Людина від цього би вмерла!

— Так! Отже — тільки рослини і звір'ят можуть бути кормом для людини. Але розуміється не всі. Перейдемо щонайважливіші:

Хліб — це наш щоденний корм. Він зі збіжжєвих рослин: жита, пшениці, ячменю, вівса; буває і з рижу, кукурудзів і інших.

Далі важним кормом є бараболя або бульба, яку перед кількома сотками літ привезено до нас з Америки.

Далі всякі рослини — ярини, які ви вичислили, а крім них ще петрушка, цибуля, часник і т. п.

Ви не згадали ще овочів усякого роду: яблука, грушки, сливки і всякі полудневі овочі (пр. помаранчі, фігі), а це все також рослини.

Всякий корм вимагає приправи товщу, а цей товщ також дістаємо від рослин прим. оливу, олій, — або від звірят, прим. сало, масло.

Зі звірят, яких м'ясо споживаємо, є найважливіші: воли, телята, безрого, барани, — потім птиці всякого роду (від птиць ма-

емо також яйця), а далі різні риби, раки, а в деяких краях їдять і жаби і слимаки та хробаки.* А як думаєте — чим радше й більше живиться людина: рослинами чи звірятами? Вам це важко знати — я вам скажу. В полудневих, гарячих краях їдять переважно рослини, бо м'ясо там і ского псується і причиняється до ще більшого огріття тіла. За те в студених, північних краях їдять майже саме м'ясо — і то головню, рибу, тюленів, китів. У нас — в уміркованім підсоню, — їдять майже однаково м'ясо і рослини, але селяне їдять переважно рослини (хліб, бараболя, ярина) і набіл (молоко, масло і сир).

Будемо вже тепер знати, що без рослин і звірят людина не могла би жити. Для того управляє рослини і годує звір'я. Крім того вже знаємо, що не всюди живляться люди тими самими рослинами і звірятами, бо не всюди ростуть однакові рослини й живуть неоднакові звір'я.

Чим я буду?

Нераз собі думаю:
А чим я стати маю,
Як зовсім доросту?
Чи в кузні сталь кувати,
Чи з сосни будувати
Будинки я буду?

Чи може судиш, доле,
Орати рідне поле
І жати зрілий лан?
Чи в ліс іти, на лови,
І з вовком ласим крові
Іти в відважний тан?

Човном по ріках гнати
Й за скарбами шукати
У морських бурунах?
Чи може в нічку й днину
Провадити машину
По сталевих шляхах?

Чи може вчити в школі?
Або лічити болі
І тіла і душі?
Чи в дома проживати,
Чи може промишляти
Піду в краї чужі?

Одно я прошу в Бога:
Яканебудь дорога
В життя на мене jde, —
Хай користь з мене буде,
І дармоїдом люди
Хай не назвуть мене!

Переспів з польського: Ю. Ш.

Казка про Гончаренка.

Був собі раз один хлопчик, дуже удатний. Він дуже любив ліпити з глини всілякі предмети; то посуду, то звірята, то людей. А все те, що ліпив, було таке гарне й удатне, що люди не могли надивуватись й очий відірвати від цих предметів.

Змалку ще стратив він родичів, а старий опікун не мав звідки посилати його до школи. Хлопчик дуже любив науку, але опікун заявив йому, що вистарчить вміти писати й читати, бо більшого знання бідному сироті зовсім не треба.

— От, ліпше — говорив опікун — берися за ремесло! Вмієш гарно ліпити з глини різні річи. Я віддам тебе на науку до гончара.

Хлопчик охотно згодився на це й опікун відвіз його до гончарського майстра, що мешкав на передмістю великого міста. Коли він вже відїзджав із села, збіглися його товариші-школярі, прощали його і кликали, махаючи шапками:

— Бувай здоровий, Гончаренку!

— Гончаренко! Гончаренко!

Се прізвище дуже подобалося хлопчикови. І коли він приїхав до майстра, цей запитав його: як він називається — то хлопчик просив, щоби його кликали „Гончаренком“.

У гончарського майстра не велося хлопчикови добре. Раз — що він дуже тужив за домом, за товаришами, за наукою в школі і часто сидів бездільно, задуманий, а як лише дістав яку книжку, то годинами сидів над нею і читав. — За це майстер лаяв його лінюхом. Друге — що коли майстер казав йому ліпити порядні горшки, гладушки на молоко — огрядні, господарські, то він ніколи не ліпив їх після взорів, подаваних майстром. Він придумував собі якісь інші, зовсім нові форми. — Тут ушко причіпив непотрібно, та ще й з якимось викрутасом; там квітку якусь виробив і посадив її на середині горшка. А скільки глини напсував на якісь непотрібні забавки — то коники, то песики, то якісь, о предивних формах, глечики.

Майстер нераз сердився на него і говорив: „Хлопче, із тебе нічого не буде; тобі лише якісь „тери-фери“ в голові“. — Але майстрова обставала за Гончаренком і коли майстер не бачив, кидала тії забавки в піч, щоби випалилися, а потім давала їх своїм дітям до забави. — А Гончаренко навіть із цього був радий.

Нераз однак переживав Гончаренко в домі майстра дуже тяжкі хвилини, іменно тоді, коли він сердився й розбивав найкрасші твори Гончаренкових рук і доптав їх своїми грубими чобітьми. — Тоді Гончаренко часто утікав із хати та блукав полями. Часто заходив у такі дні до одної опущеної каплички серед поля. Там прикрашував опущений вівтар квітками, молився і плакав, — та вкінці знова вертав до свого майстра.

А коли настав місяць май — місяць краси і щастя, Гончаренко в тайні перед майстром виробив чудовий глечик, прикрасив його цвітами і пташками. Відтак його випалив, вигладив і намалював. Із цим глечиком пішов він крадьком до каплички, нарвав по дорозі квіток, наповнив ними глечик, поставив на вівтар, а сам клякнув і так молився:

„Боже, мій Боже! Прийми від мене цей глечик з квітками. Він є найкрасший, який я міг зробити. — Боже! Ти розумієш, що гарне, бо Ти сам твориш найкрасші річі. — Прошу Тебе, Боже, відміни мою долю! Не хочу я ціле життя ліпити препогані горшки на молоко, та миски на борщ. — Дай мені ласку, щоби я міг виробляти дорогоцінну посуду, в якій горілоби кадило для Тебе, та постатті ангелів, що клячалиб перед Тобою“.

Помолився Гончаренко і пішов додів.

Коли за якийсь час прийшов знов до каплички, побачив що його цвіти хтось вийняв з глечика, а наповнив глечик мідяними грішми.

Хлопчик подумав, що це сам Бог дає йому поміч. Урадуваний взяв гроші і побіг до міста. Там накупив собі паперу, фарб і всяких взорів до рисовання, а також гарних книжок з образками.

Із цими скарбами вернув додів і почав у вільних хвилях вчитися рисувати. Все, що бачив, і тополю, і вербу,

і капличку, і хату. Притім ліпив дальше із глини різні річи і в тайні носив свої вироби до міста на продаж. Люди купували його твори і тішилися ними, та хвалили їх красу.

А коли минув рік і знова настав місяць май, Гончаренко, із вдячності для невидимого добродія, вирізбив із липового дерева прекрасну вазу, наповнив її дорогими, купленими в місті, рожами, заніс до каплички і поставив на вівтар.

Але за кілька днів рожи зникли, а хлопець побачив вазу цілу наповнену срібними грішми. Гончаренко вже більше не вернув до майстра. Взяв гроші, пішов до міста, записався до промислової школи, бо бажав стати артистом.

В тій школі навчився Гончаренко різьбити дуже гарні річи і на третім році вирізбив з алябастру предивної краси чашу, яку піддержували два ангелики. — Коли його товариші питали: кому він цей твір жертвує, то він не хотів сказати. І знов в маю заніс тую чашу до каплички, та поставив на вівтар. І тим разом чаша наповнилася, але вже золотими грішми. Гончаренко уважав, що гроший тих він повинен ужити на виїзд за границю. — Так він і зробив. — Виїхав за границю, щоби докінчити своє обривання.

За границею перебув Гончаренко кілька літ. Різьбив такі гарні річи з дерева і мармору, що здобув собі славу великого мистця.

Слава його дійшла і до рідного краю. Всі знакомі ждали нетерпеливо його приїзду і зготовили його величаве прийняття.

Але Гончаренко насамперед, привитавшись з товаришами, пішов до каплички. — Тепер він вже знав, що то не сам Бог, але якась людина, з Божого доручення, допомогла йому до покінчення наук. Тепер він усе зрозумів. Він був вже не дитиною, тільки дорослим молодцем.

Коли прийшов до каплички, помолився, відтак розглянувся і спостеріг, що десь нема ні його глечика, ні вази, ні чаші. — Зразу думав, що хтось покрав ці річи. Однак скоро відкинув сю думку, коли побачив, що в ка-

плічці більше було річий, яких чейже ніхто не рухав. Йому стало ясно, що ці річи мусів хіба забрати цей хтось, що наповнював їх грішми.

Він задумався, а відтак сказав: „Мушу віднайти людину, котра мені допомогла. Инакше не буду мати спокою в життю.

(Докінчення буде).

Добра рада.

Я раджу вам, діти — до книжок горніться,
Читайте пильненько свій „Світик“ що днини:
Як жити у світі — ви з нього учіться,
Він радість дасть вам кожної хвилини.

Там ряд оповідань і поезій жмуток,
Тай ще щось цікаве найдете...
І з власної хати — все горе, весь смуток,
Ви, геть, геть — у даль проженете!

Розалія Коритківна.

Марія Конопнічка.

Діточа молитва.

Як молитву мовлять діти,	Всі діброви зеленіють,
То уся земля ясніє,	Квіт втвиряє свої чаші,
На поля, на трави, квіти —	І погодою радіють
Краще ясне сонце гріє...	Всі гаї й левади наші.

Як мале дитя вклякає,
То у полі, край могили
Квіт лілеї розцвітає —
Й грають десь ангельські сили...

Переклав: Ю. Ш.

Б а й к а.

Діялось це в тих давних часах, коли ще звірі говорили. Не було тоді між ними такої великої різниці, як тепер ми бачимо. Ріжнилися вони хіба лиш тим, що одні належали до пануючих — хижаків, другі до поневолених — рослиноїдів. Гірке, дуже гірке було життя звірів рослиноїдних. Вони платили хижакам данину своїм життям. А що хижаків розмножувалося чимраз більше, то звірі-невільники бачили своє існування загрозеним. Тому зібралися вони раду радити: як спасти себе від загибелі. Великий шум і гармідер піднявся на раді. Сипалися, як змішка, нарікання на хижаків і плачі на свою нещасливу долю. Вислухували те все предсідники зборів терпеливо, аж врешті виступила свинка наперед, підняла рило в гору і промовила:

— Нема нам спасення від наших гнобителів, ні в нашій плакучості, ні в наших наріканнях. Колиб ми навіть станули, всі як один, муром проти ворогів, то і тоді будуть наші змагання безуспішні, бо всі наші зусилля розіб'ються о сильні зуби й ostrі пазурі хижаків. Одинокий спосіб ратунку для нас буде, коли ми вишлемо до нашого небесного Владики скаргу на наших гнобителів і просьбу, щоб захистив нас від недолі.

— Згода — загуділо в товпі, мов у хмарі.

— Посилати послів, просити Царя нашого хай видушить наших ворогів і зробить нас вольними. — На другий день перед Творцем світа з'явилися послы звірів-невільників.

Ратуй нас, Владико неба і землі! — говорили тремтячим голосом. Нема нам спокійної хвилі від наших гнобителів. Пожирають нас на кожному місці. Незадовго і сліду з нашого роду не буде. Дань вони беруть від нас надмірно велику. Забери їх, Боже, з лиця землі, або накажи, щоб меньшу данину від нас побирали.

Дурні ви — промовив Творець вислухавши їх спокійно. — Де є написано, що я приказав їм вас пожирати. Хто чув, що я наклав на вас обов'язок приносити їм данину. Чи міг би я зробити таку нісенітницю. Сеж ви самі, не-

здари, наклали на себе такий обов'язок. А чи не знаєте що ви тим самим зробили мені великий заколот в царстві звірів. Вашою даниною ви розлінили хижаків. Тепер і вони готові прийти до мене зі скаргою на вас. Безувири, чи міг би я оттак кинути вас на поталу другим без всякого захисту?

Нема в нас ніякого захисту — промовили послы — ніхто з нас не має ані таких сильних зубів, ані таких гострих пазурів, якими пишаються вороги наші.

А ті таланти, що я вам пороздавав, де ви їх поділи?

Таланти? Спитали послы — глянувши на себе здивовано.

Так, так, таланти? З ними пустив я кожного з вас у світ. Хто занапастив їх, буде засуджений на загибель.

На загибель?! О, Владико наш! Змилося над нами. Ми, негідники, позабули на Твої святі дари. Пригадай нам ще раз про них. Ми їх віднайдемо і будемо ними дорожити, а Тебе хвалитимемо во віки. Тільки не дай нам погирати.

Ідіть і розкажіть всім, що нікого не пустив я в світ без захисту. Всякому дав я чуйність в ушах, бистроту зору й звинні ноги; кому силу велику, а кому барву охоронну. Хто буде послуговатися тими дарами, того рід не загине.

Засоромилися послы і низько вклонившись відійшли. Від тоді хижаки здобувають собі поживу боротьбою і тяжкою працею, а рослиноїдні звірі тільки ті конають в паші і пазурах хижаків, котрі приспали свої таланти або не розвинули їх добре.

Гр. Кадлубицький.

Іспит.

Як прийде до нас Весна,
Чим втішає нас вона?
Квітками!

А як осінь у селі,
Чим багаті ми тоді?
Хлібами!

А як Літо надійде,
Чим покритє поле все?
Житами!

Як Зима надійде враз,
Чим вона обсіпле нас?
Снігами!

З рос. мови переклав Ю. Ш.

Як Дністер дійшов до моря?

(Казка).

Це діялося дуже — дуже давно. Ще тоді, як у наших Карпатах шуміли густі — густі ліси — праліси, а по непроходимих дебрах і нетрах ходило багато дикого звіря усякого роду. Усюди царила тишина, бо люди ще не заходили в глибокі ліси, а будували свої садиби на долах і просили дощу з неба, бо й рік ще тоді великих не було...

— А деж були ріки, що плывуть нині горами й долинами? — питає дехто з вас.

Ті ріки ще були не ріками, а дивними сотворіннями, гарними й веселими, щось, як наші хлопчики. Але вони бавилися ще в заперті, у своїх батьків — Бескидів, у Карпатах і не знали нічого про білий світ. А як вони видісталися зі скельних палат на світ і як поплили ріками, про це говорить казка. Казка про те, як повстав Дністер, велика українська ріка, що впливає з під Східного Бескиду і вливається до Чорного моря.

Послухайте!

У старого карпатського Бескида було чимало синів і дочок, зовсім подібних до людських дітей. Та тільки були вони замкнені у гранітних палатах і лише там могли бавитися. Але раз весною один старшенький хлопчик заглянув із понурої палати крізь мале віконце й побачив ясний світ: гори, ліси, а далі долини зелені з красними цвітами і багато-багато такого, чого він до тепер у життю ще не бачив. Побіг він до батька Бескида та й каже:

— Батеньку, ти держиш нас у вязниці й не пускаєш у світ побавитися, погуляти на свободі. Пусти мене трохи, я тільки погляну і скоро вернуся до дому!

Жаль зробився батькови дитини. Не хотів він сина пустити, але по хвилі надуми сказав:

— Жаль мені тебе, сину, бо як вийдеш туди, уже мабуть не вернешся до мене старого. — Але пропало! Коли вже побачив світ, ніяка сила тебе в хаті не вдержить. Тож пушу тебе трохи погуляти і надіюсь, що скоро вернешся може до мене. Ідиж собі в Божу путь, а на дорогу для забави візьми собі отсі два гранітові камінчики. По них я тебе пізнаю, що ти мій син, бо не пушу тебе в такому виді, у виді малого хлопчика на світ. Там зілиби тебе дикі звірі. Але я тебе заміню в воду, в чистий потічок, щоби ти побігав по світі. А як схочеш вернутися, то заступаєш тричі й покажеш ці два камінчики; тоді я повірю, що ти моя дитина, бо водою може вернутися й яка нечиста сила...

Старий Бескид дав хлопцеві два гранітики й відчинивши в скелі маленьку шпарку, зробив знак рукою. Хлопець замінивсь у жерело чистої водиці і з радістю та сміхом вибіг на двір!

Що за дива, що за красу побачив він навкруги, бо хоч він був потічком, але усе бачив і чув!.. З камінчика на камінчик

став він скакати, з гори в долину почав він радісно котитися, а його срібний голос наповнив гори й ліси, так що й дикі звірі зі своїх нор повибігали тай стали дивуватися, що це за псотник. Але нічого йому не шкодили, бо що зроблять чистій, прозорій водиці?

Відбіг уже наш хлопчик - потічок далеко - далеко від батькової палати тай думає собі:

— Можеби домів вертати? Батько буде жалувати.. Але ні! Навкруги така краса, така ясність, перед ним що раз кращі дива, невидані, нечувані! — Ні, піду ще далі! — думає собі й біжить із гір на доли.

А тут побачив він нові чуда! Між садами хатки біліють, люди ходять, діти над його беріжками бавляться й весело скачуть! А там далі видно якесь місто, високі дома, вежі церков і замків! Далі, далі! Пливе - біжить він без уговку.

І змучився трехи хлопчик, збігши з гори в долину, тай став поволийше іти! А тут ще нова втіх! За містечком Самбором у Ростоці біжить собі маленька річка Верещиця — біжить з півночі та просто до нього!

— Хто ти будеш? — питає хлопець - потік.

— Я твоя сестричка, Верещиця! І мені навкучило сидіти в заперті у батьків, то й випросилася на світ погуляти. Коли це бачу, ти біжиш, то й я піду з тобою! Така всюди краса, що годі завертати!

От узялися вони за руки й біжать собі далі одною доріжкою, та вже не так бисто, як з гори в долину, бо це була мочаровата низина. Ідуть вони, ідуть — аж тут стали приставати до товариства нові посестри й побратими. З ліва надбігли: Боберка, Свірж, Гнила Липа, Золота Липа, Стрипа, Серет, Збруч і Смотрич. Але всі вони дуже слабовиті, ледви йдуть, пройшовши широкими подільськими ланами і перебравши безліч ставів.

З права надбігли: Тисьменичка, Колодниця, Стрий, ведучи за руку братчика Опора; а далі: Свіча, Лімниця, Луква і дві вірні посестри Бистриці: солотвинська і надвірнянська. Ці праві річки — сестрички й братчики, усі жваві й бистрі, бо збігли, як і наш хлопчик, з високих Карпат. Але через повільні й хоровиті ліві посестри, що надійшли з Поділля, мусів наш хлопець іти повагом і поволи. Русло його більшало водами сестер і братів, які губилися в його нутрі. Почав він іти попри нові села й міста, що побудувалися над його берегами: Комарно, Миколаїв, Галич, Заліщики, Хотин і Могилів. На Поділля став він іти яром між двома високими стрімкими берегами, а що мусів пробиватися крізь тверду гранітну почву, то поробив закрути й дивні хвилясті зигзаки. — Але йшов далі і далі, в невідомий світ, гордий і величний своїми водами. Біля міста Ямполя вийшов із гранітного яру і став розливатися широко, і сам здивувався, бо не знав, що це з ним таке діється. Аж нараз одного досвітку побачив

з далека перед собою ніби великий, безмежний став, повний води темнійшої, як у його берегах. Цікавий, що це буде, а до того смертельно змучений довгою мандрівкою, він дійшов до того ставу й понісся ясною струєю на чужих водах.

А то було Чорне море. Тут побачив наш „хлопець-ріка“ нові дива. В тім місци, де він сховався з морем, стояло велике місто, таке, якого він ще й не стрічав на своїй дорозі. А під містом на водах колисалися гарні кораблі з вітрилами, ніби великі крилаті птахи. А всюди галас, крик, рух! Ці кораблі то припливали, то відпливали, а деякі стали плисти і його струєю! Що за вітха! Наш хлопець зрадів, що з нього є комусь користь і думає собі: Не верну я вже до батька! Перекажу, хай не жде мене у своїй темній палаті!

Післав він вістку до батька, що не верне. А старий Бескид питає: — А деж твої камінчики гранітові?

— Я їх на дні стер! — відповів хлопець.

І гомоном пішло по горах слово: Дні-стер, Дні-стер!

І від тоді називається та велика ріка, що вийшла малим хлопцем з Бескиду, — Дністер!

Розгнівався старий Бескид і післав за блудним сином другого свого сина, щоби той намовив його до повороту. Але даремно. Той син захопився красою світа так, як і перший, і не вернув з Моря. Післав Бескид третого, четвертого — і безліч їх посилає й до нині — та всі вони доходять до Чорного Моря, женяться з його Хвилями і про батька забувають... Бо хто проміння ясне світло і свободу на темноту в скелі і вязницю в гранітах?..

Щастя, що старий Бескид має ще розраду в тому, що Хмарка з неба посилає йому безліч діточок, так, що хоча вони день у день ідуть одні за другими, шукати своїх братів і пропадають в морі, то старий батько все таки має з ким бавитися. Одні пропадають, а другі родяться: гарні, здорові, вродливі!

Ю.

Як лиш стопиться сніг...

Як лиш стопиться сніг і відкритє моріг,
знов поверне тут жайворон сірий,
та багато пісень ме складати день в день:
про надію, любов і про віру.
Ме співать о сійбі, яку вічно в журбі
тут щорічно сівач відбуває,
та про віру в сей рай, який дасть урожай,
по днях праці і мук і одчаю.
Ме складати пісні і ніжні і сумні —
про любов до отсеї країни,
до якої вернув, хоч за морями був,
хоч не бачив там сліз, ні руїни.

Володимир Хронович.

Журавель.

В початках літа минулого року принесли мені мої школярі молодого журавля, завбільшки гусятка, що в піре вбирається. Для втіхи своїх дітей я охоче приймив його, бо, і сам цікавий був побачити цю дивовижну і сторожку птицю, про котру і в піснях співають і казки оповідають. Втіхи було чимало нам усім від нашого квартиранта. Кождий старався його кормити як найлучшою стравою, старався придобритись до нього, приласкати його. Зі всього найлучше любив він сир і печену бараболю. Тим і викормили ми його на великого і пшеного журавля. З дітьми виходив на двір і бавився, а коли котре з них держало кусок хліба в руках, то і на крок не відступав від нього. Жебрав так довго, поки дитина не віддала йому свого хліба. Часто бувало, що силоміць відбирав хліб від дитини. Се було трохи небезпечно, бо відбираючи хліб, сильно ударяв дзьобом і міг притім видовбати дитині очі. Чим даліше, ставав журавель щораз цікавіший, так своїм виглядом, як і бистротою ума.

Раз, бавлячись з ним, подали йому діти кусок сухара. Довго мучився коло нього наш журавель, довбав його, старався роздробити, пробував і цілий проковтнути. Але нічо не помагало. Нарешті схопив сухар і скоро побіг до саджавки. Там розмочив його, розклював і зїв цілий сухар.

От такі й інші подібні прояви бистроти ума дуже часто виступали у нього. Тим він і зєднав собі загальну симпатію не лиш у нас, але і в сусідів та проходячих мимо людей. В осени часто виходив зі мною на поле на картофлиско де залюбки довбав картоплі. Літати не вмів до пізньої осени. Нераз я пробував зганяти його, скидати зі стріхи, але він не відважувався пробувати своїх крил.

Аж раз я вибирався до поблизького містечка. Запряг коня і виїхав. Відїхав яких 2 кільметри від дому, аж нараз чую, над головою щось зашуміло. Гляджу, а се мій журавель. Летів так низько, мало крилами мене не зачепив. Відлетівши на кільканайцять кроків, сів. Взяв я його на віз і відвіз до дому. Це була перша проба його лету.

Другий його лет бачив я, як він, настрашений псом, взнісся з катюфліска і залетів до дому.

Пізно в осени, коли ранками показувався іней на траві, з'явилися три журавлі, котрі своїм криком звернули увагу мого журавля, ба навіть притягнули його до себе. Хотіли мабуть забрати його з собою, бо три дні крутилися коло школи, пробували силою зайняти його наперед і відігнати від знайомого йому місця. Та за кожним разом мій журавель виривався з їхньої нагінки і завжди прилітав до школи.

Раз, під вечер, довго літали журавлі понад полями, роблячи великі круги. Літав з ними і мій журавель, неначе пробував свого лету. Потім почав спускатися чимраз низше, аж нарешті сів перед школою. Другі журавлі зробили ще кілька кругів над полями і болотами, а, потім подалися на південь, мабуть у вирей відлітали. Мій журавель весь час слідив за відлітаючими товаришами, котрі так щиро хотіли його забрати собою. Коли поринали вони чимраз більше в небесній синяві, він бідняга підбіг яких 20 кроків, станув, витягнув шию і видав з себе жалібне, протяжне „кпруу“. Чи це було прощання на дорогу, чи благання, щоб товариші не кидали його самого, — годі було вгадати. В тому крикові чути було розпуку, що пронизувала серце людини.

Це мабуть був перший і останній крик мого журавля. Від тоді ходив він сумний, ніби захорів; до дому мало приходив, більше ночував на болотах. Кілька разів бачив я його, як він стояв з витягнуеною шиєю на тому місці, де у перше стрінувся з журавлями і ніби чогось шукав.

Одначе даремне було його виглядання. Товариші не прилітали і він опущений мандрував на болота і там перебував цілими днями. До школи приходив, як був дуже голодний. Ударяв дзюбом до вікна і просив їсти.

Зима наближалася. Думав я зловити журавля і не випускати його. Але він більше не приходив.

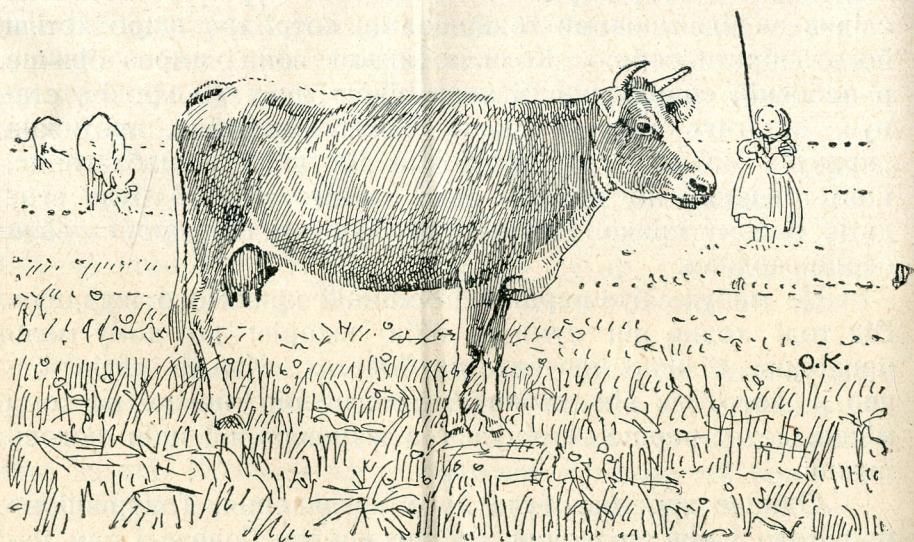
В зимі, мій сусід, косячи на болоті шувар, знайшов журавля неживого, який лежав у гнізді. Забрав його і приніс до мене.

Приніс я вам показати вашого журавля — сказав. — Вельми вже йому хотілося відлетіти з журавлями в теплі краї, — алеж сили не старчило йому, так і загинув бідняга самотний.

Жулявель... скрикнули діти, зрадівши. Глянули... і в старшої дівчинки хлинули сльози.

Подав: Гр. Кадлубицький.

К о р о в а.

А корова, коб здорова,
Не хоробра — але добра,
Не відважна — а поважна,
В господарстві дуже важна.

Ходить вільно і повільно,
На годину біля тину
Ляже і пролежить днину —
Молоком кормить родину.

Богдан Лепкий.

Про білого цапа, зелену папугу та чорного котика.

(Казка).

Мав один господар білого цапа, зелену папугу і чорного котика.

Цап був поважний, спритний, тільки дуже упертий. Не дай Боже, який упертий. Все, що накаже йому господар, вдіє навпаки. Поведє, було, його господар на пашу і накаже йому:

— Прошу тебе, цапе, не ходи в жито, ні в капусту, бо буду тебе бити!

Не встигне він й три кроки відійти, як цап уже в капусті, або в житі. Було йому тоді. З годину, було, господар бубонить палицею по його хребті. А цап тільки борідкою трясє тай собі думає:

— Бий, бий, коли не лінє; побачимо, хто скорше втомиться. Отакий то був цап впертий.

Зелена папуга жила в світлиці, у клітці під стелею. Мала пишне кольорове убрання: зелений фрак, червону краватку і блакитний капелюх. Така була хвалькувата, що мало таких знайдеться. Навмисно, було, крутиться на всі боки, вертиться й плигає, щоби тільки всі бачили її убрання.

Вона мала себе за дуже розумну. Було, навернеться хто небудь у світлицю, то вона одразу йому каже:

— Дурень! Дурень!

Знайдеться було такий, що запитає:

— А ти, папуго, розумна?

Папуга в кишеню за словом не лазить й відповідає:

— З вами, дурнями, свого розуму не міряла. Та як зареgetься, то регіт луною по світлиці несеться.

Цап не любив папуги. Тільки було він зупиниться на порозі світлиці, як папуга йому на зустріч:

— Дурень! Дурень!

Нічого не скаже їй цап; потрясе загнівано борідкою, повернеться і тихесенько виходить геть зі світлиці. Він теж мав себе за вельми розумного.

Чорний котик весь день грівся на печі та складав пісні. Він був закоханий у своїх піснях і знав, як їх складати. Не було йому часу перекинутися словечком ні з папугою, ні з цапом. Ізза пісень він миший не любив. Миші завжди без страху уганяють кругом него і пискотять. Та котик, було, як спіймає мишку, то давай їй навчати пісень. І було навчить. Одно було горе: візьме він мишку до рота, щоби переконатися чи вона добре співає тай зазіхнеться й проковтне бідолашку.

Одного дня виніс господар клітку з папугою на двір і повісив її над вікном хати.

Котик грівся на призьбі та складав нові пісні.
Цап лежав на соломі, щось про себе міркуючи, бо потрясав увесь час борідкою.

Був соняшний, теплий день. В повітрі кружляли барвні метелики, схожі на головки нестрих квіточок. За тином на полі, сварилися гайворони а у воздухах переливалися пісні жайворонків.

Було весело й гарно.

— Дурень, дурень! — зверещала нараз папуга — побачивши цапа.

Цап промовчав, потряс борідкою і знову задумався.

— Ох, який же він дурень! — зареготалася папуга, аж луна пішла полями.

Цап не видержав:

— Коли ти маєш себе за таку розумну, то дай мені відповідь — чому я дурень?

— Папуга відповіла:

— Я переконана, що ти не маєш хисту підплигнути під клітку і засягнути мене рогами.

— Маю...

— Ой, ні!

Цап був упертий: робив усе навпаки. Він піднявся на ноги, розігнався та як підплигне, як шарне рогами по клітці, — що аж з неї дрібні куски порозліталися. Папузі цього й треба було. Вона злетіла на дах, а з даху на вербу. З верби як заверешить:

— За дурнями — розумному завсігди воля!

І полетіла в поле.

Надбіг господар. Схопив дрюка та на цапа...

Було тоді цапови. Не минуло це лихо й папугу. Цілий день полював на неї господар, всеж таки спіймав і добре витарабанив по чубі. І досі згадує ще папуга про цю пригоду.

Довго жалувалися на господаря папуга і цап. А котик склав про цю подію таку пісню:

— Біда завжди переслідує упертих та хвальків.

Михайло Середа.

Ст. Яхович.

Не дармуй!

Встав я зрання, зів снідання,
Байдикую, не працюю.
Бачу всюди роблять люде:
Той двигав, носить,
Той ріже, той косить,
Той учить, той пише,
Та бавить, колише,
Та шиє, та мие, —
Всі беруться працювати!

Я ж повинен дармувати?

* * *

І так міркую: тай я спробую!
Постругав я патицки,
Сплів собі два кошички!
Треба й дітям працювати,
Щоб ніхто не смів сказати:
„Ото — дармоїд малий,
Дармо хліб їсть у людей!“...

Переклав: Ю. Ш.

Коло двох керниць.

Іхав я через Словаччину попід Татри темної ночі. Зелізниця повзла в гору, а старий Словак оповідав, що сталося колись коло двох керниць, які стяли недалеко від саїтної хатини під горами. Одна була в лісі при долині, друга — майже бездонна — висше, між скалами. Крім птахів та деякого зайчика не заблукалася сюди друга звірина. Аж раз рознеслася вістка, що до першої керниці ходить медвідь. Коли про це почув господар хатки, набив стрільбу тай пішов у ліс. Сховався в букові хащі і ждав.

Чекав цілі години, аж таки діждався. Ади! Красний, сильний медвідь наближається до кернички. А за медведем, якби качалося, суне грубе молоде. Здається медведиця веде сюди свого сінка, а той смішними кроками та веселими скоками показує мамі, як весело на світі жити. Газда пильно слідував за обоїми постатями. А як стара нахилилася до води, вибрав собі на мушку її голову і стрілив. Однак замість мамі набій засяг молоде. Воно кинуло собою раз і другий, а потім упало на землю мертве.

Медведиця дивилася на свого медведика, наче без думки. Потім обнюхала тіло і лабою обертала, бажаючи поставити його на ноги. Навпослід молоде занурила у воду, змивала з него червоні пятна смерті і знов ставляла його на мох. Коли й опісля тіло опало безсильно, відбігала кілька кроків і ждала, чи синок підійметься і побіжить за нею. Та ні отся проба не вдавалася. Медведик не жив. Медведиця віддалилася в гори, а газда до хати.

* * *

Кілька тижнів не було й чутки про медведицю. Аж з кінцем літа прийшла вістка, що знову показується. Тоді приходить лиш до бездонної керниці під скалою. Може ходить лиш пити воду, а може шукає нагоди, щоби пімститися на вбійникови свого малого.

Таке прочутте мала і газдиня. Тож просила чоловіка, щоби не наближався до кернички. Та маленька дівчинка, ще нерозумна, Марушка, налягала, щоби батько пішов і приніс їй малого медведика, пелехатого, але живого. Газда не дбав про жінчину бесіду, лиш пішов між скали. До тої скали крутилася стежечка така догідна, що й дитину довела би до другої кернички. Аж там замикали і звужували скали стежку так, що міг нею пройти лиш один чоловік. А туди був приступ до кернички і для медведиці. Через те газда сховався осторонь за каміннем, щоби видіти з гори увесь жолоб*).

Так за пів години показалася в долині медведиця. Газда намірився, та в тій хвилі якби скаменів зі страху. На стежці явилася

*) Маленька кітловина серед гір.

йому перед стрільбою не лиш медведиця, але і Марушка. Без сумніву викралася з дому, та йде собі за батьком „по медведика“.

Газда з переляку онімів. Його крик лиш роздражнивби медведицю, а вистріл міг засягнути і дівчатко. Мучений страхом і сумлінням з острахом ждав, яку пімсту зробить собі звір на його дитині. Дійшли проти себе по вузкій стежці і там не годні були обминутися. Стали проти себе і мовчки дивилися собі в очі. Потім медведиця підвелася на задні ноги, а передні лаби зі страшними пазурами простягнула на дитину...

В ту хвилию газда замкнув очі... А як їх по хвилі знов отворив, бачить: легенько, як се вмів лиш мати, піднесла медведиця дівчинку до гори, обернулася з нею назад і поставила її на стежку. І спокійно ішли, кожда собі: медведиця до керниці, дитина на другий бік, кудись за батьком...

— А я, — кінчав оповідання старий Словак — вернувся того дня без стрільби. Але без добичі не прийшов домів. Ніс на руках дитину, в очах сльози, а в грудях — нове серце.

З чеського переклав: *Богдан Заклинський*

Додержуй слова!

Пан учитель приніс одного дня до школи прегарну книжку з образками: »Робінзон Крузо«.

— Хто ще не читав цієї книжки? — запитав учитель.

Зголосилося десять хлопчиків і стали просити, щоби учитель позичив їм книжку.

— Всім нараз не можу позичити, але визичу кожному з вас по черзі — за азбукою. Отже перший дістане її Івась Адамчук, але до п'ятох днів повинен її перечитати й передати слідуючому: Миколі Боднарови. Принесеш її, Івасю?

— Принесу, певно принесу! — похвалився Івась і взяв книжку.

То було в понеділок, — отже в суботу повинен був Івась книжку принести.

Але прийшла субота і Боднар прийшов перший до кляси, бо був нетерпеливий, чи справді нині одержить книжечку до читання. Тай учитель, увійшовши до кляси, пригадав собі про це. — Та яке було їх здивовання, коли побачили, що не то книжки, але й самого »читача«, Івася, того дня в школі не було!

В понеділок прийшов Івась і став оправдуватися.

— Я не був у суботу в школі, бо лишився дочитувати почитувану книжку Тай нині не можу її ще віддати, бо не дочитав до кінця.

— Так не робиться Івасю, — відповів учитель. Як до суботи не вспів прочитати, треба було прийти до школи й, або книжку віддати не прочитану, або перепросити товаришів, що не вспів прочитати

й просити їх дозволу, задержати книжку довше. Але, що ти **не додержав свого слова** раз, то за кару віддаш нині книжечку Миколі, а сам дочитаєш її до кінця аж тоді, як усі твої товариші прочитають, — бо вони потерпіли через твою **несловність**.

Засоромлений Івась мусів віддати книжку Микслі, який мав передати її в найблизчу неділю Максимови Винничукові. Та яке було здивування Івася, коли в п'ятницю підійшов Микола до нього й, даючи йому книжку, сказав:

— Івасю! Мені було тебе жаль, що учитель зганив тебе, — хоча і слушно, — а тому я умисне старався прочитати книжку о один день скорше, щоби ти міг її до завтра прочитати до кінця. Бо ти певне дуже цікавий, як повість закінчується. Ось, візьми книгу а завтра принеси.

Врадуваний Івась узяв книжку, а в суботу рано ще перед наурою віддав її Миколі, подякувавши.

А в кілька днів пізніше приніс учитель другу книжечку: »Малий Льорд«, тай каже:

— Тепер за азбукою вже не можу зичити, бо не всі додержують слова. Буду зачинати від Миколи.

Тоді Івась несміло відізвася:

— Пане учителю! Прошу ще раз спробувати. Я постараюся цим разом слова додержати, бо я вже розумію, як це не гарно і шкідливо для мене й для других, бути **несловним**.

— Га! спробуємо — сказав учитель і дав книжку Івасеві на три дні.

Івась утішився, що ще має бодай трохи віри, побіг до дому й узявся до читання книжки.

Та першого дня він мав писати дві задачі, другого поїхав поплудни з батьком до міста. — Вже, вже надходив день, коли треба було звернути книжку, а йому ще лишалося з 60 сторінок! — Мушу дочитати! — подумав собі Івась.

І як усі вже пішли спати, він сів біля стола й узявся до книжки.

— Івасику, йди спати, пізно вже! — каже батько.

— Ні, татку, — прошу мені дозволити дочитати. Тут іде о мою **честь**. Я **дав слово** — завтра віддати книжку!

— Ну, як так, то читай. **Для додержання слова треба все зробити!**

Івась дочитав книжку і веселий приніс її до школи.

— Гарно, Івасю! — сказав учитель — бачу, що ти вже навчився гарної прикмети: **словности!**

Загадки.

Перехрестна логіголовка.

(Уложив Леонід Маківка).

1				2		3			4
		5			6		7		
				8	9				
10			11			12			
			13						
14		15				16	17		18
				19		20			
		21			22				
23					24				

Слова по земі:

1. Козацький старшина.
3. Рід птиці (хижак).
5. Є в клуні (стодолі).
6. Лука.
8. Насікоме.

Шаховий бігун.

(Уложив Мирослав Харовік).

ді		мін		ним		на	
	схо		це		ло		вста
на		За		сон		тка	
	за		чи		про		сні
ві		вже		є		ням	
	це		то		я		і
ти		у		зло		ра	
	ва		кон		зи		по

Почавши від складу „За“ відчитайте слідом шахового бігуна уривок із поезії Людмили Волошки.

10. Ті, що тягнуть плуг.
12. Гребля на річці.
13. Є в кожній хаті.
14. Має кожне дерево
16. Домівка мишки.
19. Инакше: чоло.
21. Має ведро.
22. Має збанок
23. Рід домашньої птиці.
24. Сіють весною.

Слова прями́вісні:

1. Дають коням.
2. Це деруть з дерева.
3. Ріка на Україні (впадає в Дніпро).
4. На цім сидимо.
5. Пліт.
7. Забава.
9. Виробляють з шерсти.
11. Гнучке дерево.
12. Задає диригент.
14. Український воїн.
15. Инакше: родина.
17. Без цього чоловік не бачить.
18. Заморська рослина.
19. Гнучкий прут.

Загадка складова.

Ар, да, мей, Вар, те, дер, бер, Ір, жак, ка, но, ї, ци, зен, Кор, мі, то, си, кудьк, ло, Ан.

З порозкиданих 21 складів, зложіть 7 слів, яких початкові букви, читані з гори в низ, дадуть назву цього, що тепер є.

Значіння висказів:

1. Мужеське ім'я.
2. Грецька богиня.
3. Острів на Середземнім морю.
4. Найславніший письменник для дітей.
5. Рід краски.
6. Місто на Сибірі.
7. Пожиточне звірятко.

Загадочна візитівка:

(Подав: Василь Фіжелюк).

Марко Шал

Хто є цей пан?

Арифмограф

(Уложив Святослав Харвюк.)

1	2	3	4	5	6	7	2	8	9	10	8	11	1	2	3	12	11	13
14	8	11	15	16	14	17	18	19	13	1	8	4	19	20	11	13		
4	1	16	10	3	19	13	17	1	7	21	6	11	14	13				
22	23	24	8	25	7	16	2	16	24	8	25	7						
4	14	3	7	8	25	5	3	10	8	15								
2	16	24	13	7	3	13	13											

Замість чисел підставте букви, що їх дістанете по винайденню низше поданих слів, а відчитаєте уривок одної із поезій Миколи Вороного.

4 3 18 3 25 9 3 22 10 13 25
1 16 14 16 11 13 17
17 2 16 5 6 10 1 16
7 23 24
15 23 19 20
21 11 18 17
12 2 3

Славний український гетьман.
Місто на Покуття.
Історична повість О. Маковея.
Плазун.
Дорога.
Інакше: гадина.
Гори в Швейцарії.

Магічні квадратики.

(Уложив Леонід Маківка).

с	к	о	б
к			
о			
б			

д	у	м	а
у			
м			
а			

р	у	т	а
у			
т			
а			

к	р	і	с
р			
і			
с			

Загадки.

(Подали ученики V відділу з Любелі.)

- Є там і шкло і кола,
А разом зветься?
- Не коле, хоч має роги,
Не ходить, а має ноги;
Не їсть, хоч їду носить,
Хоч не говорить — просить?
- В кожній хаті найдеться,
Їсти не бажає,
Хто лишень її полюбить
Всього ся дізнає?
- Початок від мами,
Собі позичає —
Хто додасть оклик „ай“
Цілість відгадає?
- Перше на ярмарку
Купець розкладає,

- Як відкинеш першу букву —
Образ кожний має.
Три послідні букви
З першою вписати,
Дасть мале звірятко,
Що тримаєсь хати.
А те усе разом
В цілість повязати,
То кожде село
Повинно це мати?
- Друге, третє взявши разом
В зимі придається;
Перша, четверта і пята
Так наш дідич зветься. —
А все разом на Великдень
В кожного найдеться?

Темничий ключ.

(Уложив Р. Бандурак).

„Час за ньеньку старатись, хустку віддаваймо в перепрет!“

З сего речення букви попереставляти так, щоби вийшов ключ, що його кожний читач повинен знати на пам'ять!

Розвязки загадок з ч. 4.

Перехрестна ломиголовка.

Слова поземі:

1. Жабе. 3. Ріка. 6. Лико. 7. Арад. 9. Нот. 14. Езоп. 15. Опір. 16. Олег. 17. Граб.

Слова прямовісні:

1. Жало. 2. Баку. 4. Ікра. 5. Анди. 8. Дон. 10. Село. 11. Поле. 12. Опір. 13. Араб.

Шаховий коник у фігурі.

Хай кров тече незмірною рікою,
Де наша кров впаде, там виростуть квітки.
Хрести, хрести горять на ріднім полі..
О, прийде час, засяє сонце волі,
Здвигне наш дух грядучії віки!

(Михайло) Обідний.

Загадочна візитівка: Школярка.

Добрі розвязки надіслали: Богдан Рибчук, Петро Цуркан, Роман Олейко, Валентин Тележинський, Семен Іжик, Маруся і Миронко Чужаки, Дарця Сидір, Ромко Смик, Василь Фіджелюк, Роман Бандурак, Галя, Ромко й Дарця Головацькі, Зеня Левицька, Владко Долинський, Леонід Маківка, Борис Вітошинський, Ірина Левчанівська, Марійка, Оленка й Івась Михаліхи.

Премію — 2 книжечки „Стрілець Тріска“ і „Воробець-Молодець“ одержали: Петро Цуркан у Городенці і Борис Вітошинський в Перемишлях.
Премії висилаємо рівночасно поштою.

ЖЕРТВИ.

На пресовий фонд „Світа Дитини“:

Вп. Корнило Яворівський з Яворова 5 доларів; Вп. др. В. Кіндрачук з Ланцута 2 зл. Вп. Зеня Мазурівна з Ополя 2 зл.

Разом зложено: 5 доларів і 3 зл.

На „Рідну Школу“:

Вп. Зеня Мазурівна 2 зл.

На Укр. Інвалідів:

Вп. Зеня Мазурівна 2 зл.

КУПУЙТЕ

та прочитуйте всі кни-
жечки, що їх подаємо до
Вашого відома на сьому
місці.

НОВІ КНИЖКИ

ЗАКЛАДАЙТЕ

собі домашні бібліотеки
і старайтеся зібрати
в них усі твори дитячої
літератури.

Книжечка на часі!

„Діточа Кооператива в школі“

Написав цю книжечку народний учитель: Левко Войчак.

Ця книжечка стане необхідним підручником і порадиником у справах за-
кладання шкільних кооператив для всіх учителів і учительок. Це перша річ, сього
рода, в українській літературі. Книжечка написана дуже цікаво і популярно. Кожда
школа повинна мати цю книжечку в своїй бібліотеці.

Ціна одного прим. з пересилкою: 1 зл.

Замовлення пересилати грошевим переказом, на адресу:

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“, Львів, ул. Зіморовича, 3.

ЛИСТИ ВІД ЧИТАЧІВ

Я — Роман Рибак, в мамі одинак, маю осьмий рік,
а зайшов уже в далекий, чужий світ.

Мамусю мою загнали в чужину і зовсім без провини
взяли з рідної країни.

Пішов я з мамусею гірку долю ділити, та щиро вам
признаюся, що тяжко мені тут жити.

Здаєсь, сонце так не гріє, пташка не щебече, трава
так не зеленіє, річка не шепоче.

Хоч маленький ще я, а проте знаю, що найкрасше
нам всім жити у рідному краю.

Нема світу, нема краю красшого від тебе — хто не
вірить, нехай зараз сппитає в мене.

Мій рідний краю, як безмежно люблю я тебе — тут
на чужині відчуваю, що ти життя є моє!

Що дня рано і у вечер руки я складаю тай о пово-
рот до тебе Господа благаю.

О, Боже мій Всемогучий, Боже мій коханий, чи позво-
лиш нам вернути до рідної Мами?

Дорогі ровесники і ви, ровесниці — слухайте про
що вас просять діти-заточенці:

До молитви щоденної додайте просьбу за нас, може
Господь милосерний вислухає хоч вас!

Від Адміністрації.

Від точности вплачування передплат залежить судба й успішний розвиток кожного журналу чи газети. Різними способами стараємося пригадувати відборцям „Світа Дитини“ про правильне вплачування передплати. Та не завжди наші прохання й пригадки винчаються бажаними наслідками. Всім це відомо, що видавництво журналу, яке зависиме виключно від передплати своїх абонентів, мусить добре пильнувати правильного вплачування належностей, бо від цього залежить його існування й розвиток.

Видатки наші, на сей маленький журнальчик, сягають поперх 1.200 зл. кожного місяця. І як же нам тяжко приходить ся прибирати таку поважну квоту, наколи наші абоненти в дуже малій кількості присилають належну передплату з гори. Проте дуже тяжко приходить ся нам стягати кінці до купи — та всеж таки не упадаємо на душі, бо знаємо, що наша читаюча суспільність знаходиться у невідрадных умовах життєвих тай віримо у наше краще Завтра.

Зрозумійте отже й наше положення — Ви, наші абоненти... Виж знаєте, що видавництво дитячого журналу у нас, під теперішню хвилю є дуже важною стійкою для розвитку нашого інтелектуального життя в майбутньому. Про це не сміємо забувати ні на одну секунду. Отже й слід нам піддержати таке видавництво тай забезпечити його існування.

Тому просимо отсिम всіх відборців нашого журналика, щоби зволили надсилати передплати на II піврік та вирівнувати залеглости за I піврік, а деякі ще й довги за 1926, а навіть і за 1925 рік.

Просимо Вас про це з цілого серця.

Не забудьте зробити це **безпроволочно**, по прочитанню отсих стрічок.

Залучаємо до цього числа газетки виповнені чеки, на присилку належностей за „Світ Дитини“ по конаєць 1927 року.

Возьміть отже зараз цей чек і надайте його з виказаною на нїм квотою на почту. В той спосіб даєте доказ, що розумієте потребу й вагу такого часопису для ваших дітей. Не відкладайте висилки грошей з дня на день, бо коли будете так поступати, то будьте певні, що ніколи не вишлете передплати — бо завжди „забудете“ це зробити, або „загубите“ чек...

Маємо отже надію, що найдалше до дня 15 липня с. р. повернуть до нас усі чеки з виказаними на них квотами і це дасть нам змогу вирівнати наші зобовязання в друкарни, клішарни, за папірта прочі видатки. Ми віримо в добру волю наших передплатників.

Умови передплати на „Світ Дитини“:

На рік: 10 зл.; на 1/2 року: 5 зл. (платне з гори при замовленню).

Квартально: 3 зл. || Поодинокє число коштує 1 зл.

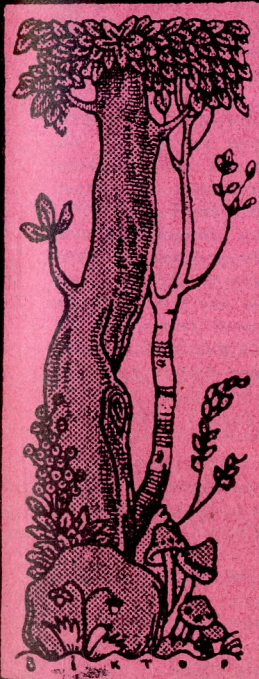
Адреса до висилки замовлень: **Львів, ул. Зіморовича 3.**

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 8.

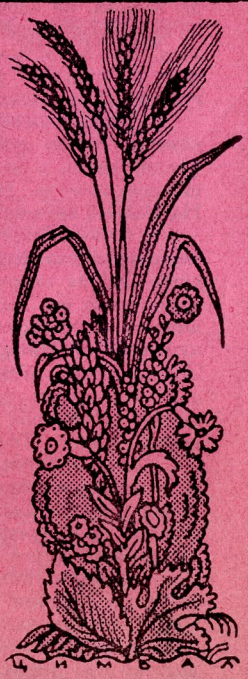
СЕРПЕНЬ 1927.

РІК VIII.

ЗМІСТ:

1. Лист із села	225
2. П'ятнацята казка дідуся Тараса	226
3. Мій рідний край	231
4. Бавовна і вовна	232
5. Питалася зірка	233
6. Людська жертва	234
7. Дністер, його сестри та браття	241
8. Казка про Гончаренка	243
9. Вечір у лісі	245
10. Літо	246
11. Хрущик на проході	247
12. Як то котик вмивав ротик	250
13. Що я читав дітям?	251
14. Муравель	251
15. Коза й цапок	252
16. Три метелики	253
17. Загадки	254
18. Розвязки загадок з ч. 5	256

Ціна 1 зл.

ПАМ'ЯТАЙТЕ

що „Світ Дитини“
повинен бути в кожній
українській хаті де є
діти.

ПЕРЕПИСКА

з

ЧИТАЧАМИ

ПАМ'ЯТАЙТЕ

при кожній нагоді про
збірку датків на пресо-
вий фонд „Світа Ди-
тини“.

Ірина Левчанівська в Луцьку: Дуже радію вісткою, що в часі приїзду до Львова заглянеш також і до мене, на ул. Зіморовича 3. Всі твої розвязки зовсім добрі і тому поміщено Твоє ім'я у списі надісланих розвязок. Прийде отже черга, що припаде Тобі премія за надіслані розвязки. Загадки різного рода укладай і надсилай. Як будуть удатні, то підуть до друку. Передплатників має „Світик“ всего 1000, а щоби перемінити газетку на тижневик, треба ще три рази стільки передплатників. Слн до кінця цього року назбирається таке число передплатників, то від 1 січня 1928 р. буде „Світик“ вже тижневиком. Приеднуй отже як найбільше передплатників з Волиня! Пам'ятай!

Оля Казанівська в Гаях: Гра в шахи є дуже приємна й легенька. Попроси Татка, або свого братчика, щоби показали Тобі правила гри в шахи, а певно навчишся грати дуже скоренько і тоді будеш могла вже розвязувати загадки.

Ученики IV і V відділу, школи в Томашівцях-«Камінне»: Збирайте літом всякі зела, сушіть їх та просіть свою паню учительку, щоби вислала цілу сню збірку до Львова, на адресу: Кооператива „Зілля“ ул. Зіморовича ч. 20, а за це дістанете гарні роші і будете могли справити для цілої школи дуже гарну бібліотеку. Яке зілле, і як його збирати та сушити — довідається з книжечки В. Панича п. з. „Лічнічі ростини“. Спробуйте отже се зробити! Як удалася вам прогулька до Букачовець?

Роман Бандурак у Городенці: За післяплатою не виплачується посылати газетки, бо се дуже дорого коштує. Пришли грошевим переказом квоту 2 зл. на бажані числа, а на відтинку напиши, які саме числа бажаєш. Чи вже вийшла ваша шкільна газетка. Нехай редакція пришле „Світикови“ один примірник на показ. Надісланий вершик зложено до редакційної теки. Він не пригожий до друку в „Світику“.

Семен Іжик у Висоцькому нижнім: Твій листик вершом доволі удатний змістом, тільки форма поетична трохи за слабенька. Надрукувати цей листок у такому виді не можна, лише треба би його зовсім переробити, а тоді вже не буде лист прямо від Тебе, тільки від того, що його переробив. Премію для тебе вислано почтою до Жукотина, ще в половині червня с. р. Тому дуже мені дивно, що ця книжечка не дійшла до Твоїх рук. Дуже мало грошей дістав Ти за цих 5000 хрущів. Збирай тепер літом всякі лічнічі зела, а за них одержиш дуже багато грошей. „Світик“ ніколи на нікого не гнівався, ані не гніваеться. Він всіх своїх читачів любить і бажавби всім неба прихилити. Тому будь доброї думки і полягай на дружбі, милого Твому серцю - „Світика“.

Мирон Хоптяк у Липиці долишній: Сталася пригода... Твій листик ще з жовтня м. р. десь „загубився“ між паперами в редакції і доперва перед кількома днями попав у руки „Світика“. Тому так пізно він відповідає Тобі. Чи одержав усі числа газетки за минулий рік? Ти по вакаціях вже йдеш певно до III кляси? Чи всі книжечки, які мамуся спровадила для Тебе — прочитані?

Олека Іваночко в Поточиськах: Квота 4 зл., яка остала з передплати „Молододі України“ зістала вписана на передплату „Світа Дитини“ на 1927 р. До кінця року належитьсь 6 зл. „Молода Україна“ буде виходити знова від 1-го січня 1928 в такім самім обемі і форматі, як виходила передше, wraz з дальшим тягом додатку про диких звірів. Про це вийде небаром оповістка у всій пресі.

Іван Янтух у Соколі: Дуже багато розповідав „Світикови“ про тебе один пан... Ти певно сам догадаєшся хто.. Вершик, що Ти його написав, містимо у відділі праць наших читачів. Одну пораду прийми від „Світика“: Ти хлопець молодий, здоровий, бадьорий. До таких світ належить. Розкриваються перед молодістю найширші горизонти майбутнього.. Тому пощо плакати й ридати (у віршах). Україні не треба плаксів ані мазгаїв а таких, що всі перешкоди поконують власними силами. Отже, любий друже, не піддавайся зневірі і любви життя, бо воно гарне. Я знаю, що Ти переходиш важку школу життя в чужій школі, отже тимбільше кріпійсь духом. Нехай українська книжка стане Твоею постійною приятелькою і повірницею усіх радощів і терпінь. Не кидай її легковажно. Українська книжка захистить Тебе, немов Ангел Хоронитель, на стежині життя від всіх хибних чи нерозважних кроків. Тому шукай її і дорожи нею, а певно гоститиме у Твому серці ця тиха радість і ангельський спокій, чого так сильно бажаєш.

СВІТ ДИТИНИ

Лист із села.

Ми до тебе, любий Данку,
Пишемо усі,
Якже красно нам живеться
Тутки на селі!

Рано скоросвіт встаємо,
Йдемо на гриби,
І приносимо до дому
Повні торбини.

По сніданню йде забава
В нашому садку,
Там театр собі заводим,
Мило, в холодку.

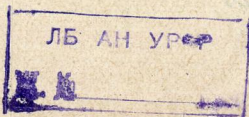
Потім бавляться всі хлопці
В „січових стрільців“,
Нас дівчата виправляють
В бій на ворогів.

По полудни, на леваді
В перегони йдем,
Або учимось відваги
Копаним мячем.

А скупавшись у річці,
Гарно йдем домів,
Ген, усім селом лунає
Наш радісний спів.

Як тобі у місті сумно,
Приїжджай до нас,
Будеш нашим милим гостем!
Пише — Твій Тарас.

Ю. Ш.

Пятнацята казка дідуса Тараса.

ув гарний, літний вечір. Дідусь Тарас сидів у садочку та слухав щебету птичок. Нараз із далі пронеслася пісня. Женці вертали з поля співаючи. Неслася дзвінка пісня полями й левадами, що в вечірній росі купалася; гомоніла дзвінка пісня й у темному густому лісі луною відбивалася.

Дідусеві Тарасові так любо стало, так легко на душі, неначе його молодості вертали. А потім призадумався. Та не на довго.

Задзвенів діточий сміх. Малий Степанко запряг Ромчика й Богданочку в шлії, мов коней, й так ганялися по саду стежечками, росу з цвітів та з гильок молодих деревець стрясаючи. Ромчик і Богданочка й іржали мов коники, а Степанко раз ураз покликував, наче справжній візник: »Вісьта, гайта, вйо!« Ще й із батого лускав.

Аж нараз дідусь Тарас закликав: — Діти, сюди! Казочку скажу.

І таки в одній хвилині відкілясь збіглися всі діти тай обсіли дідусика довкола.

А дідусь відразу:

— Скажу вам казочку:

ПРО ВІЧНО МОЛОДУ КНЯЗІВНУ, ЩО ЯК ЗАСМІЄТЬСЯ — ЦВІТИ ЦВИТУТЬ, ЯК ГОВОРИТЬ — САМОЦВІТИ СИПЛЯТЬСЯ, А ЯК ЗАПЛАЧЕ — ТО ЖЕМЧУГ КАНЕ...

Давно, дуже давно, в багатій та гарній країні жили князь із княгинею. І була в них донечка над усі кралі краля. Та мало того, що така гарна, а ще як заговорить, чи заспіває, то дорогі самоцвіти так і сиплються їй із уст; як засміється, то найпишніші цвіти розцвітають довкруги неї; а як заплаче, то не сльози з очей, а жемчуг найчистіший кане.

І пішла слава про князівну по всему світі.

Що то в того а того князя, багатого тай могутнього, князівна така красуня, краля така, що ні оспівати, ні описати. Та мало того, вона як говорить чи співає, то дорогі самоцвіти так і сиплються їй із уст, як сміється найпишніші цвіти розцвітаються. а як плаче то не сльози з очей її, а жемчуг найчистіший кане.

І стали князенки, короленки й царенки й ханенки в свати до князівни слатися. Та вона всім гарбуза тиче, усіх із нічим відсилає, бо любила вона лицаря славного, Боєслава...

Гей, розлютилися князі, королі, царі тай хани:

— Що то вона, ся князівна горда, нашим синам гарбуза дає. А ми на її батька з військами ходімо, землі її між себе поділімо, а її саму й семью її в слуг наших, в наших рабів змінімо.

І вдарив цар із півночі, вдарив князь, із заходу, вдарив хан зі сходу. Та не злякалися ні князь, ні князівна. У них хоробре й сміле лицарство, а веде його завзятий Боеслав... Завзяті почалися бої на всіх межах держави. Брящать мечі об шеломи. летять стріли гострі, списи важкі в панцирі спіжеві вдаряють. Та муром непо-рушним стоїть дружина княжа. Де сили вже падуть, там князівна, й словом і піснею, охоти, завзяття додає. Падуть із її уст цвіти пишні й пахучі лицарі хапають їх, до грудей пришпилюють. І див-ний чар у сих квіток: як лицар біля серця пришпилить її, так таке завзяття в серці росте, що він і на смерть готов іти за князя, за князівну, за державу рідну...

І бачать — і цар із півночі, й князь із заходу й король із півдня й хан зі сходу, що нічо не вдіють тай стали раду радити:

— Силою нічо не вдіємо — кажуть — треба хитрощами. А князь, що зі заходу:

— Я знаю спосіб. У князя сего є дворецький Завислав. Він ласий на золото та почеси. От, ми обіцяємо йому скарби, а то й княжий престіл, щоб тільки станув по нашому боці.

— Се добра думка! — каже король із півдня.

— Знаменито! — похвалив цар із півночі.

І післав західний князь посла до Завислава:

— Так і так — каже посол — ти наймудріший, найрозумні-щий тут між усіма. Тому мій князь мене до тебе посилає. Ти ро-зумний і бачиш, що через впертість князівни марно кров ллється. — Треба тому зробити кінець. А се тільки ти зможеш зробити. Ти маєш вплив на нарід. Говори йому, що шкода кров проливати, що час мирно жити з сусідами. — Як се зробиш, то мій князь, ураз із королем та царем і ханом, тебе, на місце теперішнього князя — князем поставлять, ще й золотом нагородять.

Як почув таке Завислав, то спершу наче й злякався:

— Се зрада подумав, а потім. — Та чому ж я не можу бути князем, чим я гірший від князів.

І став Завислав ширити невдоволення в народі, а вже най-більше між дружиною княжою:

— Доки — каже — будемо кров проливати, тай ще за кого? За вперту князівну та за гордого Боеслава! Сусіди вже згоди хо-чуть, не треба воювати.

Спершу не дуже уважали на його підшепти, та поволи щораз більше знаходив він прихильників, головно між сими, що були чогонебудь невдоволені.

І стала ширитися зневіра та знеохота в рядах дружин-ників.

Аж прийшло до бунту. Збунтовані дружинники вбили Бое-слава. Заплакала князівна, куди йшла ридала, жемчугом стежки вкривала. А вороги вже в межах держави, вже на столицю йдуть... Заперлися ще вірні дружинники в столиці, ворогів не пускають. Старий князь із горя занедужав. — Не ворожать знахорі йому

виздоровлення. Не довго й нездужав, помер. Та саме того дня вороги, при допомозі Завислава, в столицю вдерлися.

Не знала князівна, що діяти. В журбі та горю вийшла в сад зелений. Сіла під клен-деревом, важку думу думає, що їй діяти...

Аж із під червоної калини виходить лицар молоденький тай каже:

— Не сумуй князівно, в тугу не вдавайся! Покинь княжі тереми та йди на села. Там між селянами найдеш шире серце. Вони захистять тебе, не дадуть тебе ворогам. За твої терпіння і любов твою, Бог дав тобі таке, що ти будеш вічно молода й гарна. І прийде час, нове лицарство появиться, що здобуде тобі назад батьківський престіл.

Сказав і зник, мов не було. Князівна постояла хвилину тай пішла в тереми, скинула з себе княжі шати, селянський одяг надягнула тай пішла між люд...

А вороги здобули столицю, та даремно шукали князівни. Люті, прелюті поділили князівнині землі між себе на чотири часті.

Побачив се Завислав тай упоминається:

— Виж обіцяли, що я тут княжити буду.

— Не було такого й не буде, щоб боярин на княжому престолі сидів. А за те, що ти зрадив свого князя, ми тобі досить вже золота заплатили.

Аж тепер отямився Завислав, що він зрадник; та вже було за пізно.

А князівна на селах ширий привіт і добрий захист найшла. Село, хоч у горю, як побачило князівну, то наче віри в перемогу Правди над Кривдою набирало...

І плакала князівна. Ридала на вид горя рідної країни й свого, а з очей її не сльози канули, а жемчуг дорогий. Оповідала їм про давнє минуле, пісень про давню славу співала й дорогоцінні самоцвіти сипалися. А часом, це не часто бувало, на вид тої любови, з якою село до князівни горнулося, вона й засміється. Часто, хоч і не до сміху її було, сміялася, щоб добрих селян розвеселити, бо знала, що сміх на горі лік найкращий. Тоді цвили кругом неї такі пишні, барвисті, такі запашні цвіти.

А селяне збирали й жемчуг і самоцвіти й цвіти тай у найпевніших скарбівницях їх переховували. Ховали їх у серцях своїх і дітям і внукам своїм передавали.

А князівна була вічно молода.

Слухали старі, слухали молоді, діти слухали князівниних пісень. Любили князівну, і голос її чарівний та милий. А молодь сказала собі: «А нам посадити її назад на батьківському престолі, славу й велич колишню привернути їй!»

Були такі, які не вірили, що це вдасться, та найшовся один що сказав:

— Порозсипала князівна жемчуг і самоцвіти та цвіти пишні по селах, по хатах селянських, а ми позбираймо все тай нани-

займо з них ожерелля й світ іздивуємо тим. І стали ходити від села до села, від хати до хати, жемчуг, самоцвіти і цвіти збирати. А як назбирали, ожерелля низали. І нанизали таке вже пишне тай пишне: тут жемчуг, а там самоцвіт, одно за одним. А із цвітів вінок ізвили князівні на головку. — І був він кращий за всі царські вінці.

Аж світ увесь дивом дивувався. І кажуть: »Ні, годі, щоб князівна з таким ожереллям і вінком таким у глуші пробувала. Ми їй батьківський престіл вернімо, хай світ увесь красою чарує...«

І вернули. Засіла князівна на батьківському престолі та не весела вона. Раз ураз згадує Боєслава любого, коли то вона діждеться, що він верне й засяде біля неї на грестолі. Бо сказала їй Русалка одна: »На високій горі, при великій ріці є цілюща й живуча вода. Як добути цієї води й нею кости Боєслава покропити, то стане він здоровий та дужий і красен, як був. Та силу матиме ця вода тільки тоді, коли ні одного нащадка Завислава на українській землі не буде.

І сумує князівна, бо багато ще живе в її землі нащадків його...

От і вся казка... закінчив дідусь.

— Казка гарна, дідусику, сказала Славка — та ми ніяк не вгадаємо, хто вона — отся князівна.

— А я, наче здогадуюся — сказав Володко. — Дідусю, чи ця князівна то не буде наша народня поезія, що довгі віки переходувалася під селянською стріхою, аж тому сто літ назад стали її списувати в книги...

А Леся аж у долоні сплеснула:

— Так, так, ти вгадав Володку! — се дідусь про нашу народню поезію казав нам казку! Я й знаю вже чому Сего року минає сто літ, як проф. Михайло Максимович видав збірник народньої поезії з науковими поясненнями.

— Ви вгадали, діти. Тішить мене, що ви догадливі тай що знаєте своє письменство. А скажіть мені, хто то був Михайло Максимович?

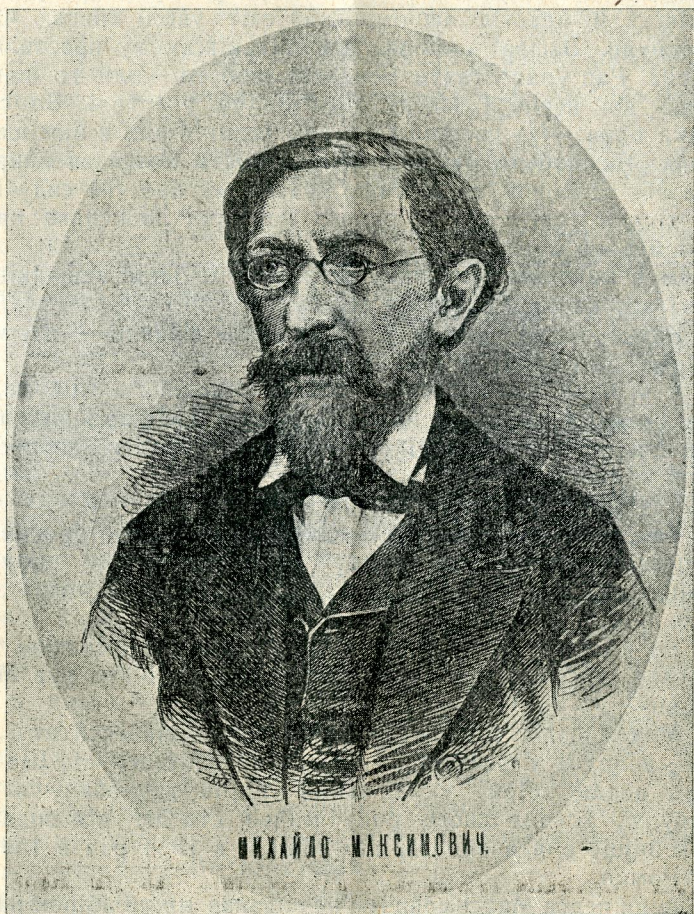
— Михайло Максимович був професором університету, спершу в Москві, а потім перейшов на Київський університет. Ще як був у Москві, видав збірку українських пісень друковану в 1827 р. в Петербурзі. І саме сього року минає сто літ від видання цієї збірки. Пізніше видав він іще дві збірки, в 1834 р. і в 1842 р. — говорив Ромко.

— А чи перед Максимовичем не видавав ніхто збірок народних пісень?

— В 1819 р. видав був князь Цертелєв збірку українських народних дум. Це найстарша друкована збірка наших народних пісень, але Максимовича збірка повніша й більше наукова — сказала Катруся.

— А чи пізніше дальше збирали народні пісні? — спитав дідусь Тарас.

— Пізніше щораз більше збирали народні пісні й сьогодні маємо їх вже великанські томи. Збиранням і науковим виясненням сих поезій займаються вже не тільки поодинокі люди, але й товариства, як от у нас у Галичині львівське »Наукове Товариство ім. Тараса Шевченка«, а також »Наукове Товариство в Києві« — говорив, найстарший із поміж усіх, гімназист Ярکو.

— Ну, то хіба тепер скажете мені, нащо збирають ці пісні; чим вона — ся народня поезія, така важна.

Тут обізвалася Маруся:

— Народня поезія це наш найбільший скарб і дідусик дуже гарно змалювали її в своїй казці, як князівну, з дорогим ожереллям із жемчугу (перел) та самоцвітів і в вінку з цвітів, які не

вянуть. Наша народня поезія найбогатша й найкраща в світі, тому то й Шевченко казав:

»Наша дума, наша пісня
Не вмере, не згине,
От де, люде, наша слава.
Слава України!

Без золота, без каменю,
Без хитрої мови,
А голосна та правдива,
Як Господа слово!»

Наша народня поезія багато причинилася до сего, що ми, як нарід, не пропали. Головно вона заховала нашу народню свідомість і славу нашу і так довго не дасть нам загинути, доки ми не забудемо своєї пісні.

Антін Лотоцький.

Мій рідний край.

Мій рідний край — це та земля прекрасна,
Де я у перше вздрів те сонце ясне,
Де батько, браття, — і де ненька мила
Мене вкраїнський „Отченаш“ учила.

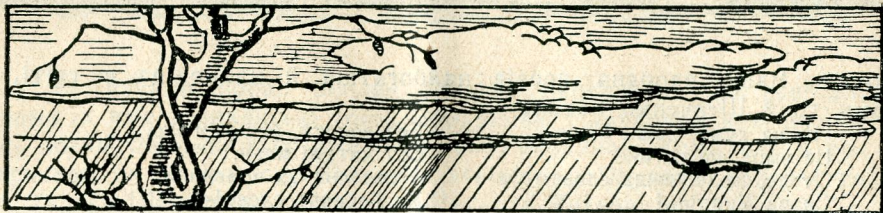
Мій край — міста і села над ріками,
Збудовані моїми прабатьками.
Мій край — ті ріки, гори і долини,
Де чути щебіт любої пташини.

Мій рідний край — це та князівська слава,
Із ворогами боева розправа;
Це те козацтво, сміливе й хоробре,
Минулі дні, погідні, ясні, добрі.

Мій рідний край — це ті поля й діброви,
Де повно труду нашого і крови;
Мій край — це ті могили в чистім полі,
Що в них лягли борці за щастя Волі!

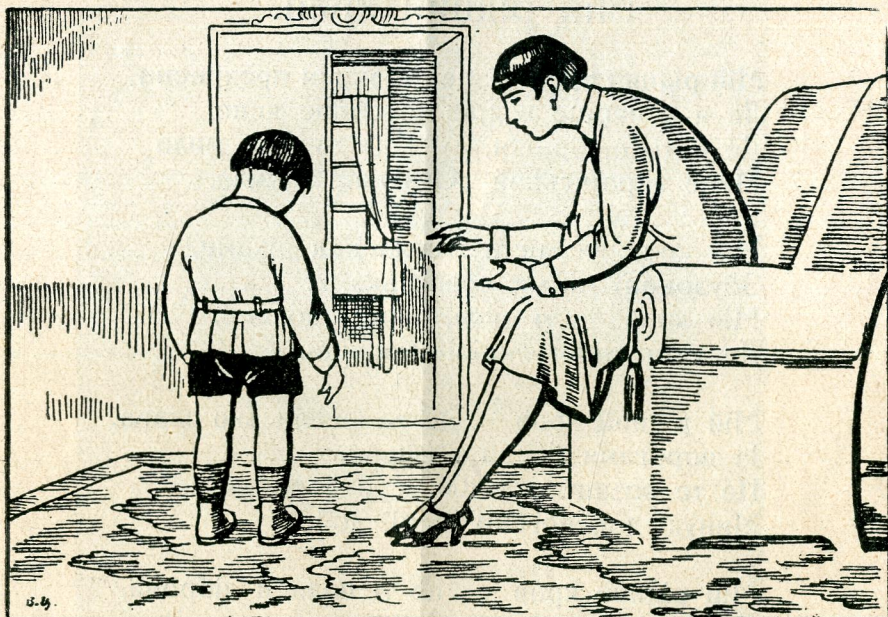
За М. Конопніцкою переспівав: Ю.

Бавовна і вовна.

Левцьо мав убранне з синього оксаміту з багатьома гузиками з перлової маси і воно йому дуже подобалося. Він ходив у ньому цілу осінь. Але коли настала зима, оксамітове убранне мусіло лишитися в шафі, бо було за

мало тепле. Одного дня, коли було дуже зимно, мусів Левцьо передягатися, щоби йти до Фльоренції і спитав, чи може одягнутися в оксамітове убранне. Місс Пір відповіла, що ні. А що Левцьо починав трохи плакати, пояснила йому причину, чому не може йти в оксамітовому убранню.

— Твоє оксамітове убрання — сказала місс Пір — зроблене з бавовни, а бавовна береться від рослин і не гріє так, як вовна. Літні одяги є бавовняні, а зимові майже завжди вовняні.

— А знаєш, звідки береться вовна?

— З овець! Кожної весни обтинають люди вівцям вовну, миють її, прядуть і тчуть, та роблять опісля матерії й одяги.

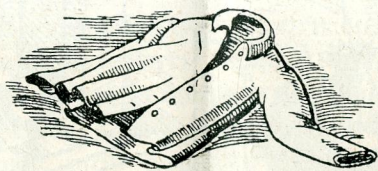
— А не зимно тоді бідним овечкам?

— Ні — відповіла місс Пір, — бо люди обтинають їм вовну, як уже має прийти тепло! Колиб їх обстригли в осени замість на весну, бідні овечки всі погинули би.

— А не болять це овець, коли їх люди стрижуть?

— Певно, що ні. Чи це болять, коли тобі обтинають волосся? Тобі росте волосся на голові, а вівцям росте вовна на цілому тілі. Через те вони не потребують убрання і їм тепло, хоч на дворі зимно. А що в тебе не росте вовна на цілому тілі, то мусиш убиратися і убрання тебе ogrіває. Чи зрозумів ти?

Левцьо, як дуже розумний хлопчик, дав убитися в тяжке убрання і думав собі, що як прийде весна з теплом і квітками, він тоді зможе ще уживати убрання з сього оксаміту з ґузиками з перлової маси.

Питалася зірка...

Питалася зірка зірки
тихенької ночі:

— Чом зима тепер так гірко
виплакує очі?

Почув місяць сю розмову
і всміхнувся тихо...

— Щож, — сказав, вже йде обнова,
вже йде її лихо.

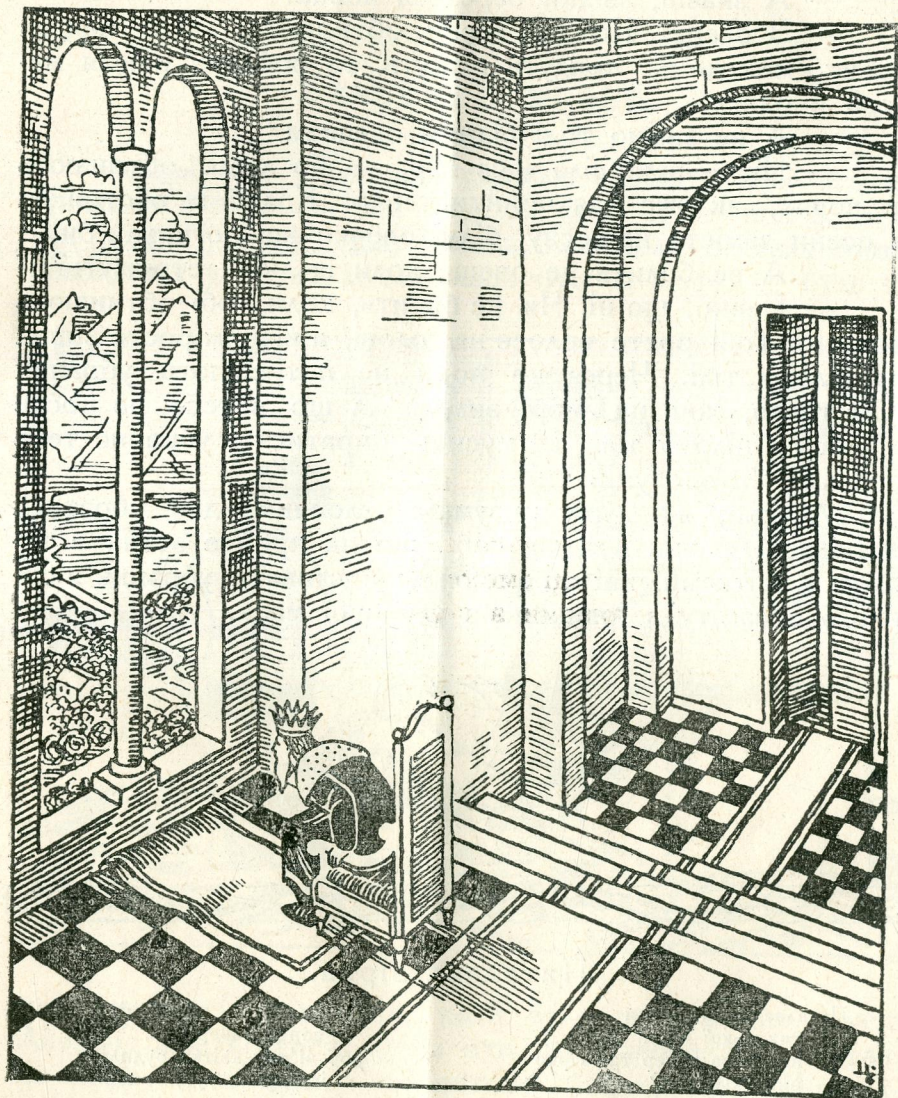
Весна, бачиш, вже зуміла
сонце завернути,
щоб зі сну квітки будило,
і мятую та руту.

Щоб могли вже вийти з хати
дівчата юрбою,
та квітками прикрашати
могили героїв.

Вол. Хронович

Людська жертва.

Король чекав. Подавшись цілим тілом у перед, вглядаючись невпинно в долину, він сидів на своєму золотому

троні з мистецьки оздобленою спинкою. Нараз повстав гомін у мовчазній палаті і король затремтів. На марморо-

вих сходах залунали тяжкі кроки... Король став на ноги. Вояк переступив через поріг і король кинувся до нього з криком:

— Ну?

Упали руки у вояка. Він схилив голову й коротко одповів:

— Переможені...

— Брешеш, собако! — хрипло крикнув король. — Не могли нікчемні вороги перемогти моє хоробре військо. Я сказав правду!

Сором і зневага тяжким вином залили серце володаря. Він захитався і мов п'яний, впав на сходи трону; плавав, переживаючи поразку, стогнав від страху перед можливим вигнанням.

Так мучився король, аж поки не з'явилися старші жерці, що занепокоєні новиною, прийшли до нього з порадою.

Раптом став король на ноги.

— Жерці, — сказав він їм, — у мому серці жах. Що я повинен зробити, щоб прихилити до себе богів?

Невмолимий Тірос, найстарший з великих жерців, одповів:

— З'явилося нам, серед червоних і зелених вогнів, пророцтво. Боги вимагають нових людських жертв.

Король здригнувся.

— Ні, ні! Ви помилилися! Боги не можуть вимагати од нас того, що неналежить нам. Людські руки не мають волі над життям, бо не людським бажанням воно повстало. Мого наказу досить, щоб сталася смерть, але нема ні в кого того слова, щоб повернути життя...

— Шляхотні слова, але це мрії. Народови потрібна надія, аби не знесилився він розпукою... Дівчина, що ми її виховали, жертвує молодим життям своїм... Накажи її жертву.

Король мовчки похитав головою, а великий жрець сурово говорив далі:

— Стережись, королю! Жалість близька до безсилля... Коли тобі не бажана жертва молоді дівчини, віддай нам, принаймні, цих нещасних, що по темних вязницях творять каяття в злочинах своїх!

Король знав, що його міць залежить од жерців, що вони — справжні пани в державі. Відчувши, що переконати жерців не його сила, він згодився. Але поставив певні умови.

— Оддаю на жертву, — сказав він, — того злочинця що не знайде ні одного милосердного голосу, який би насмілився просити за нього.

Рано й вечір виголошено на священній площі, де стояли три храми, королівський наказ. І другого дня схвилюваний людський натовп оточив усю площу, охоплений ганебним бажанням: насолодити свої очі поглядом на людську смерть.

Король і жерці стали на площі. Раб голосно заграв на сурмі: — Вийшов перший злочинець.

Посварившись ізза межі з сусідом, він запалив хату свого ворога і власними руками кинув у вогонь жінку й дітий нещасного сусіда.

У народі знали про його злочин і людський натовп, стоючи за кордоном вояків, кричав:

— На смерть!.. На смерть його!

Але в той самий час стара жінка впала до ніг короля.

— Змилуйся, — шепотіла вона, — змилуйся над моїм сином! Це не його вина, а моя... Засліплена материнською любовю, я не вмiла його виховати. Я потурала йому, пробачала усе, сміялася, дивлючись на його хиби! Злочинець — не він, а я!..

Нарід глухо гомонів. Але король ласкаво схилився до вбогої старушки.

— Твоя материнська любов вратувала його. Ти вдруге даєш йому життя!

Перед королем став другий злочинець. Стрункий юнак гарного обличчя, з великими блакитними очима. Він убив свого батька, щоб дістатись до його грошей.

— На смерть!.. На смерть його!... — ревіла товпа. Цього разу з юрби протиснулася жінка, молода та вродлива і кинулася королеви до ніг.

— Великий королю!.. Змилуйся, змилуйся!.. Це не він зробив, а я!..

— Жінко, — сказав король, — що ти кажеш? Свідки наочно бачили його, а не тебе.

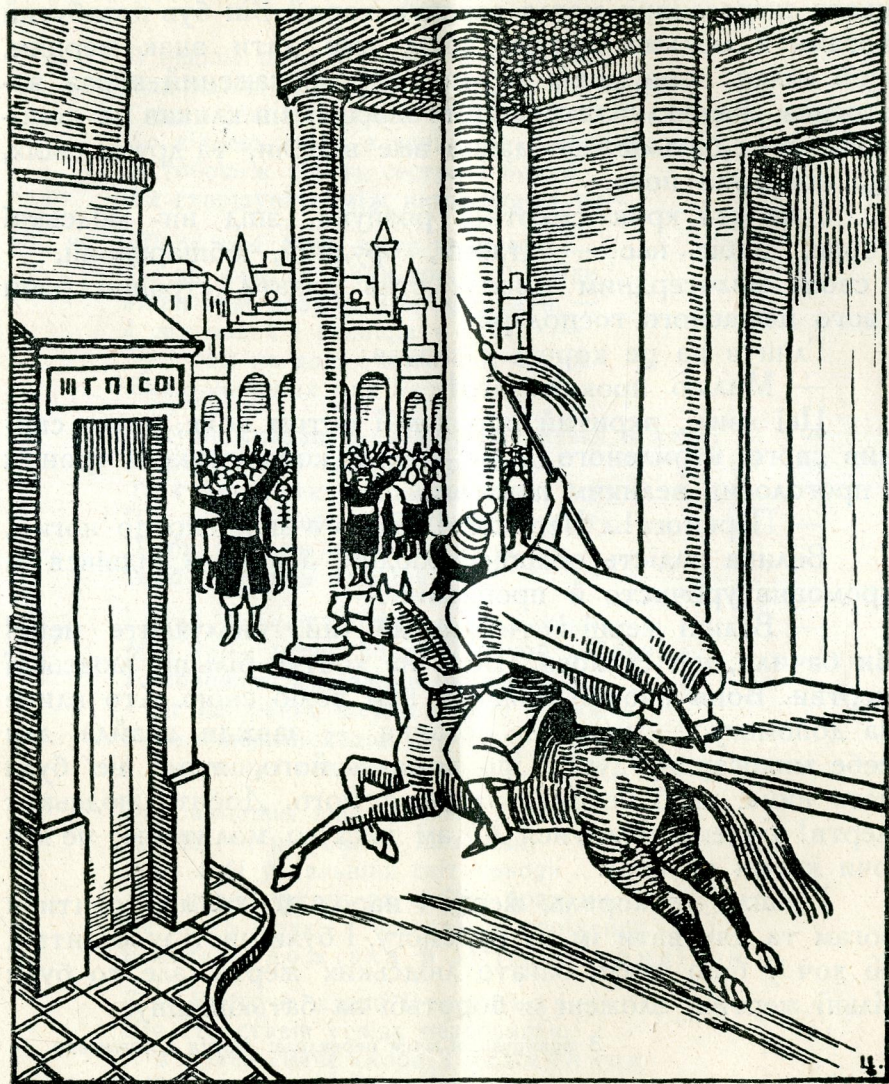
— Так... бачили його, але не чули, як я безнастанно умовляла його: „Твій батько — багатий, а мені потрібні гроші... Я хочу насолодитися його грішми...“ Він виконав це лише з мого наказу. Він був знаряддям, а я злою волею, що вбиває...

— Кохання твоє ратує його. Він житиме, але гризти буде його совість ізза цього злочину та жаль, що він втратив тебе.

Далі і далі ставали нові в'язні перед королем. І хоч були серед них злочинці, самі низькі та огидні, але кож-

дий з них знаходив людську душу, котру боліло його нещастя і вона просила за нього.

Нарешті привели останнього в'язня. І коли він ішов, народ жахливо уступав перед ним. Але ж він нічого не вкрав, нікого не вбив, Його злочин був самий тяжкий,

доля сама гидка. Це був прокажений. Страшна хвороба зїла його обличчя, на ранах рук та ніг сидїли мухи...

Хвилину король ждав. Але кому на цїлій землі смерть цього нещасливця могла завдати горя? Він був позабутий богами й людьми. Король хотїв вже дати знак жерцям, щоб взяли вони свою жертву, але прокажений нараз застогнав, заскиглив страшним голосом: він кликав на допомогу своїх батьків, що давно вже вмерли, та друзїв своїх, що покинули його.

І на цей крик смертної розпуки, зпід ніг людської товпи, вибіг пес — старий, брудний, обшарпаний, — і своїм милосердним язиком став лизати страшні рани свого нещасного господаря.

Глянув на це король і сказав:

— Милую прокаженого!

Цєї хвилі, вкритий порохом і потом вояк, нагло спинив свого втомленого коня перед королївським тронем і проголосив великим голосом:

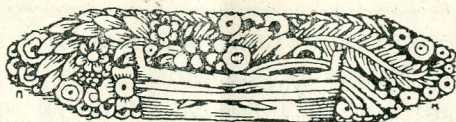
— Перемога!.. Перемога!.. Ворога знищено до ноги!..

Велика радість обхопила людей, а король підвівся та промовив урочисто й проникливо:

— Великі жерці і ти народе мій, вислухайте мене! Ви бачили, що сталося. Боги не хочуть більше людської жертви. Вони наочно виявили нам волю свою. Хто кличе на допомогу, — кличе в останнє, — завжди знайде для себе милосердну душу, що пожалує його, яка-б не була його вина, якеб не було нещастя його. Досить людських жертв! Будемо молитися богам чистою молитвою, не маючи крови на собі!

І пішли — король, жерці і народ до храмів молитися богам та дякувати їм за перемогу. І були чисті їх молитви, бо хоч у бою упало багато людських жертв, але то були вільні жертви, зложені в боротьбі за батьківщину.

З французької мови переклала: *Марія Славінська*

Дністер, його сестри та браття.

Казка.

В неділю рано дід Бескид проснувся
Тай каже: »Дністре, мій зухвалий сину!
Гляди, щоб нині гарно ти вдягнувся,
Бо зійдеш зараз з ясних гір в долину;
З тобою-ж підуть сестри і брати,
Та старшувать між ними будеш ти!«

»Пора вам, діти, світа повидати,
Як де живуть і чим горюють люди,
Пора собі розуму вже придбати —
І сил нових і радощів у груди, —
Хай там на долах знає світ цілий.
Яких хороших мав Бескид дітей!..«

Так він сказав — Дністер метнувся з хати,
І як заграв у голосну трембіту,
То стала вістка горами лунати,
Що старий Бескид дітий дарує світу,
Щоби житами вкрилися поля,
Щоб звеселіла Україна вся!

І став Дністер збігати з гір високих,
Мов той пустун, збиточний той хлопчище,
І сполошив всіх звірів бистрооких,
І біг на північ, щораз нижче й нижче —
Усім колодам-скелям в перекір —
І так минув старезний град Самбір.

За Самбором зійшов уже на доли
І став іти широкими шляхами,
Ішов собі у дальший світ поволи
Тай став шукать за своїми братами.
Не довго ждав ось там зі своїх нор
Біжать: Бложівка й бистрий Стривігор!

Біля Росточа ждала Верещиця,
Що сто ставів успіла перебристи,
А з права скаче сгора Тисьмениця
І Колодниця усміхнена, чиста.
Блискучий Стрий з далеких гір біжить,
Опора він за рученьку держить.

І далі йде на схід Дрістра дорога,
І прибувають дальші сестри знову,

Із ліва йде Боберочка небога,
Що мов молитву, шепче тиху мову,
А далі крізь стави й болота
Йдуть Липи дві — Гнила і Золота.

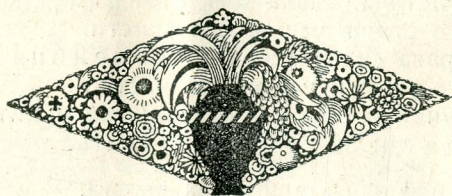
Там з права враз бере за руку брата —
Та чорнобрива дівонька Лімниця,
А там його почала вже вивати
Заквітчана барвінком Лукавиця,
А нижче йдуть, обнявшись, сестри дві:
Дві Бистриці, відважні голосні!

Минає місто Галич син Бескидів,
Зітхнувши важко, глянув на руїни..
І гордий, що вже стільки світа звидів,
Іде ярами між гранітні стіни, —
Аж бачить з ліва чиюсь хоругву:
Це Стрипа йде, несе стрілецьку кров..

А потім: Серет, Збруч і Смотрич, — браття,
Ідуть собі поволи із Поділля,
Чомусь вони несмілі — без завзяття,
далекий шлях пройшли — і цвіти й зілля
У стіп Дністра покійно там кладуть,
Щоб їх узяв на дальшу спільну путь.

І тут усі звертають на полудне,
Могутньою, величньою струєю
Вкраїнське поле крають злогорудне
І зрошують водицею своєю.
І кажуть: Ось, яка в нас міць страшна,
Як братня згода лучить нам серця!..

І так дійшов Дністер у Козацьке Море, —
Гадавби хто, що сил йому не стане,
Але і тут він морські хвилі оре
І далі йде, за море, в Океани,
Щоб голосити славу всім світам,
Які то води з українських брам!

Казка про Гончаренка.

(Докінчення).

І почав шукати. Оголосив у часописах, що хто має такі-то, а такі посудини, то нехай дасть знати про це їх властители.

Довго ждав Гончаренко на відповідь, але ніхто не зголошувався.

А тимчасом пішла слава по цілім краю, що такий то славний артист-різьбар приїхав, що він дуже багатий, бо за його твори платять йому великі гроші.

Час вже було Гончаренкови женитися. І не одна панночка булаб дуже охотно вийшла за него заможж. — Присилали до него післанців родичі багатих і гарних дівчат. Навіть дочка самого міністра хотіла подружитися з Гончаренком. — Але він і не думав про це — ходив по місті, шукав за чимось і сумував.

Одного разу, блукаючи по вузеньких уличках міста, почув чудову гру на скрипці. — Очарований грою, станув і слухав; слухав і ухам своїм не вірив.

— „Деб тут узявся такий артист-скрипак? — І хто це так чудово грає?“ —

Зацікавлений, поступив кільканайцять кроків вперед і на закруті улички побачив предивний образ.

Серед улиці стояла товпа людей, різного віку й стану. Стояли вони неповоружно й слухали. — А там дальше, на кілька кроків перед товпою, стояв ангел, не ангел — дівчина предивної краси і грала на скрипці. — Голубі очі гляділи в небо, ясні кучері спадали на рамена й на груди.

Гончаренко станув, наче очарований, оподаль за товпою. Боявся відітхнути, боявся слово шепнути, щоби не сполошити прегарної появи.

Коли дівчина скінчила грати, запитав Гончаренко якогось пана:

— Хто це є? — Запитаний відповів:

— Це є Лелія, народна скрипачка. Вона грає всім, хто лиш хоче слухати. Її всі знають і люблять.

— А чому вона не грає на концертах?

— Не хоче; каже, що бідні люди не мають звідки заплатити собі вступ на концерт. Тому вона їм грає прямо тут, на улици.

— „Але пожди, — сказав пан, — мушу її обдарувати.“ — І він добув гроші.

Чи вона бідна? — спитав Гончаренко.

— Ні, вона богата, але все гроший потребує, бо спмагає ними бідних.

Гончаренко дивувався і собі почав добувати гроші, щоби обдарувати цю предивну скрипачку Лелію.

Поступив кілька кроків наперед і станув перед нею так здивований, що не міг, ні рушитися, ні слова промовити. — Дівчина мала одіж підперезану золотим пояском, а на тім пояску висів його глечик, його власний, цей перший, жертвований Богу — глечик. Люди кидали до того глечика мідяні, срібні, та золоті гроші...

І ще одну річ спостеріг Гончаренко і болісно стиснулося його серце. Він хотів заплакати: із радости, що найшов свою добродійку, та з горя, бо побачив, що вона була сліпа.

Широко отвореними, прекрасними очима, вона гляпрямо на сонце і не бечила його.

Він станув неред нею і закликав:

— О, Леліє, Леліє! То ти маєш мій глечик, то ти обдарувала мене! —

А Лелія здригнулася від цієї несподіванки і відповіла:

— Так Гончаренку, то я, то я маю його!

О, Леліє, чому обдаровувала ти мене, коли не могла бачити творів моїх рук?

Гончаренку, сказала Лелія — і ти чейже не чув моєї музики, а проте віддав ти її красу у гарній формі своїх творів. — Красу цієї форми пізнавала я дотиками моїх рук.

Леліє! Леліє! — Чим я тобі відвдячуся і коли віддам тобі ці скарби, якими ти мене обдарувала?

— Не треба їх мені віддавати — відповіла Лелія. — Гроші для тебе заробляла моя скрипка — а музика і різьба — то дві рідні сестри, — це дочки богині Краси. Нічо тут дивного, що одна сестра другій помагає.

Але Леліє, скажи мені, нащо ж ти дальше трудилася — чому ж дальше наповнюєш мій глечик грішми?

Любий Гончаренку! — Чи ти думаєш, що ти лише один Гончаренко на світі? — Треба ж і другим помагати.

Леліє! сказав Гончаренко. — Ти така добра і шляхотна, що я ніколи не дорівняю тобі? Хочу просити тебе, щоби ти стала моєю дружиною, але боюся, що відмовиш мені. Я тобі не рівня.

Але Лелія свобідно поступила крок вперед, подала йому руку й сказала:

Бог наділив мене таланом до музики, а тебе до різьби. — Бог дав мені темноту, а тобі убожество. — Ми собі отже рівні...

А Гончаренко сказав:

— Леліє, я буду тебе так любити, що ти забудеш про свою темноту, так, як я завдяки твоїй доброті, забув про своє убожество...

І вони, взявшись за руки, пішли... Пішли прямо на поле за місто, до опущеної каплички, де бажали повінчатися. А товпа, що досі стояла заслухана, тепер почала гомоніти та викрикувати радісно.

І бігли малі опущені вуличники та йшли поважні студенти. Дальше поступали убогі робітники і багаті пани — дівчата і хлопці — муштини й жінки... Йшла ціла товпа.

Діти плескали в долоні і гуляли по пільній дорозі, хлопці підкидали шапки в гору і кричали: „Слава, слава.“ — А дівчата рвали пільні квітки, червоні маки й сині блаватки та й кидали їх молодій парі під ноги.

Марія Конопнічка.

Вечір у лісі.

Тихий ліс, соняшний гай —
В час вечірний, наче рай.
Ясен місяць там колує,
Щось вивірка там міркує,
Потічок заснув в долині,
Пташка сіла на ліщині —
Хоче йти пай-пай...

Тихий ліс, сонний бір
Шепче щось до ясних зір,
Пташки вже позасипляли,
Тихі сосни задрімали,
Спить і явір зелененький, —
Лиш чуває дуб старенький
На сторожі гір..

Переклав: Ю. Ш

Літо.

Літо настало, радісне літо!
Пахучим цвітом окрилось жито,
А поміж житом сині блаватки
І мак червоний, на межах братки.
В саді пивонія повна зацвіла,
В невинній шаті лелія біла,
А дика рожа обняла сади
Й тихі з ясьмином веде наради...

А над потоком шувар шепоче:
Про ясні ранки і теплі ночі.
Шовкові трави землю обняли,
Розколисались й шуміти стали.
Пташня весела летить світами,
Понад гаями, понад лісами,
В леті щебече — в леті співає,
Крильцем тріпоче — в низ опадає.

Спів соловейка зазуля глушить,
Перепеличка крильцятка сушить
Мокрі від роси. — А над лугами
Скигоче чайка над діточками.
Біленьким цвітом вкрилась ожина,
А дальше в зрубі вяжесь малина.
Дрібна суниця вже румяніє,
В саді черешня спіє, повніє.

Для вас це, діти, цвіти і птиці
І соловейки й перепелиці —
Ясьмин пахучий і дика рожа,
Весь світ чудесний — вся краса Божа.
Для вас ягідки й овочі спілі,
Сині блаватки й лелії білі.
Вам сонце сяє — вам дощик росить,
Вам кожда хвилька радість приносить.
Тіштесь, діти, біжіть полями,
Плиньте рікою, шуміть лісами;
Будьте як птички — ті Божі діти —
Ви, землі щастя — Ви, цвітів цвіти!

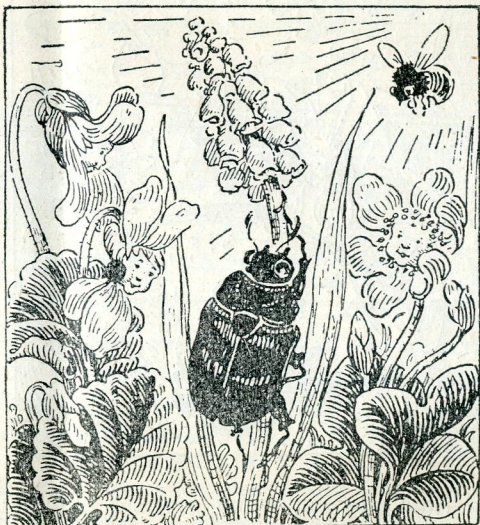
Хрущик на проході.

(Переклад з німецького).

Був перший прегарний весняний день, наче сотворений для весняного проходу. Неймовірно багато всячини мож було побачити й спостерегти! На право від левади колихався на вітрі кущ ліщини, приманюючи до себе кожного птаха й обсипаючи його пилком своїх жовтих „ковтків“.

Тай уся левада приодяглася у все, що тільки красного принесла весна — у перші „діти весни“, весняні цвіти. Це найсмільчивіші з усіх квіток, бо приходять на світ, хоча знають, що за одну ніч весна може ще замінитися в зиму. І цього року не могли вони вже встоятися перед чаром весняного сонця й повиходили з землі: фіялки, гіяцинти, скороспілки, стократи, конопельки, дзвіночки і черевички. Усі вони повиходили поглянути й донести своїм рідним, що діється на світі.

Глядять — аж ось, дорогою попри леваду біжить чорний хрущ, одиноке темнооде сотоворіння цього ясовеселого дня. Його крилові покривки красно вичищені, але його нагрудний щит виблискував на сонці ще величавішими золотистими красками. Живі рухи його вусиків свідчили про добрий настрій. Ідучи так якийсь час просто, він нагло скрутив у бік левади, між цвіти й повагом став спинаватися на вершок найблизчого гіяцинту. Цвіт задзвонив у всі свої дзвіночки, а як хрущик опинився на вершечку, запитав гіяцинт, чого шановний гість собі бажає...

— Ба! Чого властиво хотів я? — відказав хрущ і задумався. — Ага! Вже знаю! (Він був ще трохи під вражінням довгого зимового сну). — Я хотів розглянутися по околиці, що порабляють цвіти; чи багато їх уже поприходило на леваду, — і яка на висотах теплота... Та тепер думаю, що вже спокійно можу покинути свою зимову нору й удатися на весняну мандрівку.

Дзвіночки притакнули головками. В тій хвили надлетів молодий метелик, перший, що зважився вийти зі своєї куклястої подушки. Мав він на собі шовковий кафтан, а його крильця блестіли

на всю леваду. П'яний від радості бував по гарному, теплому чистому повітрю, в якому нині купався отсе перший раз. Він припочив на краю одної цвіт'яної чашечки і занурив у ній свій язичок. Квітка відчинила свої комірочки з засобами й покріпляла його охоче медом, бо вона тішилася, що той метелик, пізнійше, як доросте, стане її післанцем до інших квіток.

Тепер, розуміється, він був ще занадто зайнятий собою. Легко піднявся й уносився щораз вище й вище у воздуху.

— Овва, що це за штука! — подумав собі тоді хрущ і собі хотів злетіти з гіяцинту на якому сидів. Та лише підняв крильця — і бах! — упав горілиць в траву і став безпомічно копирсати ніжками. Гіяцинти задзвонили ще голоснійше — а це означало їхню велику веселість.

— То дивне — забурмотів хрущ, — попереднього року я прецінь умів знаменито літати! Чи може я за час зимового сну забув штуку літання? — Він безнадійно вимахував ногами й болоче постогнував. Бо для хруща дуже прикро лежати на хребті. — Коби хоч ніхто з моїх свояків не побачив! — журився хрущик і старався досягнути одного стебельця, яке одначе раз ураз виривалося йому. Вкінці одначе він виратувався при його помочі з немилого положення.

— Так! Тепер якось піде! — забренів задоволено.

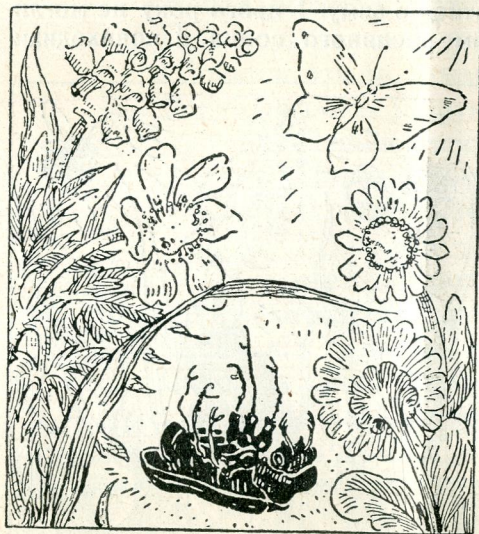
— Хрущівський поздоров! До побачення, любі діти-цвіти,

я маю ще сьогодні чимало справ! Завтра прийду до вас знова.

Пробігши далі кілька хвилин стежкою, стрінув муравля. Муравель був власне зайнятий працею біля перенесення важкого стебла, яке служило за зимову заперу зимового муравлиська. Та тепер, коли муравлі його опускали, стебло стояло їм на дорозі. Муравель тягнув, тручав, штуркав, сіпав, а на решті закликав ще одного товариша-муравля до помочі.

— Чого ти так мучишся властиво? — спитав пильного муравля здивований хрущ.

— Як то, а ти не маєш ніколи нічого до роботи? — спитав муравель. — Ми власне маємо нині „велике чищення“, бо наша будова мусить бути випрятана. І засоби поживи вже вичерпуються, тай молодих треба виховувати й кормити, повно клопоту! Не знаю, як з тим усім дамо собі раду! А надто ще наші корови

знікчемніли й дають ледво каплю молока, хоча ми цілими днями гладимо їх і пестимо своїми вусиками.

— Ваші корови? — закликав здивований хрущ. — Чи смію спитати, де ті „муравлині корови“ пасуться?...

— Щож, любий хрущику! Тепер у мене нема часу, повести тебе до них — відповів пильний муравель, — але ті коровки товстюшки сидять собі на листю темної іви, а довкола них стоїть варт з наших вояків.

— Варто подивитися на отсих муравлів! — забренів хрущ, повний здивовання, й приглядався працюючим, як вони пильно поспішали в свій „дім“, упоравшись з важким стеблом.

Згодом пішов він далі й волочився так, аж настало літо. Вкінці змудилася йому та мандрівка. Але заки ще вернути до своїх рідних, в тінистий зелений гайок, він рішив пошукати собі товаришки. Та вона мала бути щось особливого, бо наш хрущик був дуже вибагливий.

І ось одного дня проходив він попри пліт, аж зирк! — побачив у горіди кілька кущів рож, а на одному з них сиділа — на найкращій рожі — золотиста хрущівна. Вона сподобалася хрущеві. Він довго і цікаво придивлявся її делікатним рухам, як вона, вибли-

скуючи своїми зеленавими крильцями в соняшій світлі, споживала пилячки рожі. Вкінці здобувся на відвагу промовити до хрущівної:

— Добрий день! Чи ти знаєш ліс, гарна хрущівно?

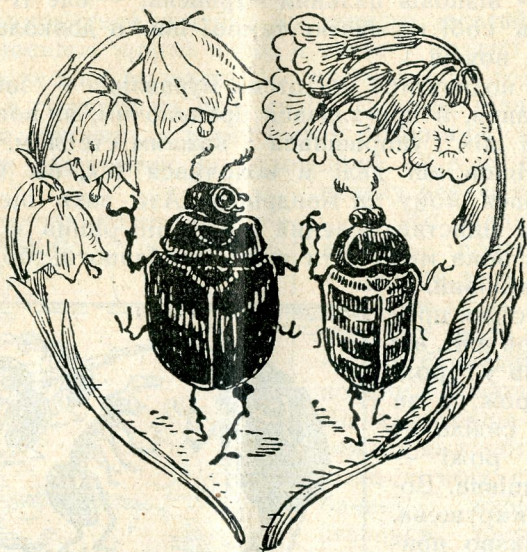
— Ні! — відповіла вона, засоромившись трохи — я вродилася на пупляшку рожі, а той городець з цвітами є моєю батьківщиною. Як тільки отвориться яка рожка, я вдягаюся святочно й іду до неї в гості. За те вона, вдячна, дозволяє мені поснідати її смачних зерняток, які скриває глибоко під листками. Вони смакують мені незвичайно! А що ти робиш тут, хрущику, і чому ти не одягнувся в кращу одіж?

— Не знаю — відповів хрущ. — Але я своїм одягом вповні задоволений. У нас усі носяться так просто. Але ти, золота хрущівно, подобаєшся мені надзвичайно, бо ти зовсім инакша, як наші хрущівні з темного роду. Я взявби тебе дуже радо з собою в ліс, до наших осель. Чи ти знаєш нашого короля, хруща „Оленячі роги“? Кождого весни вибираємо нового, а на святі, яке устроюємо в його честь, ти будеш певне найкраща! Підеш зі мною, гарненька любко?

— Так, як ти прирікаєш мені, догоджувати у всьому моїм забаганкам, можемо спробувати побувати разом, бо я радо хоті-

лаби побачити щось нового в світі. — Кажучи це, вона поволи й зручно стала сходити з кущика.

— О, у нас побачиш чимало гарних річий! — почав хвалитися хрущик, — і він, ідучи гордо стежкою, повів свою хрущівну за ручку до своєї вітчини, у поблизький гай.

Як то котик вмивав ротик.

Горобчик в поросі купався
Й веселу пісеньку співав...
Десть з боку чорний кіт підкрався,
Скіць! — і горобчика піймав.

Злякавсь горобчик: болять тіло
І жовті кли над ним сторчать...
На хитрощі пустився сміло,
Дзюб закусив і давай навчати:

„Фе! Мурцю! Пан такий шляхотний,
А рот не митий! Хтож видав
Снідати так?! Мов неграмотний
Який протак! Мене остав...

На стежці тут я зачекаю,
А ти вмий рот й тоді снідай!“—
Кіт замурликав: „Сам те знаю“—
Й отворив рот: „Ось тут сідай!“

Горобчик крильцями лиш стріпав:
Фурр... фурр... і хвостик показав...
А Мурцю лиш очима кліпав
Й з досади хвіст свій покусав...

Потім лапками вдарився в груди
Й поклявся, що весь котячий рід
Вперед все рот вмивати буде,
А потім їстиме обід.

М. К.

Що я читав дітям?

Мудра цариця.

У китайського царя Ля-о-чі була дружина Сі-лін-чі. Цар дуже кохав свою дружину та хотів, щоби нарід ніколи не забув її. Одного дня показав цар своїй дружині червака-шовкопряда та й каже:

— Научися, що можна робити з ним та як розводити його, а нарід ніколи не забуде тебе.

Сі-лін-чі почала роздивлятися та досліджувати життя цього червака. Хутко впевнилася цариця, що коли завмирає червак, то кругом нього повстає павутина. Цариця розмотала цю павутину та спряла її в нитки, а з ниток уткала шовкову хустку. Далі дізналася цариця, що цей червак-шовкопряд виводиться на шовковиці та їсть листє сього дерева. Цариця розвела багато черваків-шовкопрядів і научила свій нарід розводити їх та плекати.

З того часу пройшло вже п'ять тисяч років, а вдячний нарід китайський і по нинішній день з подякою згадує мудру царицю Сі-лін-чі, що научила його плекати та використовувати цінного червака-шовкопряда.

Муравель.

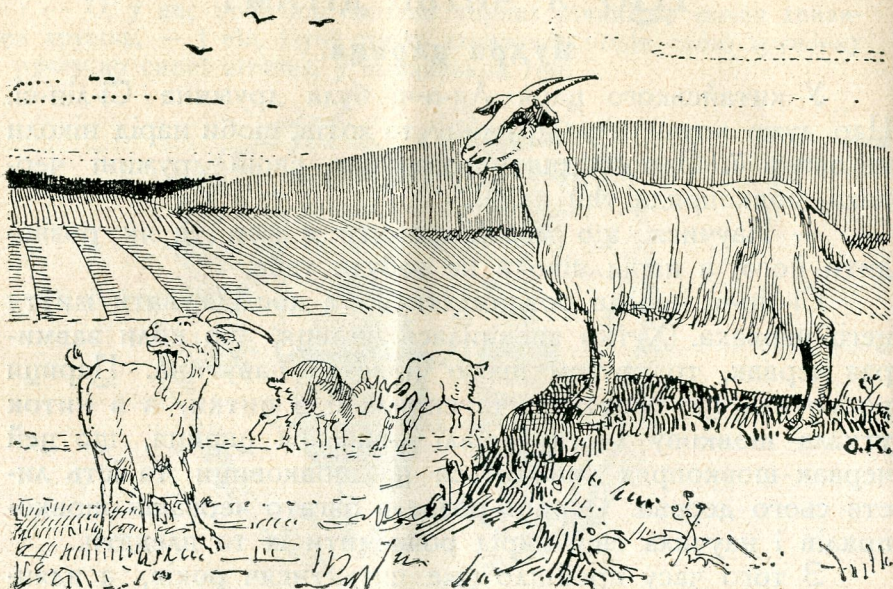
Учора я трудився весь день
Там, де гнилий сосновий пень.
Я мав тягнути під ялицю
Суку смерекову іглицю, —
Бо ми будуєм хату спільно
І дармувати в нас не вільно!

А нині, скільки стане сили,
Мене до того призначили:
Щоб я поніс сухеньку тріску
На муравлисько під берізку...

Уже ціла минає днина —
Й дороги тільки половина...
Така то праця муравлина!

За П. Соловйовим переспівав: Ю. Ш.

Коза й цапок.

А козуня, ось красуня!
Як головку піднесе,
Бородою потрясе
Ах, бодайжеби тебе!

І цапок теж панок,
Кождий крок, кождий скок
Це не хід — а танок,
О, цапок — молодець!

Хоч заложкиш уздечку,
То ускочить у гречку,
Та в капусту і в горох,
Як не сам — то у двох!

А завернеш назад,
Побіжить тобі в сад
І за одну хвилину
Обгризе деревину.

Бо такий це народ,
Любить сад і город,
Знає жарти і псоти,
Перескакує плоти.

Так хоч як цап забавний,
Хоч як псотами славний,
То пастух батогом
Побіджає його.

Як не лусне, не вріже:
„А не лізь, цапе, в збіже,
І кори не дери,
Тільки травку жери!“

Богдан Лепкий.

Три метелики.

Гарно світило сонце. В городчику, повнім цвітів, розливалися чудові пахощі. З цвітків на цвітку перелітали метелики; було їх три: білий, жовтий та червоний. Огріті сонцем, радісно переганялися у воздуху і співали солодкий мід з цвітів.

Нараз на небо насунула темна хмара і заслонила сонце. Подув холодний вітер і густий дощ почав падати на землю. Холод переняв метеликів, їх чудові ніжні крильця перемокли, вони дріжали від холоду і гляділи, де-би схоронитися перед бурею.

Та ось посеред городу росла прегарна біла лелія. Її чаші, це такий гарний сховок для метелика. Метелики підлетіли до лелії і стали молити: „Лелієчко, позволь нам сховатися у твою чашу, бачиш, як ми нещасні перемокли“.

Біла лелія відповіла: „Хай схорониться у мою чашу білий метелик, двох інших не хочу“. Зажурилися метелики, а білий сказав: „Не хочу я ховатися, коли ви мої братчики мокнете. Шукаймо всі разом деінде пристановища“.

І полетіли даліше. Зустріли жовту і червону лелію, та стали просити: „Прийміть нас у свої чаші, щоб ми не мокли“. Та жовта і червона лелії відповіли: „Не хочемо ми білого метелика, жовтий і червоний можуть сховатися у наші чаші“. Жовтий і червоний метелики відповіли: „Ні, не хочемо хоронитися, коли наш братчик має мокнути. Хай вже всі разом терпимо біду“.

Сонце почуло мову метеликів, виглянуло зпоза хмари, осушило їх крильця і вони радісно стали знова гратися у воздуху і тішитися сонцем і життєм.

(Уложила Одарка Лакуста).

				є	нок	ки	ра				
		о	ві	той	зго	та	йо	тіль	є		
мо	смерть	жит	не	лесь	той	лим	сте	сплі	є	де	ти
го	рять	ло	ки	для	хто	му	до	ки	хто	ний	га
де	тя	йо	го		Тіль	ле		віч	ся	ме	і

Слідом шахового коника відчитайте вірш і назвиско автора. Початковий

(Уложив Святослав Харовюк).

а	а	а	а	в	г	г	д	д'	д	е	е	е	е	е	з
				з			к		н		о		р		т
				і			к		н		о		р		т
				і			л		н		о		р		у
				ї			л		о		о		с		ш
				к			л		о		о		с		ю
				к			м		о		п		т		ь

Букви в отсімі гребени упорядкувати так, щоби читані з гори в долину дали в першім зубці гребеня: історичну поему Руданського; в другім: історичне оповідання Д. Мордовця; в третім: драму Д. Никколишина; в четвертім: ім'я автора української граматики з Великої України; в п'ятім: ім'я автора історичної повісті з галицьких княжих часів; в шостім: ім'я другого автора української граматики з Великої України. В верхнім поземім ряді мають дати букви назву історичної драми Людмили Старицької-Черняхівської.

Одно „д“ зазначене апострофом (д'), заступає місце подвійного д.

(Подала Оксана Радивилівна).

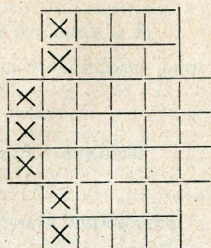
3. Сто волів помістіть у 8 стайнях так.

1	2	3	4	5	6	7	8

щоби в кожій було по одному?

І „ква-ква“ — витягає?

Загадка фігуральна.
(Подав Роман Бандурак).

- Вазонова ростина.
Находиться у воздуху по бурі.
Жіноче імя.
Суша серед води.
Камінь, якого уживають до різьб.
Римський божок любови.
Край в Азії.

Букви на місци хрестиків дадуть прізвище українського князя.

Загадка складова.

И, со, бі, та, за, рай, лен, се, дик, ле, дол, ча, лість, ве, слов, се, ин, нал, ня, ми, сти, ар, ло, дар, му, са, ка, се, ор, Мар.

З порозкиданих 30 складів зложити 10 слів, яких початкові букви, читані з гори в низ, дадуть назвиско особи, про яку читали Ви в тім числі „Світика“.

Значіння висказів:

1. Жертва убогим.	6. Револуційна пісня (не наша).
2. Збір оружжя.	7. Дорога землі.
3. Показчик часу.	8. Добра прикмета людини.
4. Япанський шляхтич.	9. Поганське божество.
5. Домашна птиця.	10. Церковна книга.

Льоготом.

(Подав Т. Дмитренко).

Цілість — город на Поділлі,
Славний із недавних боїв
Із червоною ордою
За України визвіля.
Першу-ж букву відіймивши,
Ми дістанем славу річку,
Над якою окруживши
Ворогів у страшну нічку,
Козаки у пень рубали —
За насильство, за знуцання,
Так відплату їм давали
За України руйнування.
Коли ж першу поминути,
Та й останню відійняти,
То будемо голос мати,
Що у хорі мусить бути.

Загадки.

1. Без дров і без огня — світить і гріє що дня?
2. Біжить песок через лісок і сипле ротом весь час пісок?
3. Кусень дерева дає чоловікови жити від колиски аж до трумни?
4. Корова дома лежить, а шкіра з неї до води біжить?
5. Летить, фуркотить і грубіє?
6. Людій до церкви скликає, а сам у ній не буває?
7. Маленьке і кривеньке, а перейде поле всеньке?
8. Малий патичок, а зробить з хати попелок?

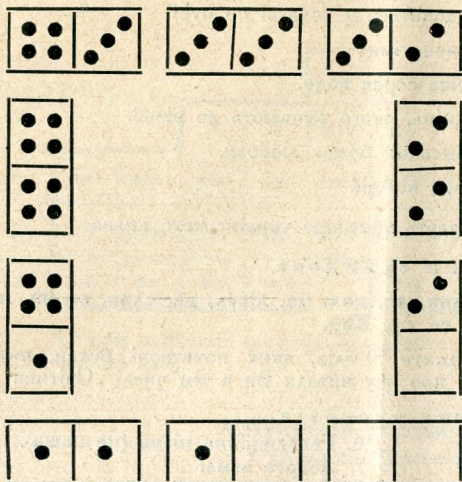
Загадочна візитівка:
(Уложив В. Тележинський).

Тарас Тос

Хто є цей панок?

Розвязки загадок з ч. 5.

Загадка з доміном.

Льоготом.

Ірка, ікра, ірка, карі, зірка.

Загадка: Лямпя.

Загадочна візитівка:

Швець Копитко.

Аритмограф.

Раз добром налите серце
в вік не прохолоне!

Тарас Шевченко.

Добрі розвязки надіслали: Галя, Ромко й Даруся Головацькі, Роман Олейко, Петро Цуркан, Богдан Рибчук, Семен Іжак, Маруся і Мирон Чужаки, Василь Фіжделюк, Марійка, Івась і Оленка Михаліхи, Роман Бандурак, Ромко Смик, Даруся Сидір, Борис Вітошинський, Валя Тележинський, Зеня Левицька і Влодко Долинський.

Премію — книжечку п. з. „Шкільні Бібліотеки“ одержали: Марійка, Івась і Оленка Михаліхи в Шклі, Влодко Долинський у Заліщиках і Богдан Рибчук у Городенці.

Премії висилаємо рівночасно поштою.

Цвила колись то Україна.

Цвила колись то Україна,
Цвили зеленії сади. —
Та все посохло, помарніло,
Усе погинуло в борбі.

Нема Сірка, нема Нечая —
Вони в могилі десь лежать,
А деж Хмельницький, де Мазепа?
Усі мовчать, усі мовчать...

Лиш нам годі так мовчати. .
Ми всю мудрість відберем книжкам,
Щоби Україні слави придбати
І долю обездоленим батькам.

М. Максимович.

Котик і мишка.

Ось вже котик заचाївся,
Бо на мишку задивився:
Стереже, щоб не втекла
Й рака йому не спекла...

Сів собі під ліжком
Й поглядає нишком,
А мишка дурненька
Вилазить тихенько..

Котик вмить стрібнув
і мишку до зубів хапнув...

Валентин Тележинський.

Звідки пішла назва села Стратин.

Діялося це у ті часи коли Турки й Татари нападали на українські села і міста. Вони грабували й палили хати, а з бранцями вертали у свої землі. Стратин у давних часах був містом. Там була друкарня, яка нині знаходиться у Києві і замку, що ще досі стоїть в руїнах. Разу одного турецький баша зі своїм військом напав на Стратин. Тоді воевода Синява замкнувся з військом і всіми жителями Стратина в замку. Турки не могли приступити до замку, бо він був облитий довкруги водою. Тоді Турки розтаборилися на одній площі, котра тепер називається: Голиці.

Цей баша мав прислужника і він з ним посварився. Тоді той слуга пішов до замку, став біля води і просив щоби його перепустили до замку. Воевода Синява впустив його до замку. А слуга казав Синяві взяти якунебудь кулю й відправити над нею 12 Служб Божих, а тоді він зможе цею кулею забити турецького башу. Синява зробив це і священник відправив над вибраною кулею 12 Служб Божих.

Слуга ще показав напрям, куди належить стріляти. Там де буде горіти свічка, там буде баша сидіти. Коли на другий день баша сидів при вікні і споживав вечеру, слуга поставив горючу свічку на вікно. Синява вистрілив якраз тоді, коли баша брав вилками пиріг до уст і забив його. Коли Турки побачили, що баша упав мертвий на землю, всі забралися з цього місця, якби їх хто виголив. І це місце називається тепер Голиці. А місто назвали Стратин, бо там стратили турецького башу. Тоді слуга вже не вертався до Турків, але прийшов до Синяви.

Одного разу Синява пішов на лови із цим Турком і псом. По дорозі Турок кинувся на Синяву і хотів його задусити. Коли він намагався задусити воеводу, тоді пес кинувся на Турка і почав його гризти. Тоді воевода встав і забив підступного слугу.

Михайло Цап.

(Учень VI року науки сільської школи).

Мої мрії...

І вже другий сон світ снить,
Місяченько сяє —
При нім зірка мерехтить,
А серце співає.

І заснуло в мене все:
Туга і зітхання —
І вже стуна не гуде
Плачу та ридання.

З білим промінням злинув
І став в тихім полі —
З цвітами лілей прибув —
Мій ангел спокою.

А осяяна ним душа
До неба ся взносить —
Там, де мерехтить зоря,
І там Бога просить:

О, дай Боже, для душі
Тай для серця мого —
Щоб остав мені спокій
Ангела святого!

Іван Янтух
уч. IV. кл. ЛМК.

Листочок за море.

(Українським діточкам в Америці, Канаді, Бразилії, Зеленому Клині і деб вони не були — посилає читач зі Старого Краю).

Діти наші, квіти наші —
Ви наша надія,
Розвивайтесь, розцвітайте
Як біла лелія.
Пам'ятайте перш про Бога,
Тай про маму й тата,
Не забудьте в Старім Краю
Ровесника — брата.
Пішліть йому ізза моря
Листочок любенький;
Поспитайте — як ся має
Ваш братчик рідненький?
Тоді братчики й сестрички
До вас відізвуться,
І в відповідь дрібний листик
Так писать візьмуться:

Ріднесенькі наші сестри
З Вашими братами —
З кости — крови ми походим
Від одної Мами.
Ми дрібнії свої руки
До вас простягаєм —
Й через море широкее
Привіт посилаєм.
У нас холод й темна мрака
В душу ся відає —
Тай скажений вітер віє,
Листочки зриває.
Обдертії деревинки
Хиляться, ридають —
Сива туга й чорний смуток
В хату заглядають.

А ми з того лиш сміємся,
Не здалось ридати —
»Рідну Школу« будуємо,
Щоб волю стрічати!

Марко.

Оповідка

Кураторія Волинського Шкільного Округа у Рівнім, поручила рескриптом, з дня 23 мая 1927. до ч. О. 8289/27. Обіжник, ч. 233, для всіх вселюдних і середних шкіл на Волині журнал „Світ Дитини“ і деякі книжки нашого видавництва. Сподіємось отже, що українське учительство з Волині масово звернеться з початком нового шкільного року за книжками для діточих бібліотек до нашої контори.

ЖЕРТВИ:

На пресовий фонд „Світа Дитини“:

Вп. Зеня Мазурівна 2.00; Яруся Лещій 2.00.

Разом зложено: 4.00 зл.

Умови передплати на „Світ Дитини“:

На рік: 10 зл.; на ½ року: 5 зл. (платне з гори при замовленню).

Квартально: 3 зл. || Поодинокє число коштує 1 зл.

Адреса до висилки замовлень: Львів, ул. Зіморовича 3.

○ ○ ○ Видає і за редакцію відповідає: Михайло Таранько. ○ ○ ○

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 9.

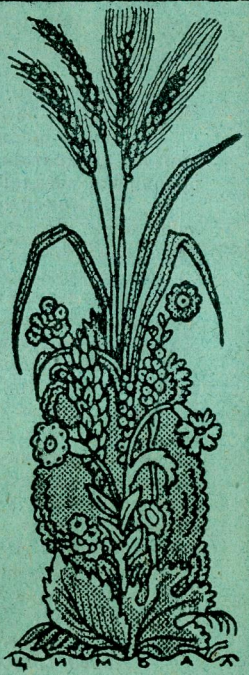
ВЕРЕСЕНЬ 1927.

РІК VIII.

ЗМІСТ:

1. По вакаціях	257
2. Учитель занедужав	258
3. Василько в житі	260
4. Два приятелі	261
5. Золоте серце	263
6. До сонця	264
7. Орел та ворона	264
8. Наш садочок	265
9. Дві вивірки	266
10. Куш рожі	269
11. Про ріку Дністер	270
12. Зазулька-рябулька	271
13. В ліс на оріхи	275
14. Циган і циганята	276
15. Береза та вітер	278
16. Дріб	279
17. Як люди поділилися працею	280
18. Чого навчав Христос?	281
19. Мудрець	282
20. Дві рожі	283
21. „Перекицкалися“	284
22. Малий герой	285
23. Мій городець	286
24. Загадки	287
25. Розвязки загадок з ч. 6	288

ПАМ'ЯТАЙТЕ

що „Світ Дитини“
повинен бути в кожній
українській хаті де є
діти.

ПЕРЕПИСКА

3

ЧИТАЧАМИ

ПАМ'ЯТАЙТЕ

при кожній нагоді про
збірку датків на пресо-
вий фонд „Світа Ди-
тини“.

Валя Тележинський у Володимирі Волинським: Обі загадочні візитівки будуть зовсім певно надруковані. Як переводиш вакації? Чи робиш прогульки поза місто?

Володимир Скірка в Перемишлі: Надіслані загадки неточно переведені і трудно булоб їх читачам розв'язати. Тому не підуть вони до друку — лиш до коша.

Стефа Пеліцивна в Верблянах: Дуже радіє „Світик“ із навізання знакомства з Тобою. Він сподіється, що відтепер уже частіше будеш писати до нього такі миленькі листики. Як прийдеш по вакаціях до Львова, то зайди колись до „Світлика“, а тоді познайомишся з ним особисто. 8 число газетки вислано Тобі ще до Верблян, а це 9) вислаємо вже на нову адресу (Львів, ул. Длугоша, 17).

Леонід Маківка в Холмі: Дуже сумує „Світик“ тим, що лише 2 приятелів найшов досі в Холмі. Він надіявся, що найде там бодай пів сотки та надаремні остали його сподівання. Гірко заплакав би король Данило, наколиб так тепер встав з гробу і подивився на той преславний Холм, що його він 700 літ тому будував і лелівав чудні мрії про його велику будучність. А сталося инакше. Чи є на це яка рада? — скажи, любий Друже!

Левко Лозинський в Висоцьку нижнім: Як подобався Тобі Перемишль? Чи знаєш історію цього найстаршого українського княжого города? Чи був Ти на Замку? Незабаром видасть „Світик“ книжечку про історію нашого рідного краю

Галичини, щоби читачі могли довідатися про світлу минувшину нашої країни. Магічні квадратики розв'язується дуже легенько. Вишукай слово, яке починається поданою в загадці буквою, а складається ціле з 4 букв.

М. Максимович у Холмі: З надісланих 3 вершків „Світик“ надрукував лише один. Два прочі сховав до своєї теки на памятку. „Про вакації“ вершик трохи слабкий, а „Горбатий війт“ — недокінчений. Не можнаж прецінь (навіть і в поезії) дозволити, щоби коти, хотять вони є „наказними війтами“, так безкарно заїдали своїх дурних „виборців“ горобців. Треба було на закінчення вершика додати ще й те, що: „носив кіт горобців, але й рази одного котюзя зломали ногу“ До якої школи учашаєш і що читаєш — се „Світикови“ напиши!

Левко Кабляк у Бокові: Дуже мило несподіванку зробив Ти „Світикови“ своїм листом. Він тішиться, що його приятель з гарним успіхом перейшов до II класу. „Світик“ радіє щастям кожного свого молодого Друга; йому здається, що він сам все те з ними переживає. Як же там Твої товариші з гімназії? Ромко Левницький, Яценювич і „Біла Шапка“? Чи також перейшли до II класу? Бракуючі числа газетки вислаємо Тобі в друге! Чому Ти скорше не рекламував? Чи будеш устроювати у себе в Бокові яке представлення? Сестричці Олі передай від „Світлика“ привіт.

Марійка Михаліха в Шклі: На доказ пам'яті про свою пильну читачку — містить „Світик“ Твій вершик у відділі: „Праці наших читачів“. Чи наспіла до Тебе вильовсана премія? Як провела вакації Івась і Оленка? Чи ходили на храм до „Кернички“? „Світик“ вибрався туди також, одначе в той час захопив і не міг поїхати в ті місця, де малим хлопчиком будучи, мріяв про щось гарне й незнане.

Дизю Стахів у Лазарівці: Своїм миленьким листом, Ти, любий Дизю, здобув відразу серце „Світлика“. Тому отже відписує він вперше Тобі, а опісля Твому старшому братчикови. Шкода, що Ти не прислав цього „першого“ а „недокінченого“ листика. Він мусів бути веселий. Пам'ятай, що зазсідги належить розпочате діло скінчити. Твоя бібліотека справді дуже велика. Які книжечки прочитав Ти в часі свогорічних вакацій? Як засієш в осени свою грядочку — то напиши „Світикови“ про се.

Ірина Левчанівська в Луцьку: Бажані книжечки Ти певно вже одержала. Посилка розминулася в дорозі з Твоїм посліднім листком. Деяких книжечок, які бажала мати, вже нема. Вони зовсім вичерпані. Розв'язки з числа 5 наспіли запізно, тоді, коли вже число було зложене й тому не надруковано Тебе у списі. За це тепер уже буде надруковане Твоє назвиско.

СВІТ ДИТИНИ

По вакаціях.

Ой, пройшли безжурні хвилі,
Дні тепленькі, гожі й милі,
Наче сон пройшли..
Щось у лісі мовкне птичка
І веселі наші личка —
Хмаркою зайшли.

Треба ліс той покидати,
Поле й річку попрощати
І зелений гай!
Вже набавились до волі,
Й знову жде нас праця в школі,
Кожний тее знай!

Славці, Ромці, Данки, Влодки!
Були ферії солодкі?
— Ой, були, були!
Тож і труд солодкий буде,
Бо нової сили в груди
Всі набрались ви!

Ну, вітай нам, школо рідна,
Що ціліське літо бідна
Ждала самотна!
Хай живе наш пан учитель
І наш добрий управитель,
Що нас вчать добра!

Нумо. знову до науки
Приложім серця тай руки,
Пильні діточки!
В школі добре уважаймо,
В дома вчїмся і читаймо
Гарні книжечки!

Ю. Ш.

Учитель занедужав.

Вакації покінчилися. Діти набігалися, набавилися до волі й тепер, свіжіші тілом і духом, знову вернуть у школу. Знову пічнеться наука.

Вже найбільше тішилися ученики й учениці третьої класи, що знов побачаться зі своїм паном учителем Петрійчуком.

Перший день, як звичайно, було богослуження, а на другий день уже наука.

Ученики й учениці третьої класи зійшлися ще геть перед дзвінком, ніхто не спізнився.

Задзвонив дзвінок. Ось отворяться двері й увійде рівною ходою їх любий учитель.

Двері отворилися й — увійшов инший учитель, пан Семенівський.

Діти повставали зі своїх місць тай зачудованими очима глядять на вчителя. Помолилися. Учитель дав знак, щоб сідали. Діти посідали та не зводять погляду з учительових очей, начеб там бажали вчитати, чому нема їх давнього учителя.

Аж малий Романко, таки не видержав і, трохи не з плачем, питає:

— А, а пан... учитель... Петрійчук... чому... не вчить нас?

Учитель глянув на Романка, а потім по всіх дітях і сказав:

— Пан учитель Петрійчук недужі. Та поки вони не видужають, я буду вчити вас.

Діти посумніли на таку вістку, а як наука покінчилася, задержалися ще в класі й Петрусь Охримів каже:

— Діти, а нам треба піти відвідати нашого пана учителя. Миж училися на катехизмі, що обов'язком християнина: „Недужого відвідати“. А тим більше, коли се занедужав наш пан учитель.

— А певно, певно! — закликали хлопці й дівчата. — Відвідаймо, відвідаймо!

— Ба, всі так нараз не підемо, — сказав Петрусь — бо в невеличкій кімнатці учителя й місця для всіх не стало б і гамору за багато наробили б...

— Треба чергою по два, по три — замітила Катруся Купчаківна.

А Степанко Антонів додав:

— Так, будемо ходити чергою по два, по три що дня.

А Гануся Підгорбочна каже:

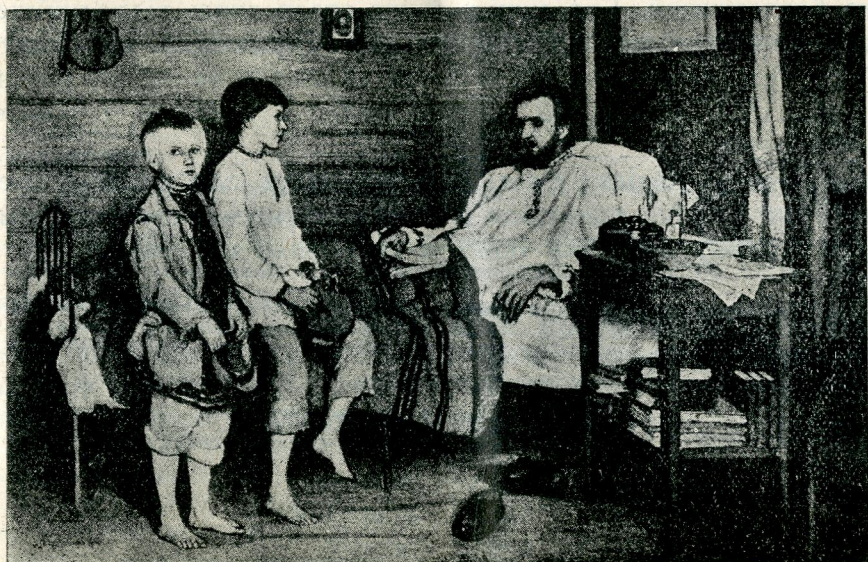
— На переміну: раз дівчата, раз хлопці.

Тоді Петрусь:

— Чи всі згідні на се?

— Всі, всі! — загомонили діти.

— А хто піде сьогодні? — спитав Гаврилко Косик.

— Будемо голосувати — сказав Богданко Панасюк. — Я ставлю внесення, щоб сьогодні пішли Романко Решітник і Володко Кулик. А завтра Настя Атаманчук і Гануся Зельська. Хто за тим — руку піднеси!

— Всі, всі! — загуло довкола.

І Володко з Романком пішли відвідати недужого учителя. Учитель лежав у горячці. Коли побачив своїх школярів, зрадів, усміхнувся та сказав:

— Спасибі, любі мої, що не забули про мене! А то самому так скучно! Тепер мені наче й полекшало й веселіше. Бачу, що є в мене близькі мені.

Хлопці оповіли учителеви про ухвалу учеників і учениць, щоб що дня двоє, троє відвідувало його в двійку, або в трійку, напереміну, раз хлопці, раз дівчата.

Се дуже втішило вчителя.

— Знаєте, хлопчики, маю велику спрагу; я так напивсяб чаю.

Хлопці кинулися, налили в самовар води й зварили чай.

При чаю завелася розмова про школу, про різні сільські новини.

Так що дня відвідували учителя його ученики й учениці. І учитель не мусів уже лежати самотний, одинокий та безпомічний. І на душі в нього стало якось відрадніше. Він бачив, що сі, що для них він трудиться, розуміють його тай люблять. Се так добре вплинуло на нього, що він скоро став приходити до здоров'я, а небаром і зовсім виздоровів.

Яка то радість була та втіха, коли пан учитель Петрійчук уперше появився в класі і подякував своїм любимцям за таку сердечну опіку в часі своєї недуги.

Галя.

Василько в житі.

Мамуня кличе: „Васю, Васильку!

А ходи, синку, сюди на хвилю!“

А я тут сиджу поміж житами

І жду хвилинку — не йду до мами.

Мамуня каже: „Де та дитина?

В збіжа піду я шукати сина!“

А я скрадаюсь собі тихенько

І розхиляю збіже легенько.

І знов схилилась мама на ниву. —

А я підглянув хвилюк щасливу:

Вискочив з боку, припав до мами,

А „куку“! крикнув й обняв руками.

Два приятелі.

I.

Данилко жив на селі і ходив до сільської школи, але по цих ваканціях відвіз його батько до школи в місто.

В першій класі гімназійній було около сорок хлопців, а один такий великий, що вже навіть голив собі вуса правдивою бритвою. Між хлопцями був також маленький, марненький, утлий каліка — Лесик. Був він горбатий, мав худе лице, синій носик, бліді очі і гладенько зачесане волосся. Не міг далеко ходити, навіть по дорозі, з дому до школи відпочивав по кілька разів. А такий був заляканий, що як учитель його викликав, то бідний Лесик зі страху тратив мову.

Розуміється, що Лесик з ніким ніколи не зачіпався і не хотів битися, але здорові хлопці нераз билися між собою, а при тім перепало дещо й бідному Лесикови; він в такому разі гірко плакав, бо був зовсім безборонний. Раз котрийсь збиточник дав йому такого стусана, що він зімлів. Але як Лесика відлито водою, він на нікого не пожулювався.

Лесик не мав уже мами, а батько, хоча хотів ним заопікуватися, та якось ніяк не мг знайти на це вільного часу. Отже давав йому тільки що дня по 20 сотиків на снідання. Але Лесик купував за ці гроші булок і роздавав їх між найсильніших товаришів, щоби були для нього ласкаві.

Та це бідному не дуже помагало, бо для всіх не міг настарчити булок. Отже від тих, які не дістали, терпів ще більше, як доси. Цей вищипнув, той потягнув за чуприну, тамтой вколов, инший прозвав «горбуном».

Наш Данилко держався від каліки здалека. Що йому заходити з таким нездарою! Але одного дня той велитень, що вже голився бритвою, сів собі в лавку за горбатим Лесиком і давай тягнути його за вуха! Каліка дусився від тихого плачу, а ціла кляса тряслася від сміху.

І тут нагло Данилкові сталося щось дивне! Начеби його хтось вколов у саме серце. Пірвав великана за шию і кинув ним з такою силою, що той як довгий простягнувся на підлозі!

— Так поступлю з кожним, хто діткнеться Леся! — закликав голосно до цілої класи.

Ціла кляса гляділа на це зі здивуванням, а бачучи, що той «найміцніший» поблід зі страху як стіна і ледво підноситься з землі, зачали всі кликати:

-- Добре йому так! Хай не докучає каліці!

II.

Увійшов учитель, почалася наука. Лесик дивився увесь час на Данилка і всміхався приязно до нього. На слідуочій перерві не докучав каліці вже ніхто, а каліка приніс Данилкові булку з маслом.

Але Данилко не хотів узяти булки.

Лесик засоромився і запитав його нишком:

— Чи хочеш, щоби я був твоїм приятелем?

— А мені що з того? Відчепися від мене! — відповів Данилко, але зараз того пожалував, бо відчув свою нечемність.

А каліка говорив ще тихійше:

— Я добре виробляю задачі; як би я сидів коло тебе, то завжди поміг би тобі.

Данилко був здібний хлопець, але трохи лінивий; не хотілося йому дуже вважати на годинах науки, отже слова Лесика сподобалися йому.

Данилків сусід уступив за п'ять булок своє місце горбатуму Лесикови — і від тепер сиділи вже Данилко і Лесик в одній лавці.

Аж тепер переконався Данилко, скільки він користує від каліки. Лесик виконував за нього всі переклади, вишукував слова в словарці, виробляв задачі, повторював йому докладно все, що учитель говорив про звірів, птахів, краї, народи; носив для нього каламар, пера й олівці, а як Данилко часом за кару сидів у карцері, то Лесик приносив йому хліб з маслом і мясо зі свого обіду.

Крім того вихвалював його здібности, а Данилкові було це дуже приємно слухати. Позичав йому книжок, яких мав дуже багато, а всі дуже цікаві. Данилко читав їх пильно; багато з них навчився і був каліці вдячний. Ходив до нього щораз частійше, де разом читали, розмовляли. В свідоцтві Данилка було на піврочу кілька нот «дуже добре», і це свідоцтво завіз Данилко гордо до своїх родичів, свідомий того, що багато мудрости завдячує горбатуму Лесикови.

III.

Одного ранку Лесик не прийшов до школи, а на другий день якийсь пан допитувався в школі за Данилком.

— То я! — сказав здивований Данилко.

— Ти? Ну, то гарно. Зайди там до мого Лесика, того бідного горбатого каліки, бо вчора його трохи переїхали.

Перелякався Данилко, аж почервонів, начеби його хто облив студеною водою. Лесика переїхали! То страшно, він жеж такий марний, слабовитий!

Зараз по науці побіг до Леся, навіть не вступаючи до себе до дому. Лесик мешкав за містом у малій хатині. Данилко увійшов. Хорий лежав на ліжку, в студеній кімнатці. Тремтів увесь зі зима і дихав важко.

— Лесику, що тобі? — запитав Данилко.

Лесик узяв його за руку, хотів усміхнутися, та лише скривився від болю.

— Я певне вмиру! — прошепотів. — І боюся так сам... може би ти трохи посидів біля мене?

Данилко хотів крикнути з жалю і страху — але не міг видобути з себе голосу. Так його зворушило Лесеве горе.

А Лесик дихав важко, кашляв, примикав очі і заєдно держав міцно руку Данилка.

Так тревало довго — цілі години. Почало темніти. Данилко сидів біля хорого. А хорий шепнув до нього:

— Помолімся »Отче наш!«

Оба прошепотіли молитву, а Лесик сказав:

— Я певно вже не збуджуся завтра!..

IV.

І справді бідний Лесь умер ще тої ночі. Батько страшенно жалував і попадав у розпуку.

В кілька днів по похороні Леся, Данилко так перенявся втратою доброго товариша, що й сам захорував. Він лежав у своєму ліжку і плакав. Аж ось відчинилися двері і в хату ввійшов батько помершого Леся; він привитався з хорим Данилком і показуючи скринку, яку приніс зі собою, сказав:

— Ось тобі памятка по бідному Лесикови! За те, що ти одиникий став у його обороні, даю тобі всі його книжки. Хай тебе Бог збереже в кріпкім здоров'ї, добрий хлопча!

Данилко з радости розплакався, подякував і сказав зі сльозами в очах:

— Про Лесика я ніколи не забуду!

Батько Лесика відійшов а Данилко, хоч хорий, кинувся з радістю до книжок. Чого там тільки не було! І »Робінзон Крузо«, і »Подорож Гулівера«, і річник »Світа Дитини«, і всі прекрасні видання »Світика« з образками — і багато інших!

Данилко поволи прийшов до здоров'я, споважнів, узявся до читання книжок і до науки тай став першим учеником у школі. Про помершого каліку ніколи не забував — а думка про нього додавала йому сили й охоти до праці.

За Бол. Прусом переповів: /.

Карель Горки.

Золоте серце.

Від маленьку аж до старости було життя моєї матери безпереривною турботою та надлюдським терпінням. Рік за роком крала собі з уст усміхи, щоби могла на вакаціях дати їх своїм дітям, як на тарілку дають пізний виноград. Мягким, трясучим письмом писала все на всі сторони і на віддаль 50 миль годна була відчутти, котрій дитині недостає гузика. Радости, котрі наче білими голубками посилала в світі, верталися до неї назад зі зломаними крилами. Вона приймала з любовію все: біль і злидні. Рани гоїлися через ніч в її дивних обіймах, куди хлопці клали свою уперту голову, як безпритульні бурлаки шукають захисту. Сніг падав на голову, олово старости висіло на раменах як камінь, одначе мама не переставала любити. Що дня похоронила якусь надію і її душа подобала на цвинтар. Та мати все вміла знайти собі стежечку поміж старими гробами і тихо протиснутися до сонця, щоби урвати хоч промінчик світла для своїх дітей.

З чеського переклав: *Богдан Заклинський*.

До сонця.

Ти тут, любе сонце? А хтож там сіяє
Над нашим убогим селом?
Хто сонним квіточкам там чаші втвиряє, —
Хто дітям співа під вікном?
Хто кидає в річку, на води, на сині,
Проміння вінки золоті?
Хто золото топить в потоці, в долині,
Рибки пригриває на дні?
Хто сяйво веселе на ліс густий сіє
Крізь сито шовкових листків?
Хто сироті бідній дасть промінь надії,
Як світом блука без батьків?
Хто досвіта крильця розіве пташати
Й здоровлям оживить слабе?
Хто квіти на полі буде малювати,
Хто жито по бурі здійме?...
Ой, сонце кохане! Колуйже по небі,
Й над селами нашими стань!
Бо всі наші села ждуть тужно на тебе,
Звільни їх від мук і страждань!..

За М. Конопніцкою: Ю. III.

Орел та ворона.

Жила на нашій Україні ворона, з няньками, з мамками, з малими діточками, з близькими сусідками. Прилетіли гуси, лебеді, яець нанесли — а ворона стала їх обиджати, яечка у них викрадати.

Надлетів якось сич, бачить, що ворона птахів кривдить, полетів до орла тай каже:

— Батеньку сизий! Осуди злодійку - ворону, хай не краде!

Післав орел за вороною післанця - воробця. Узав воробець ворону, і як вона не кидалася, за хвіст її до орла приволік — на суд!

— Ей, ти, злодійко-вороно, голово дурна! Кажуть, що ти на чуже добро ласа: у птиць яйця викрадаєш!

— Брехня, батеньку — орле, брехня! Це все старий сич, сліпий хрич, про мене набрехав!

— Кажуть — говорить далі орел — що, як посіє селянин, то ти з усім своїм кодлом спадаєш і сімя розгрібаєш!

— Брехня, батеньку! Їй-богу, брехня!..

— Кажуть, що як жінці снопи зложать, то ти на снопи падеш і зерно зїдаєш!

— Брехня, ріднесенький, брехня!

— Посаджу я тебе в темницю, горе тобі буде!

— Брехня, орлику сизий, брехня!..

— Берить її! — крикнув орел.

І повели ворону в тюрму...

Наш садочок.

У нас, на селі, є дуже гарний садочок. Я вам його опишу.

Він невеликий: пятьдесят метрів довгий і трицять широкий. Він перед нашою хатою. З двох боків огорожений живоplotом, а третього припирає до маленького потічка, за яким тягнуться зелені сіножати.

Як вийти з хати, то від порога йдемо вузьенькою стежечкою, здовж якої, по обох боках, ростуть кущі поричок, білих і червоних. За кущиками йдуть два ряди яблінок і один ряд груш. Разом по обох боках стежки чотири ряди яблунь і два ряди груш. Біля хати два високі оріхи. Здовж плотів посаджено сливи — а денезде ростуть смерічки. Над потічком ростуть чотири черешні і три вишні. Так виглядає наш садок.

Раз запитав мене батько:

— Коли наш садок найкращий?

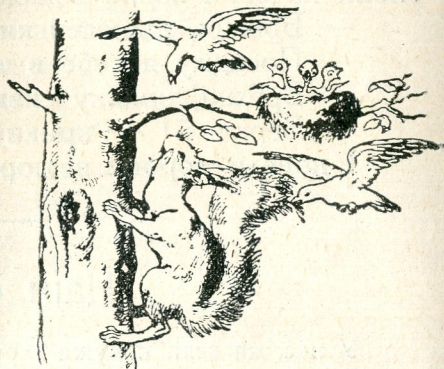
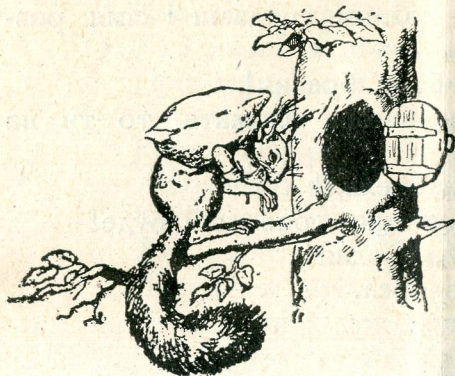
— Весною! — закликав я, — як усі дерева зацвітуть пестрим цвітом!

— А літом не гарний, як черешні та вишні дозріють, а осіню, як яблука й грушки спілі падають, а сад увесь золотий, — а зимою, як садок увесь спить під білим пухким снігом?

— Правда, правда! — відповів я батькови — наш садочок у кожду пору року гарний, і неможливо сказати, коли краший... Він заєдно красний і милий мому серцю.

Дві вивірки.

Жили собі, були собі дві вивірки в густому лісі у дуплах. Однаково гарні, пушисті, звинні. Тільки не однакової вдачі. Бо одна з них цілий день трудилася: збирала орішки, гриби, жолудь і все те складала у своїй хатинці, в дуплі дерева.

А друга була собі зовсім недбайлива. Цілими днями тільки її роботи, що стрибати з галузки на галузку, лякати пtiчок у гніздах або сидіти бездільно й свистати на весь бір!

А схоче попоїсти — не журиться. Тож літом усюди їжі повно! То оріх, то жолудь з дуба, то шульки з ялиць і сосон, то корінці всякі. Погризе того, скубне цього — тай знову скаче собі, весела, сита.

Отже ціле літо весело прожила. Тимчасом перша вивірка, працьовита й дбайлива наносила собі в дупло повно всякого корму. Це на зиму придбала. І вже заздалегідь устелила свою хатинку

мохом, пушком і сухим листям, щоби було тепло і мягко в зимі. Тай дверцятка приробила собі до свого дому! Добра була господиня.

Так пройшло всеньке літо, в одної вивірки в праці й журбі, а в другої в іграшках.

Минула вже й дощева осінь і прийшла холодна зима. В лісі стало сумно і пусто: ні листячка, ні грибів, ні орішків. Тільки мороз і вітер, що снігами мете.

Сидить собі в тепленькому дуплі роботяща вивірка і гадки про біду не має. Ціле літо на те працювала, щоби в зимі спокійно відпочити. І мягко їй і тепло і зісти є що. Спокійно сидить собі, люлечку-фаєчку покурює.

Ой, та не так жилося її лівій і легкодушній посестрі.

У її дуплі ні вікон ні дверей. Не пригадувала.

Ні засобів на зиму нема, ані одного орішка! Лиш холодний вітер по хатині свище, гуляє. Сидить бідна вивірка, голодна, марна, змерзла, в клубочок звилася. Кидається по лісі туди, сюди, нічого нема — усе замерзло. Хоч погибай з холоду тай голоду!

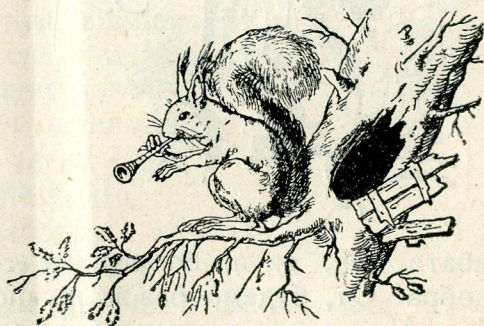
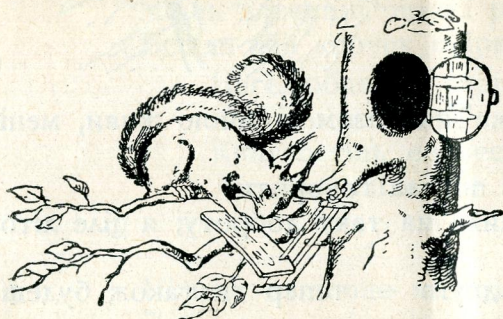
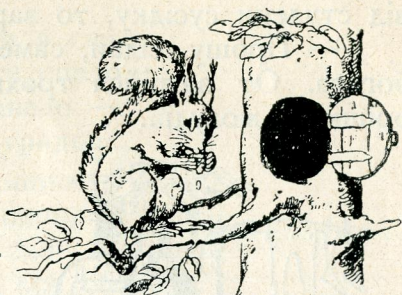
Аж пригадала собі убога вивірка свою пильну, роботящу сусідку — тай думає собі:

„Піду я до неї. Чейже поможе чим будь, у неї гори припасів. А літом їй поверну“.

Іде вона до сусідки тай несміло стукає в двері.

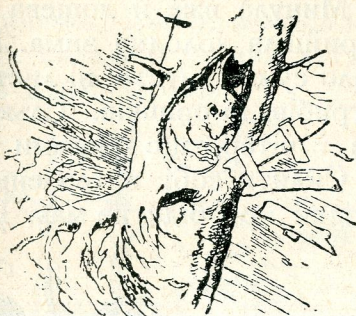
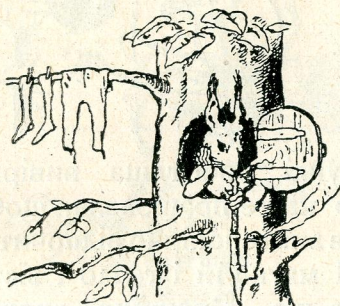
— Хто там?

— Я — твоя сусідка!

— Просимо! — кличе дбайлива вивірка і відчиняє двері. Як поглянула на нещасну, помарнілу, напівмертву від студени сусідку, то зараз усе зрозуміла.

— Прошу, сідай, саме на обід натрапила! Чим хата богата. От загрійся трохи в мосі, а я приладжу тобі орішків і жолуді...

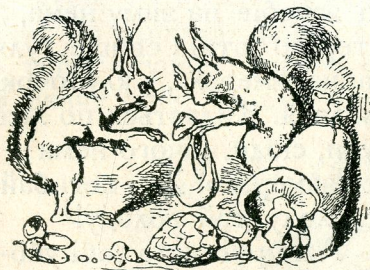
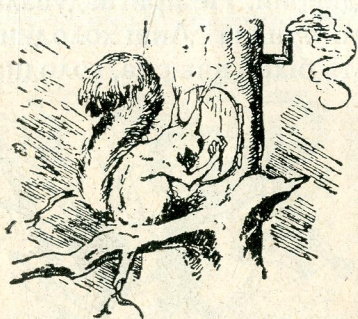

На — їдж на здоровлячко. Тай разом зі мною живи, мені і так скучно самотній.

Засоромлена вивірка почала говорити:

— Алеж я не заслужила на таку доброту; я ціле літо — знаєш — гуляла.

— Нічого, — каже друга — тепер ти також будеш

дбати, так, як я, бо пізнала тепер, що без праці нема добра! От, будемо разом працювати і разом жити.

Лінива на radoшах обцілувала свою добру товаришку. — І від тоді жили обі вивірки разом. А ліниву вивірку біда і нужда навчили працювати! Найближчого літа лінива стала також пильною і принесла великі припаси харчів до спільної хати.

Кущ рожі.

Рано, раненько йшла я в садок,
Коли ще всьо довкруги спало —
А сонечко щойно вставало —
Я серед цвітних ішла грядок...

Де біла рожечка зацвила,
Де свіжий, ясний пишався кущ,
Мовчала пчілка і спав ще хрущ —
Серпанком мряка все сповила.

Я рожі кущ бігла витати,
А стала мов мертва з розпуки;
Чиїсь злочинні, вражі руки
Вспіли мій корчик обірвати!

Наге, обдерте, пусте гілле,
Лишене сніжних пупіночок —
Кинуло тінь на весь садочок,
Аж посумніло усе зілле.

* * *

Піднялось сонце над лісами,
Тай мряки звільна опадали,
Пчілки й метелики вставали
І зарілось над квітками.

Світ ясна днина відмінила.
Ой! — Не в садку то між грядками,
Я між дрібними могилками —
У саді Божім опинилась.

Ой, то не рожа, то не цвіти,
То на могилі стоїть мати,
Її люта смерть забрала з хати
Любі, дрібненькі діти-цвіти!

Мов кущ без цвіту, так скорбна мати
Над дітьми плаче тай сумує,
А Бог все бачить і все чує
І звелить дітям з мертвих встати.

Про ріку Дністер.

Ви вже чули, любі діти, казку про те, як то малий син старого Бескида вийшов на світ, замінений у ріку і як він дійшов до моря, та звідки дістав назву: „Дністер.“ Але це казка. Так і подібно уявляли собі давно люди повстання ріки. Та нині ми знаємо, а пізніше ви ще про це докладніше довідаєтеся у школі, що ріки повстали природним, а не чудесним способом. З нагромадженої під корою землі води ударило жерело, пішов потічок, а він лучився з другими потоками і так повстала велика ріка. Так певне почався колись, дуже давно, наш Дністер. Ще певно й тих сіл ні міст над ним не було, що тепер, бо побудовані вони тоді, коли він може тисячі і мільони літ плив собі нашим Поділлям. Але в казці можна говорити, що він побачив Самбір, Галич і інші міста, так, наче вони вже були передтим, заки Дністер поплив зі своїх жерел, бо казка має бути гарна і цікава для дітей і через казку ми опісля легше розуміємо і запам'ятовуємо чисту правду!

Дністер випливає з під Східного Бескиду й пливе бистро з гори в діл на північ, до Самбора. Від Самбора йде вже поволи низом, звертаючись на полудневий схід. Від устя притоки Свічі, Дністер іде широкою долиною зі стрімкими берегами, а від містечка Нижнева, то є від притоки Бистриці, йде вузким ярмом. Коло Маріямпольа пробивається крізь гранітну плиту й тому творить багато слимаковатих закрутів. Вийшовши біля Заліщик із Галичини, Дністер звертає майже зовсім на полудне й, розлившись за Тирасполем лиманами, впадає до Чорного моря.

Із його приток найважніші є: ліві — Стривігор, Верещиця, Гнила Липа, Золота Липа, Серет, Збруч, Смотрич; а праві — Тисьмениця, Стрий з Опором, Свіча, Лімниця і дві Бистриці: солотвинська і надвірнянська. Ліві притоки переходять через багато ставів, є дуже довгі, але повільні й убогі в воду, бо плывуть з півноні із Поділля. Тому в поемі: „Дністер і його браття та сестри“, говорить, що з ліва йдуть „несмілі, хоровиті, утомлені.“ За те з права плывуть до Дністра бистрі, рвучі річки, з чистою водою, бо вони скачуть з Карпат, — і тому в поемі каже поет: „блискучий Стрий,“ „Колодниця чиста,“ „дві Бистриці відважні, голосні.“

При устю Дністра до моря є велике українське місто, Одесса. Тут є пристань, де стоїть багато кораблів.

Зазулька-Рябулька.

(Народня казка)

Від чого зазулька сороката? Від чого зазулька — ряба? Від того зазулька ряба, що була дурна: жила без діла, тільки пила та їла і все сиділа на галузю та кричала: — „Ку-ку...”

А случилася та біда з нею ось як...

Багато клопоту, багато турбот і праці було маленькій королеві Фей¹⁾ — Сильфі²⁾.

І луги і діброви і ліси у неї під доглядом були. Господарство велике, з ним упоратися страшенно важко. І за зіллем доглядай і за квітками, — як вони ростуть і розвиваються.

А скільки жуків, метеликів, коників, ріжних мушок, птичок, — і за всіма треба глядіти: того потішити, тих помежи собою помирити.... Добре ще, що в неоднім помагали їй маленькі ельфи³⁾ і феї, — інакше ціле нещасте булоб їй...

І все гаразд йшло — в королівстві Сильфи і всі задоволені були: на працю не жалувалися, кождий охотно своє діло справляв так, що дивитися було на них любо та гарно...

Тільки одна пташка трівожила королеву Сильфу і то була сіренька, незначна на погляд зазулька. — Дуже часто ріжні пташки жалувалися на неї. Всіх вона кривдила, нападе на маленьку пташину, відніме у неї червачка або мушку і зість, а то ще й крильцями побє. Почали їй виговорювати, а вона голову на бік склонить та тільки й крикне глузливо:

— Ку-ку!

Мало того, жила та зазулька де довелось, тому, що ніколи вона собі гнізда не вила. А як прийде її час яечка нести, вона й знесе в чуже гніздо. Там його й підкине...

Але щож то за пташка, яка й про свої діти не думає і не турбується?

¹⁾ Фея — чарівниця.

²⁾ Сильф — у старинних Греків дух-мешканець повітря.

³⁾ Ельф — у північних народів — дух воздуха,

Приликала Сильфа зазулку до себе, намовляла її:
— Як тобі не сором, зазулько! Всі на тебе жалуються,
а тобі хочби що... Хочби гніздо собі сплела, а то ти яєчка
по чужих гніздах розкидаєш!...

А зазулька їй у відповідь:

— Пані-матко, королево! Не научена я в тому ділі.
Жила завжди панею, — деж мені таким ділом займатися.
Тай не вмію я!... — Пурхнула і тільки її й видати.

Одного разу прийшли до королевої Сильфи: посмітюх,
очеретянка і червоношийка, плачуть, розливають сльози,
оченята крильцями втирають...

Матінко-королево! — пишдть, оборони ти нас від зазульки-злудійки!.. Ти подумай, на яке діло вона пустилася... Ще коли вона нам своїх дітий підкидувала, ми терпіли, її дітий вигодовували. А тепер вона на злудійство пішла. Прилетіла вона що-тільки до наших гнізд тай викинула яйці із гнізд, а замість них свої положила!... Шож то за злудійство таке...

Потемніло лице королевої Сильфи, — покликкала своїх вірних ельфів і наказала їм негайно розшукати зазульку і привести до неї на суд... Кинулися ельфи в ліс і найшли зазульку. — А вона їм не дається, на суд до королевої йти не хоче... На силу-то її вхопили, крильцята травною звязали і дзюб скрутили, щоб кусатися не могла, — та повели її до королевої...

Побачивши її, королева тупнула ніжною й говорить: — Шож то ти твориш, зла пташко? Як ти сміла відважитися на таке злудійство, щоби чужі гнізда пустошити?!..

Заплакала зазулька й говорить:

— Матінко-королево, та що мені робити, коли я сама гнізда плести не вмію, а всі інші гнізда повні яець!..

— То навчися від інших птиць, — говорить королева, — кожда пташка радо тебе навчить.

— І радаб навчитися, та не знаю, як за діло взятися...

— А ти з болота гніздечко зліни — сказала ластівка.

— Тільки не високо його ладнай, трохи до землі ближше, — сказало волове очко!..

— Е — ні, як лаштувати, так лаштувати, як можна висше! — сказала ворона, І красше всього з сухих галузок.

— Просто на землі безпечнійше, — сказав жайворонок.

— Найкрасше сплети з трави, в роді кошика, над водою, — завважила очеретянка.

— І усміхнулася зазулька й говорить:

— Чуеш, матінко-королево, скільки порадників? Сміх, тай годі!.. Вже красше я без них як небудь проживу!..

— Так лети-ж від нас, куди хочеш, — сказала королева, — нема що тобі тут робити між нами.

Похилила зазулька голову на бік і говорить:

— Навіщо летіти? Мені й тут гарно!..

Ку-ку!..

Нічого не відповіла королева, взяла конвалію, обмочила в воді і обризкала зазульку від голови до ніг. І де впали крапельки води на зазульчине піре — там появилися ясні плямочки і стала зазулька ціла ряба...

Тепер тебе, таку пестру, всі будуть знати й вистерігатися — сказала королева Сильфа.

Засміялися, запищали. застрекотіли пташки хором:
— Зазулька-рябулька!.. Зазулька-рябулька!..

Засоромилася зазулька, чкурнула хутше в кущі, махнула крильцями й полетіла, куди очі бачуть.

Від тої пори й стали зазульки рябими.

З російського переклав: Г. С-люк.

В ліс на оріхи!

Я учора бачив сам,
То розкажу, любі, й вам,
Що для вашої потіхи
Спіють вже в лісах оріхи.
Теплі дні весь ліс пригріли
І ліщину приоділи
У горішки, що тайком
Скрились під своїм листком.
Там їх є по два, по три,
Тільки вміти їх знайти.
А ходіть-но, діточки,
Взявши свої торбинки!
Перейдемо лиш долину —
І зайдемо у ліщину.
Ось ліскові вже кущі!
Тут ставайте ви усі,
Обшукайте галузки,
Заглядайте під листки,
Наповняйте мішочки...
В лісі чути крик і сміх.
— Ось, оріх, — і ще оріх!
— Ти, малий, скорійш звивайся,
Краще листю приглядайся,
І доспілі лиш бери —
Ось, є два! А ось, там три!..
В кого повні вже мішки,
Хай ховає в пазухи,
У шапки, в капелюхи,
Виж, дівчатка, в фартушки!
Василько зайшов у гущ,
Станув під високий кущ
Где нараз аж пять гиляк,
Та не може неборак!
Знову крик і знову сміх,
Ось, оріх — і ще оріх!
Досить! Повно вже у всіх!
...Решту жваві вивірки
Візьмуть в свої комірки...

Переклав з російського: Ю.

Циган й циганята.

(Казка)

Жив на селі циган із семи синами. Жив він у чужій, убогій хаті і сам був бідний, як той турецький святий.

В літі циган викручувався з біди: то рибку спіймає, корінців накопає, у лісі ягід назбирає, — все те продасть і має на прожиток.

Так-сяк і переживуть вони день.

Надійшла зима, упав сніжок...

У хаті не топлено, хліба немає, циганята пищать і кусають одно другого з голоду.

Задумався старий циган. У ночі не спить, все міркує, як йому з біди вийти.

І придумав. Темної ночі переліз через тин на подвір'я до тітки Гашки. На подвір'ю знайшов стайню, вивів бичка-третячка, загнав його в ліс і прив'язав до дуба. Сам повернувся до хати. Під віконцем присів, тітку Гашку стереже.

В ранці тітка Гашка вийшла напоїти бичка. Туди-сюди... нема бичка-третячка. Заголосила тітка на весь голос. Вибігла на вулицю, а на зустріч їй виходить циган.

— Чого тітко ремствуєш? — запитав.

Росповіла йому тітка Гашка про своє горе. А циган каже:

— Діло це на мазі, не пропаще. У мене крам, у тебе гроші.

Увійшли вони до хати цигана. Накрився циган ряденцем і розпочав ворожити: довгенько щось шепотів, потім каже до тітки:

— Знайшовся твій бичок: зараз він у лісі прив'язаний до дуба. Чорнявий та рудявий злодії, задумали продати його жидам.

Тітка у ліс. Знайшла бичка-третячка. Циганови п'ять золотих ще й рябенького когута за працю подарувала.

Подякував циган і сказав:

— Тіточко ріднесенька, нікому не кажіть, що я ворожбит.

Я ж не Одарка Матвієнкова, що на все село брехні точить, — відповіла тітка.

А сама до сусідки, другої... Через годину все село знало про цигана-ворожбита.

Тимчасом циган упік когута. Кісточки повитинав, на стіл окремо поклав, мясо теж окремо. Посідали всі обідати. Тільки циган, як заплаче, як заплаче..

— Що з вами татку? — питають старого циганята.

— Плачу я, дітки, що мені зубів бракує. Дивлюся оце на кісточки, які вони смачні. Ууу... якби мені зараз зуби, то всі кісточки я-б поторошив.

Циганята мерщій ухопили за кісточки, а циган за мясо. Пообідали гарненько й добрим словом тітку Гашку помянули.

Минула неділя. Циган знову без хліба. А на рано у дідуся Микитуса пропав лошачок-перварчок.

Дідусь — куди, до цигана; поклін вдаряє, із сльозами в очах прохає поворожити.

Накрився циган ряденцем. пошепотів тихцем, потім каже:

— Не далеко твій лошачок: у крутому байраці привязаний до верби.

Подарував дідусь циганови ковдру, волок і шматок сала.

Приніс циган ті річі до дому.

— На яку вони потребу? — запитують його циганята.

— Ковдрою будемо по весні рибу ловити, а волоком накриватися у ночі, аби не було зимно.

Надійшла ніч. Запитує циган дітий:

— Що вам дати накритися?

— Давайте волок! рішуче побажали циганята.

Лежить циган під ковдрою, тепленько йому, лагідно; про те він жметься, зубами скрегоче, немов йому зимно.

Запитує циган дітий.

— Як вам там, діточки?

— Тепленько і веселенько: через волок видко, як на небі зірки миготять.

— Ну, то спить на здоров'я!

Загула слава про ворожбита по всій околиці.

На весну циган збудував власну хату, купив коня й віз. Перед Великоднем він запряг коня, посадив на віз циганят і рушив на торг до міста. Зупинились вони у знакового жида. Випив циган чарку горівки, звеселів і подобрішав. Виняв ізза пазухи гаманець, дав циганятам по золотому і наказав:

— Купіть кожде собі післа власної вподоби, що знає; тільки принесіть показати мені, що купили.

Довго вешталися циганята по базарі; виміряли його по здовж і на поперек. Нарешті купили корінець хрину, склянку гірчиці і горщик меду.

Повернулися до воза, сіли й поїхали домів.

По дорозі циган питає дітий:

— Чого ви, діточки, мовчите? Не говорите мені, що купили?

Купили, татку корінець-плаксунець, меду бджолиного та меду чмілиного.

Розібрала старого цигана охота до меду, аж віжки йому в руках трясуться.

— Відкуси, Кирилку невеличкий кавалочок: — каже він одному з циганят: — а решту я спробую.

Накусив Кирилко корінця, мотнув головою, а сльози так і покотилися струмочком з очей.

— Чого ти, Кирилку, запхикав? — здивувався старий?

— Мамусю нашу, небіжечку, згадав... Наколи вона була-би жива, ото посмакував-би їй цей корінець.

Циган від нетерпячки віжки з рук покинув.

— Давай мені скорше, Гаврилцю, бджолиного мену, — наказав він другому синові.

А сам за корінець, вимастив на нього пів скланки гірчиці та собі в рот. Циганята на ноги піднялися, й поглядають на батька.

А старий циган посинів, сціпив зуби, а сльози з очий, немов вода з цебра, цюркотять.

— То і ви, татку, рюмсаєте? — загомоніли циганята.

— Жалкую за одним, чому мамуся і вас не забрала до могилки, — відповів крізь сльози старий циган.

Посідали циганята край горшка з медом. Мляскають губами аж гай гуде. А циган дивиться на них і думає.

— Завзяті бісові діти, не потурають на чмілиний мід. Добре, що я його залишив... Було-би вже по мені.

Михайло Середа.

Береза та вітер.

Сонце зайшло. Потемніло небо. Ліс задрімав. Всюди тихо. Лиш одна берізонька не може заснути, опустила старі віти і про щось думає, гадає... Надлетів вітер і питає:

— Ти чом, старенька, не спиш?

— Не спиться якось! А ти звідки?

— Я? З ріки. Рибак домів вертав, я човен йому підогнав, поміг йому до берега доплисти!

— А ще що робив?

— Що ще? Молодиця біле прала та розвісила його, а я просушив.

— А потім?

— Потім? Дорогу вимів, усе смітя зібрав, порохи здув!

— І сюди прилетів?

— Ні! Почув я, що дитина в одній хаті плаче, вснути не може. Я в комин вліз та як заспівав, дитина вснула. — Потому ще до млина полетів, багато зерна мельникови старому змолів.

— Добрий ти, вітре, добрий нині був! Та чому ти не скажеш, що ти вчора робив?

— Учора? А, це давно було, не пригадую собі!

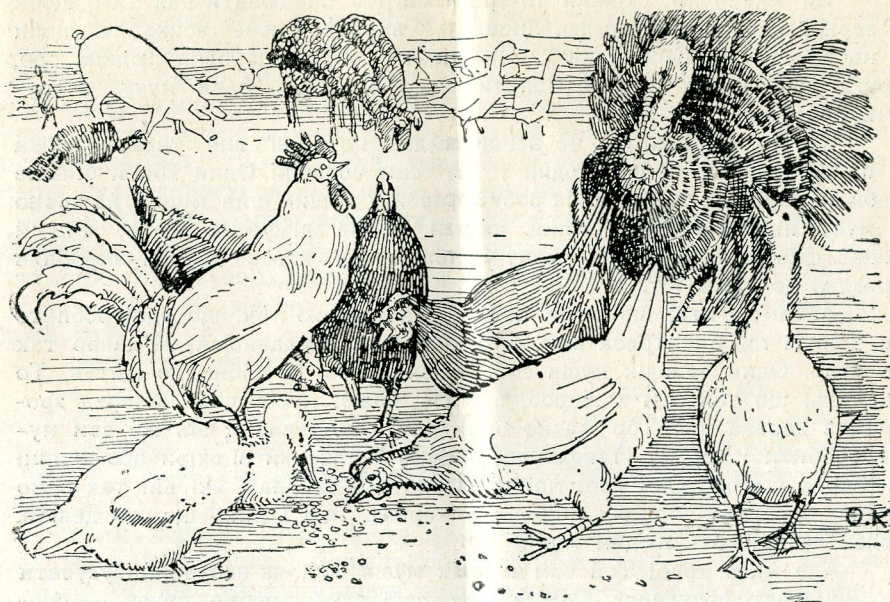
— То я тобі пригадаю, хитруне!

— Ні, спасибіг, не треба!

— Ні, таки пригадаю. Хто оцій осіці віття полотив? А там на полях хто оті жита понівечив, помяв? Хто з хати дах учора зірвав? А хто мене так сіпав, мучив, що ще й нині з болю заснути не можу? А хто молодим берізкам коси пообривав? Чому то вчора цілий ліс плакав, стогнав? Ей, бачиш, хитруне, як до доброго признаєшся, а до лихого ні ду-ду!

— Прости, прости, матусю, вже більше не буду! — став просити засоромлений вітер — і полетів собі спокійно, нікого не зачіпаючи. Тої ночі усі і все спокійно спали.

Д р і б.

А качки, індички,
Пантарки і квочки,
І телятка маленькі,
Поросятка біленькі,
Як зведуть тобі крик,
То не треба й музик.

Одно гегає, квака,
Друге щось кудкудака,
Трете ніби шишика, —
Ось, яка ця музика.
(Ви їх знаєте з байки,
Це любимці хазяйки).

І хоч весь цей народ
Лізе в сад і в город,
І псує вам грядки,
І нівечить квітки,
То ви любите їх,
Бо і дріб, то не сміх!

Він частина маєтку,
З нього споро пожитку,
З нього різні вигоди
І чималі доходи —
Як дріб любить газдиня,
Не пуста в неї скриня.

Тому, хлопці, зза плота
Не кидайте болота,
Не мечть камінцями
За гусьми і качками,
Бо це теж приятелі
Батьківської оселі!

Ця дрібна челядь сіра
То оздоба подвіра,
Кури, вівці і свині —
То надія господині,
І без них булоб тихо,
Але купо і — лихо!

Богдан Лепкий.

Як люди поділилися працею?

Ви вже чули, скільки то треба багато працювати над тим, щоби з зерна, засіяного в землю, зійшло й виросло нове збіжжя та щоби з нього спекти свіжий хліб. Ви знаєте добре, що одна людина оре, друга жне, а хто інший молотить, а ще інший меле муку, а другий пече хліб.

Крім того прецінь не всі знаряди, потрібні для управи збіжжя й печення хліба, робить один і той сам чоловік! Один або й більше робили плуг, інший чоловік робив борону, інший шив мішки на зерно й муку, інший будував млин, інший робив діжу на тісто, інший копав сіль, потрібну для смаку хліба, а ще хтось другий виробляв дріжджі до тіста і т. д.

Бачимо отже, що люди поділилися працею так, що одні роблять це, а другі те. Але треба вам, діточки, знати, що давно, дуже давно так не було. Один чоловік мусів собі зробити все, потрібне до життя. То значить, що той сам хлібороб, що сіє збіжжя, мусів собі наперед зробити з дерева плуг, бо давно були плуги дерев'яні; він же сам мусів зробити і борону (також дерев'яну) і мішочки зі шкіри або скрині на зерно і муку. Сам собі молов зерно на жорнах, які він так само робив, бо давно мололи лише на жорнах, які і нині ще по деяких селах заступають людям млин!

Але мало того! Той сам чоловік мусів собі як небудь побудувати хатину і всю обстанову. Самий шив собі одіж і робив обуву, — словом, усе! Аж потім, може по сотках і тисячах літ такого важкого господарювання, порозуміли люди, що краще буде поділити працю між себе. Сталося приміром таке, що хтось зробив собі обуву — чоботи, чи черевики — краще, як другі це робили в його селі. Тоді один, що добре шив одяг, сказав тому: Вшив мені чоботи, бо я так не потрафлю, а я тобі за це вшив кожух!.. Так сказали і другі. — І той чоловік шив тільки чоботи для усіх. Але за те давали йому другі і обуву — і муку і все інше, потрібне до життя-буття. Так повстав перший ремісник — швець.

А потім і другі ремесла: кравці, столярі, будівничі майстри, ковалі й інші. Люди побачили, що такий ремісник, який уже змалку прикладається до одної роботи, приміром шевства, робить це скоро і зручно і гарно. Отже краще дати цю роботу йому й заплатити чимбудь, — харчем чи грішми, — а ніж тратити багато часу на те, щоби самому собі робити те, до чого нема вправи ні охоти. Далі поділили люди роботу так, що навіть не всі частинки того самого предмету, наприклад плаща, роблять ті самі люди: один крає, другий шие стан, третій рукави, четвертий лише гузики пришиває! Кождий вправився в своїй роботі йде дуже скоро — а тому і дешевше коштує.

Ану, подумайте діти, скільки треба різних ремісників, щоби побудувати сільську дерев'яну хату, а скільки, щоби збудувати мурований дім! Але для сільської хати вчисліть принайменше п'ять, — а для камениці принайменше десять усяких ремісників! Попробуйте!

Чого навчав Христос?

Сього літа був я в гостях у свого товариша, Михаська, на селі. Його батько є священником. Він дуже поважний і добрий для нас малих. Часто ходив з нами далеко на прохід. Ми розмовляли про всяку всячину. Раз зійшли ми на розмову про наших шкільних учителів. Один вихваляв того, другий того, та батько Михаська переконав нас, що кождий учитель є добрий і кождий, в міру своїх сил, старається нас, дітей, добра навчати.

— Але чи відомо вам, діти, — запитав священник по хвилі — котрий з учителів є для нас усіх найкращий учитель? Для вас малих і для нас старих, для усіх людей цілого світа?

— Ов! — думаю собі — то мусить бути якийсь дуже мудрий учитель!

Пробуємо вгадати, й не можемо.

— Я вам скажу — відповів священник з добротливою усмішкою, бачучи, що ми самі не вгадаємо. — Тим найкращим для нас усіх учителем є: наш Спаситель, Христос! Ви вже певно читали дещо в „Святім Письмі Нового Завіта“ (в Біблії) про Христа і про Його науку.

Наука Христа дуже ясна і зрозуміла для кожного. А говорить она так: Люби Бога і ближнього! А що ближнім нашим є кождий чоловік на світі, то ми повинні любити кожного. Та любов повинна оказуватися в ділах. Ми повинні кожному в біді і в клопотах помагати, порадити, ратувати. Як щоби так усі справді робили, то всі люди булиб щасливі. Бо на землі є для всіх людей усього добра подостатком, тільки що деякі люди з зазисті і з захланности не дають другому користуватися тим добром так, як самі користають.

— А чому не всі люди поступають так, як учив Христос? — запитав Михасько.

— Тому, любий сину, бо ще не всі пізнали світло Христової науки, а й багато з тих, що пізнали, ще не перемогли в собі нахилу до зла, до ненависти, до самолюбства.

— А як можна це в собі перемогти?

— Треба постановити собі так: Від нині буду все і всюди робити лише добре, то значить: що не буду робити другому того, що мені самому булоби немиле, як би він мені це вчинив!

Ми пригадалися над тими гарними словами і мовчки йшли до дому. Справді! Наука така проста і здається така легка до сповнення, а так мало людей після неї поступає... Ми рішили собі в душі, від тепер бути добрими для всіх..

Скажи собі так і ти, любий читачу, і ти, мила читачко...

Мудрець

(Чеченська казка).

Жив на світі один осел, котрий тільки себе одного рахував мудрим, а прочі домашні звірята — звав дурнями. У вільний від праці час любив він запхатися в яке небудь затишне місце, дальше з перед очий свого господаря і довго так стояв на одному місці з опущеною в низ головою. Про що так думав, порушаючи довгими вухами, то він хиба сам один знав.

Раз якось літом, серед дня, він пробрався в сад і став в тіні під яблінкою.

Яблінка була стара, кріслата, з сильними галузями. Рум'яні яблука виглядали з густої зелени; кілька штук їх лежало на землі. До саду припирав яринний город, де гордо стояли високі соняшники з жовто-умаєними капелюхами, червонів мак, а на горячій землі лежали великі гарбузи, жовтіючи на сонці, достигали.

Осел уважно подивився на яблука, поглянув на гарбузи.

Гм... гм... многозначно пхикнув він, порушаючи вухами,

— Певна річ, — проговорив він десь так довго, — ніхто не буде перечити, що Бог гарно устроїв світ, але на мій погляд в ньому ще знайдеться багато такого, що належалоби инакше устроїти...

Тут же під яблінкою сказав воробчик, полюючи за маленькими мушками. Цьвірінкнув він і запитав осла:

— А які недостатки найшов ти в Божому творі?

— Ах, який-же ти дурак! — здивувався осел. Не вже-ж ти сліпий, що не бачиш тих недостатків? От, хочби взяти яблінку: дерево велике, а овочі її зовсім маленькі, не більші кулака мого злого господаря, котрий часто заставляє мене возити до млина мішки з кукурузою і підганяє мене ломакою. А ось гляди, на землі лежать гарбузи; вони більші за людську голову, а на яким тонкім гарбузинню ростуть!

— От то й чудно, то й премудро! — цьвірінкнув воробчик. Махнув осел головою і фиркнув згіржливо задною ногою.

— Також найшов премудрість! — усміхнувся воробчик.

Ні, от дійсно мудро булоби наколиб на яблінці росли овочі завбільшки гарбузів, а гарбузи булиби величини яблука.

В тій хвилі подув легкий вітерець, з яблінки зірвалося, підгризене черваками, яблуко і упало ослови просто на лоб.

— Ой-ой! — скрикнув осел і затріпав довгими вухами. — Що це таке? Хто кинув камінь на мою голову? Ах, це овоч яблінки, — сказав він, побачивши, як покотилося яблуко. — Одначе дивно, що такий маленький овоч, а так болюче мене угодив!

— Болюче? — засміявся воробчик. — Ну, а що би ти сказав, якби той овоч був величини гарбуза. Аджеж, він убивби тебе на місці!

— Та вжеж, що убив би — притакнув віслюк. Аджеж голова у мене не камінна!

— От бачиш, — сказав на це воробчик, — як мудро устроений світ, і не тобі, дурному віслюкови, судити діла великого Творця.

— Кого ти називаєш дурним? — сердито закричав осел? Мене?
— Тебе! — задиркувато відповів воробчик, підскоками зближаючись до нього.

— От як! — здивувався осел.

Гарно! Я зараз докажу тобі, що не я, а ти дурень... Лиш послухай!..
Але воробчик поспішно пурхнув і відлетів.

І зробив то в саму пору, тому, що до саду прийшов з довгою хворостиною в руках господар осла.

— Я тебе цілий час шукаю, — сказав він до осла, потягаючи його хворостиною по хребті. — Ступай, уперше сотворіння на подвір'я: треба кукурузу везти до млина. Осел, не спішучись, направився до виходу з саду.

— А всеж таки воробчик дурний, — думав собі осел. В світі є багато хиб, і яблука таки повинні бути величини гарбуза...

З рос. журналу «Мірок» переклав:

Т. С-люк.

Дві рожі.

(Байка)

Рано в ранці кущик рожі
Головоньки свої гожі
Мив росою, гей хрусталь,
І метелики злетіли...
Одній рожі було жаль,
Що мотільки мерехтіли
Й на розцвिलий сіли цвіт,
На маленьку й не хотіли
Навіть глянуть — гіркий світ!

Нащо й любе сонце гріє,
Нащо рожа снить і мріє
І вмивається росою,
Як зісохне без уваги,
Без потіхи, без розваги?
І залилася — сльозою...
Чув се вітер шовкокрилий,
Ніжно гладив рожі цвіт,
Молоденький — нерозцвिलий,

І нашіптував — що літ
Тільки пролітав землею,
Кільки крапель має море,
Кільки пісків мають гори.
Тішив рожу, що й над нею
Завертяться мотилі,
Як повянуть сестрички,
Як опадуть пелюстки
Безпощадно до землі..

І здригнувся рожі цвіт,
Що коротко сонце гріє,
Щастя мигом перемріє
І покинуть треба світ...
Бо відлетять мотилі,
Позимніють небеса,
Облетить долів краса,
Цвіт зів'яне на землі...
Сяють рожі, знай, жевріють,

Любі, гарні, запашні —
Бо лиш літо перемріють,
Тай застигнуть в вічному сні...

Петро Люпенко.

„Перекицкалися.“

Недалеко ріки Вагу, на Словаччині, пасли хлопці коні й притім „перекицкалися“ (переверталися через голову).

— Що робите, хлопці? — спитав я, щоб знати, як називають Словаци: „перекицкалися“.

— Prevalujete baranov (перевалюємо баранів) — сказав один з них і сидючи на землі, підніс ноги до гори тай перекицнувся через голову.

— То є валяшський баран*) — поучав мене пастух, — а ось так є лекше. — І перекинувся через голову наперед себе.

— Хлопці, як молитесь у школі, по словацьки, чи по мадярськи?**)

— Перед наукою по мадярськи, а по науці по словацьки.

— Я з Моравії, по мадярськи не вмію. Ще я ніколи не чув мадярського „Отченашу“.

Помолися по мадярськи — сказав я одному.

Хлопці сміялися і молитися не хотів ніхто.

— Но, ти найстарший, зроби се мені на дяку!

Найстарший хлопець, сміючись і сидючи на землі, почав: „Mi

afang, ki vad' mén — nekben...
Не міг зі сміху дальше. Другий говорив за ним також зі сміхом: „señtelteszik med a te noved... leden med...“

— Не добре, не добре! — кричать хлопці, — він перескочив: „— jöjjen el a te orsagod...“ Хлопці сміялися жартівливо, а один почав ще раз з початку: „Mi afang, ki vad'...“ — і притім перекицнувся, а всі другі хлопці, кричучи жартом мадярський „Отченаш“, перекицкалися у долину аж до ріки Вагу.

Се було видовище! Задумався я над таким „Отченашем...“

Хлопці вийшли знов до мене на гору. Тут сказав я найстаршому:

— Зроби се для мене і відмов тепер словацький „Отченаш“, так, як тебе мама навчила.

Хлопець перестав сміятися, встав, зняв шапку з голови і стуливши руки, молився: „Otče náš, ktorý si na nebesiach, posvať sa meno tvoje, príjd' kralovstvo tvoje, buď vola tvoja, ako v nebi tak i na zemi, chleb náš vezdejší daj nam dnes“.

Мовчки дивився я на ріку, а коли обернувся, по других хлопцях побачив, як всі з відкритими головами потихо молилися.

Пане Аппоні***), дивіться, яку вартість має рідна мова!

З чеського переклав: Богданко

*) Валяхи — жителі на межі Словаків і Чехів.

**) Се було перед війною.

***) Міністер шкільництва в Будапешті, сам з роду словацького, впровадив до церковних шкіл на Словаччині мадярську мову.

Малий герой.

Далеко від нас, коло Північного моря, є голяндська земля. З її міста Гарлему довозять до нас насінне та корняки різних цвітів, що ними прикрашуємо вікна й цвітники.

Почву землі звогчують Голяндці морською водою. Численними каналами розводять її в дальші околиці. Канали є укріплені греблями, а окремішчі доглядачі уважають, щоби вода не просякала крізь гати (заставки). Кожда голяндська дитина знає, що промоклу греблю вода легко проломить і спричинить відтак страшну повінь.

Перед давними роками жив у Гарлемі може вісімлітний хлопчина. Його батько був доглядачем водної гати. Раз в осени відносив він троха їди сліпому дідусеві, котрий жив поза греблями. Може за годину опісля вертався хлопчина до хати. Коло каналу зауважав, що через осінні дощі вода піднеслася. Пригнобила його якась неожидана тривога.

— Що булови з мамою й з батьком, а що з зеленю лук, з урожаю поля, колиб лотоки не видержали і води пролялися по цілій околиці?

Але сдумка не довго непокоїла його. Знав, що батько доглядає гати пильно і старанно, та що запобіжить всякому нещастю. Через те успокоївся, знов весело пустував дорогою і рвав по греблі сині дзвіночки до китиці для мами. Нараз затримався. Побачив, що сонце зайшло, а йому ще до дому далеко. І готується до бігу, щоби наздігнати занедбане. Та нараз почув дивні звуки. Видить, що в одній дощі на гати, якраз над його головою, є малий отвір, котрим витікає на греблю струя води.

Хлопець скоро зрозумів, що має робити. Кинув цвіти, виліз на гору на дошку і свій дрібний пальчик встромив в отвір як затичку. Вода перестала течи.

— Ах, думав собі з розкішю — нехай вода сердиться, як хоче! Останеться в каналі і гати не проломить... Гарлему не затопить, доки я тут!

Ніч уже наближалася. Воздух наповнився ледовими мраками, а рука малого хлопця мліла, наче задеревіла.

З початку кликав, потім свистав і кричав, щоби хто його звільнив. Та ніхто не приходив, а малий герой почав трястися від зимна. Вже наближалася північ, а задеревілий дрібний пальчик хлопчика й досі, увесь затерплий, стремів в отворі. О півночі вийшов місяць, освітив залишену постать хлопчика, котрий вже не сидів на греблі, лиш лежав безсилений. Одначе пальчик малого мученика якби прикований був до отвору в греблі. Безперестанно не пускав воду, щоби не розлилася по країні.

Ніхто не годен зрозуміти, скільки хлопчик витерпів болю в ту довгу ніч! А притім не перестав боятися на здогад, що якби лиш

в'итяг палець з щілини, тоді розгукані води грянулиб на місто і його затопили.. Батько бувби тоді пропащий! А через те ніколи не дозволить буяти тим водам! В и д е р ж и т ь, нехай діється що хоче!

Як вже свитало, проходив недалеко священник, котрий вертався від хорого. На вершку гати побачив непорушне тіло хлопця. Як наблизився, здавалося йому, що зачув слабий стогін. Тоді дитина закликала тихо: „Ах, панотче, не пускаю воду, щоби не розлилася. А вже не змагаю. Прошу вас, скажіть кому, щоби прийшов мені допомогти. Не могу вже..“

Тоді добрий священник сам поміг йому і вложив палець в отвір, щоби звільнити дитину. Хлопець глибоко відітхнув собі, усміхнувся слабо, наповнений радістю, але з висилення зімлів. Другою, вільною рукою мусів його священник опритомнити.

Коли хлопець отворив очі, сказав йому священник: Прошу тебе, хлопче, зміцнися на стільки, дійди до доглядача і скажи йому, що діється. Боюсь, що я не годенби так довго видержати на таким тяжким становищі.

— Заспокоїтеся, відповів хлопець. Доглядач, се мій батько. Побачите, що прийде зараз, як лиш йому все розкажу.

Небавом вернувся хлопчик з батьком, котрий скоро на-правив греблю.

Переклав: Богдан Заклинський.

А. ПЛЕЩЕЕВ.

Мій городець.

Що за красний мій городець!
Тут калина розцвіла,
Там черемха красно пахне,
Чеше кучері верба.

Ось два соняшники стали,
Мов вояки при межі,
Стережуть барвінку й рути,
Ніби вірні сторожі.

Правда, рож у нім не має,
Гордовитих панянок,
Та за те червоні маки
Поставали вздовж стежок.

Як люблю я свій городець!
О, миліший він мені,
Як усі ті штучні парки
Десь далеко в чужині!

Як в траву пахучу ляжу,
То глядівби й цілий день,
Як городець мій радіє,
Повний щебету й пісень...

Переклав з російського: Ю.

Загадки.

Шаховий бігун. (Уложив Леонід Маківка).

ко		ре		до		на	
	ба		лі		по		вже
на		ю		мі		рит	
	го		Як		ос		бо
на		до		я		стрі	
	чи		во		ю?		на
стрі		тре		ба		жа	
	ла		ю		в ціл		спо

Льоготом.

(Подав Т. Дмитренко).

Цілість — молоді прикмета,
Про яку пісні складає
Та чарівно їх співає
Муза народу й поета.
Лиши-ж букву початкову
З чарівного сього зводу,
А дістанеш тоді слово,
Що означає породу.
А не приймеш у громаду
Кінцевого члена збору,
Дістаєш хорвацькі гори
Вапнякового укладу.

Зачніть складом „Як“ і слідом шахового бігуна відчитайте поетичний висказ одного із наших письменників. Які це слова і хто їх написав?

Магічні квадратики.

(Уложив Роман Бандурак).

к	а	р	а
а			
р			
а			

к	р	о	к
р			
о			
к			

л	і	т	а
і			
т			
а			

к	а	в	а
а			
в			
а			

Загадка складова.

До, рок, о, Лу, шан, ко, О, луд, но, таш, ко, пул, рі, ко, ли, ин, ко.

З порозкиданих 17 складів зложить 7 слів, яких початкові й кінцеві букви, читані з гори в низ, дадуть відомий всім школярам заклик.

Значіння висказів:

1. Отаман козацького загону, що бився за Львів.
2. Ріка в Америці.
3. Инакше: визиск або шахрайство.
4. Затичка фляшок.
5. Один зі змислів.
6. Молдавський воевода з часів Хмельниччини.
7. Инакше: часом.

Загадочна візитівка.

(Уложив В. Тележинський).

Роман Сот

Хто є цей панок ?

Розвязки загадок з ч. 6.

Загадка складова.

1. Мазепа. 2. Італія. 3. Стороженко. 4. Індія. 5. Соловейко. 6. Іртиш. 7. Париж. 8. Ігор.

Цілість: Місісіпі. (Ріка в Півн. Америці).

Перехрестна загадка „Меч“.

Слова поземі:

1. Граб. 4. Копа. 8. Рев. 10. Бар. 11. Ін. 12. Син. 13. На. 16. Сак. 17. Мур. 21. Ах. 23. Меч. 24. Що. 25. Рот. 27. Гук. 28. Араб. 29. Пара

Слова прямовісні:

1. Грім. 2. Рен. 3. Ав. 5. Об. 6. Пан. 7. Арак. 9. Лис. 14. Гак. 15. Вуж. 18. Кара. 19. Лен. 20. Шока. 22. Хор. 24. Щур. 26. Та. 27. Га.

Загадка в формі гребеня.

Л	І	С	О	В	А	П	І	С	Н	Я
е		а		о		я		н		р
п		м		в		н		я		е
к		б		ч		и		т		м
и		і		о		ц		и		ч
й		р		к		я		н		е

Шаховий коник у фігури.

Наш поклик громовий дрімучих всіх бунтує,
Вкладає в руки стяг братерства і дружби;
Батьків упавших дух завзяттям нас гартує,
Хоронить нашу грудь в час лютої борби.

Роман Завадович.

Загадочна назва: Городенка — Залішки.

Льоготом: Комар. Омар. Кома.

Загадки: 1. Піч. 2. Кілок. 3. Зір. 4. Тісто (розчин). 5. Корінь. 6. Світло. 7. Млинський камінь.

Шарада: Дерева.

Загадочна візитівка: Почтарка.

Добрі розвязки надіслали: Левко Каблак, Семен Іжик, Іруся Левчанівська, Іван Угрин, Зоня Антонів, Лев Лозинський, Марійка, Оленка й Івась Михаліхи, Петро Цуркан, Валя Тележинський, Роман Олейко і Оля Казанівська.

Премію — книжечку п. з. „Діточа Кооператива“ — одержали: Іруся Левчанівська в Луцьку і Оля Казанівська в Гаях к. Львова.

ЛИСТИ ВІД ЧИТАЧІВ

Листик до „Світика“ з Канади.

Хвальна Редакціє !

Давно вже я чув про гарний журнал „Світ Дитини“ в Старім Краю дуже був цікавий його читати ще змалку. Але біда була одна, що я не міг дістати Вашої адреси. Вже може буде чотири роки, як мені батько привіз був десь з Едмонтону одно число, котре дуже мене зацікавило.

Тепер я трохи виріс, ліпше вже годен читати і якимсь роздобув Вашу адресу. Але я непевний, чи ся адреса буде добра.

Бажаю дістати Ваш „Світ Дитини“ для цих дітей, які живуть тут в нашій околиці. Тут коло нас є дуже багато дітей, що вміють читати по українськи, але не мають що читати.

Прошу Вас, напишіть мені: кілька треба платити річно за „Світ Дитини“ і кілька чисел виходить на рік.

Прошу прислати мені каталог українських книжок, які маєте на складі, але такі, що мають багато образків.

Висилайте як найскорше на адресу: John Umrysh, Delph, Alta. Canada.

ПРАЦІ НАШИХ ЧИТАЧІВ.

Вже нам пора.

Вже летом птичок у вирій
Вертаємо до шкіл...
Лишаєм село, луг, гаї —
Минула радість мрій.

Несесь за нами клич села:
Кудиж ви спішите?
Луною гуде клич луга:
А деж ви линете?

Засумувався і гайок,
Схиливши свої віти...
Нема, нема моїх пчілок,
Де ви, любі мої діти?

Не клич нас, любее село,
І ти, зелений луже!
Ми йдем шукати життя весло
І світла Правди, друже!

Не сумуй, зелений гаю,
Нам пора учитися...
Для ума глядимо розмаю,
Не пора нам баритися!

Тож, пращайте милі друзі,
Не тужіть по нас —
Бо скріпивши силу духа,
Повернем знова до вас!

Марійка Михаліха.

До школи.

Гей, школярки маленькі,
Досить бавились за літо —
По лугах садках й на річці —
Будьтеж ви тепер пильненькі!

Тепле літо вже минає,
Не бавитись час!
Книжечку тепер у руки,
Бо вже школа кличе вас!

У як вивчитеся пильно,
Та скінчите школу,
То побачите, маленькі,
Що будете жити вільно!

В. Тележинський.

Умови передплати на „Світ Дитини“:

На рік: 10 зл.; на 1/2 року: 5 зл. (платне з гори при замовленню).

Квартально: 3 зл. || Поодинокє число коштує 1 зл.

Адреса до висилки замовлень: Львів, ул. Зіморевича 3.

КУПУЙТЕ

та прочитуйте всі кни-
жечки, що їх подаємо до
Вашого відома на сьому
місці.

НОВІ КНИЖКИ

ЗАКЛАДАЙТЕ

собі домашні бібліотеки
і старайтеся зібрати
в них усі твори дитячої
літератури.

Н о в а к н и ж е ч к а .

Вже вийшла з друку книжечка з прегарними пісеньками,
які, під заголовком:

„Наука Сольфежа“

зібрав учитель М. Куцій.

Ціна 1 прим. 1'60 зл., а з перученою пересилкою 2 зл.
Хто замовляє 10 примірників, то одержує 1 прим. даром.

Замовлення прямувати на адресу:

М. Куцій, Станиславів, ул. Потічна, 15.

Жадайте цієї книжечки по всіх книгарнях!

Вища українська наука для всіх!

Розпочато прийом зголошень до:

Українського Робітничого Університету,

школи позаочного навчання писаними лекціями, для Українців
в Америці, Канаді, в Європі та інших землях і в Рідному Краю.

Навчання почнеться в жовтні 1927 р.

Українському Робітникові й Селянинові потрібна освіта
і наука, щоб знаючи й уміючи здобувати собі кращу долю, міг
стати будівничим власної державности.

Український Робітничий Університет

приносить цю освіту й науку Вам у хату!

Записуйтеся всі! Не гайте часу! Багато вже його прогаяно на дармо!

Записи приймають і всі справи подають:

в Америці: Mr. Ant. Batiuk 285. Bristol str. Brooklyn. N.Y.

в Канаді: Mr. Wasyl Brylinsky. 505. Frederica str. W. Fort William.

в Франції: Mr. M. Chapoval. 6 rue Paira. Meudon. (S. et O.)

в Бельгії: Mr. M. Savsjaty. 126. rue Branche-Plancharde. Ans lez Liège.

На Захід. Землях: Львів, ул. Wincentego Pola, 1. Михайло Матчак,
а також місцеві комітети Університету, де вони є.

Адреса Університету: Praha III. Šeříkova 4/III. Česko-Slovensko.
Europa.

ЖЕРТВИ:

На пресовий фонд „Світа Дитини“:

Ірина Левчанівська з Луцька 2 зл.

○ ○ ○ Видає і за редакцію відповідає: Михайло Таранько. ○ ○ ○

Друкарня ОО. Василян у Жовкві.